

Тиждень

український www.ut.net.ua

МУСТАФА ДЖЕМІЛЬОВ
ПРО СПЕЦОПЕРАЦІЇ
В КРИМУ.
СТОР. 14

№ 32 (41) 8 — 14 СЕРПНЯ 2008 р.

НАВАЛА ПЕДОФІЛІВ

Міліція не реагує на скарги
потерпілих. Стор. 26

КИТАЙСЬКА ОЛІМПІАДА

Екостадіон і відстріляні
собаки. Стор. 34

ПОМАРАНЧЕВІ КОМБАТАНТИ УПА

Голландські офіцери
на Прикарпатті. Стор. 56

НЕ ЧИТАЙТЕ ЦЕЙ ЖУРНАЛ.

Він змінить ваше життя

ISSN 1996-1561

32

9 771996 156002

Теорія змов. Стор. 40

Оформити передплату ви можете:

1. У редакції:

- заповніть квитанцію;
- оплатіть її у будь-якому найближчому відділенні банку;
- розбірливо зазначте адресу доставки та контактний телефон;
- відправте заповнений бланк замовлення (квитанцію про оплату):

- факсом: (044) 503-37-41, 258-88-48
- поштою: ТОВ «Український тиждень», вул. Васильківська, 2а, м. Київ, 03040

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць – 14 грн;**
- 3 місяці – 42 грн;**
- 4 місяці – 56 грн**

2. У будь-якому відділенні зв'язку

«Укрпошта».

Передплатний індекс – 99319

3. У передплатних агенціях:

АТЗТ «САММІТ» (м. Київ)
(044) 254-50-50 (багатоканалний)

ДП «САММІТ-Крим»
(м. Сімферополь) (0652) 51-63-55, 51-63-56

Філія ДП «САММІТ-Крим» (м. Ялта)
(0654) 32-41-35

ТОВ НВП «Ідея» (м. Донецьк)
(062) 304-20-22

«САММІТ-Харків»
(0572) 14-22-60, 14-22-61

«САММІТ-Кременчук»
(0536(6) 3-21-88, 79-61-89

ДП «САММІТ-Дніпропетровськ»
(056) 370-44-23, 370-45-12

ТОВ «ПресЦентр»:
(м. Київ) (044) 536-11-75, 536-11-80
(м. Запоріжжя) (0612) 62-45-39

ТОВ «Фірма Періодика»
(м.Київ) (044) 278-00-24

ТОВ Агенція передплати «Меркурій»:
(м. Київ) (044) 248-88-08, 249-98-88
(м. Кременчук) (0536) 70-03-84

ТОВ фірма «Меркурій»:
(м. Дніпропетровськ)
(056) 721-93-93, 721-93-94
(м. Новомосковськ) (05693) 6-00-93
(м. Павлоград) (05632) 6-00-93

ТОВ «Донбасс-Інформ»
(м. Донецьк) (062) 345-15-92,
345-15-94

ТОВ «Медіа-Прінт» (м. Черкаси) (0472)
45-31-13, 45-25-10

ПП «Медіа-Новости»
(м. Полтава) (0532) 50-90-75

ТОВ «ВПА» (м. Київ)
(044) 502-02-22

ЗАТ «Передплатна агенція "KSS"»
(м. Київ) (044) 585-80-80

Агентство передплати та доставки
«Бліц-Преса» (м. Київ)
(044) 205-51-16, 205-51-50

ДП «Фактор-Преса» (м. Харків)
(057) 738-75-33

ТОВ Передплатна агенція «Статус»
(м. Київ) 391-74-51

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012	МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
Адреса платника, телефон			
касир	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
	період:		
	сума, грн		
	платник (підпис)		

квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
		26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012	МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
Адреса платника, телефон			
касир	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
	період:		
	сума, грн		
	платник (підпис)		

За детальною інформацією
звертайтеся за тел. (044) 503-37-41
менеджер з передплати
Кашук Тетяна
kta@ut.net.ua

Виділити гроші на будівництво дамб, відновити втрачену в пострадянські часи єдину систему оповіщення, зобов'язати або принаймні настійливо попросити

окумвими й очеvидними проблемами, повинні були загинути люди? Мамонок: Сергій Рубокоцький і Олена Цуранова.

людей строжувати майно на вигляд стійких мх. з'ясувати законність встановлення численних пилорам укрдпостя-

ких вісках. Про це та інше зараз окремим розмовляють інші політики. Однак не вже для того, щоб вони звинувачували інших і припинили з'являтися над токими в

Тижень
Український тижневик

Засновник ЕСЕМ МЕДІА ГМЕХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчицький
Заступник головного редактора Павло Солодцько
Редактори Анатолій Бондаренко, Наталя Васютин,
Роман Кабаній, Ігор Кручик, Андрій Лаврик, Катерина Ліпа,
Сергій Лук'яничук, Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожицька
Журналісти Анна Бабенць, Богдан Буткевич,
Василь Васютин, Сергій Гузь, Ірина Загородня,
Антон Зіжора, Вероніка Кіфчак, Олександра Кіричук,
Наталя Петринська, Олена Чекан
Літературний редактор Олександр Григор'єв
Контент-редактор сайта Таня Овчар

Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надія Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова,
Тимочій Молодчиков, Сергій Сторчак
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Анатолій Белов,
Кірило Хайлас, Вікторія Буянова
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко
Кольоркоректор Олена Шовкогіяс
Коректори Марина Петрова, Світлана Стовпова
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ розповсюдження Наталя Астаф'єва
Відділ маркетингу Ганна Кашеїда

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №13005-18899 від 13.08.2007 р.
Друк ЗД «БІЦ-ПРИНТ»,
Київ, вул. Довженка, 3
№ зам. 56656
Наклад 30 700
Адреса для листування
03040, Київ,
вул. Васильківська, 2 а
Телефон (044) 503 3740
Виходить щоп'ятниці
Розповсюджується
в роздрібній торгівлі
та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

Втрачена НАГОДА

РОМАН КУЛЬЧИНСЬКИЙ
головний редактор

Минулого четверга редакцію миттєво облетіла звістка: тижневик «Новинар» закрили. Фактично, ця подія вибила нас із колії на кілька днів. Увесь колектив сидів у Інтернеті, телефонував знайомим із «Новинаря» й обговорював кожну нову подробицю, кожну нову чутку. Річ не в тім, що закритий журнал був нашим конкурентом. Так, ми його обговорювали на нарадах, але так само обговорювали ще три суспільно-політичних і кілька ділових видань. Закриття якогось іншого конкурента такого ажіотажу не викликало б. Причина підвищеної уваги в тому, що «Новинар» був україномовним журналом. Одним із небагатьох.

Американський бізнесмен Джек Санден, власник видавничого холдингу KP Media (відомий, передусім журналом «Кореспондент»), протягом останнього року закрив не тільки «Новинар». Але ліквідацію інших проектів ніхто не помітив, вона не викликала жодних дискусій чи обговорень, її сприйняли як суто бізнес-рішення, до якого нікому, крім прямих конкурентів, немає справи. З «Новинарем», як бачимо, все по-іншому. Він спричинив бурхливі дискусії і серед журналістів різних видань, і серед активних читачів. Така пильна увага до україномовних проектів свідчить про те, що суспільство втомилося від ненормальної ситуації, коли переважна більшість ЗМІ виходять іноземною мовою. Що правда, як і очікувалося, особливо

«патріотичні» ЗМІ повідомили, що «Новинар» закрився через нерентабельність української мови загалом і бідність україномовного населення зокрема. Цілком расистський підхід. Але подивимося на цифри. Центр Разумкова оприлюднив дані, згідно з якими 51% громадян вважають українську мову рідною; 21,5% — українську й російську і лише для 25,7% рідна мова — російська (опитування проводили з 20 квітня по 12 травня 2006 року, опитано 11 216 респондентів). А за даними всеукраїнського перепису населення 2001 року, 67,5% наших громадян вважають рідною українську. Зрозуміло, що нинішня ситуація на ринку ЗМІ не відображає цієї пропорції й більше половини читачів відчують дискримінацію, адже вони не можуть читати вітчизняні ЗМІ рідною мовою.

Але це не означає миттєвих прибутків від україномовного видання. На медіа-ринку загальновідомо, що, аби новий проект вийшов на «нуль», потрібно десь років зо три. І то за умови ідеальної роботи всіх служб — від журналістської редакції до відділів збуту й реклами. Між іншим, коли стартувала «Газета виборча», як комерційний проект, її розповсюдженням займалося стільки людей, скільки й підготовкою матеріалів. Який український тижневик може похвалитися таким підходом до продажу свого продукту? Тобто проблема не в мові. Як писав один із засновників соціальної психології Густав Лебон, успішним є не той політик, який озвучує декларовані прагнення мас,

а той, який вгадує неозвучені бажання. Ця думка зараз міцно вкорінилася в бізнес-середовищі. Наприклад, гуру промислового дизайну Паоло Пініфаріно (*Тиждень* № 22 від 30.05.2008 року) стверджує: «Якщо розробник ідей буде завжди озиратися на попит, він ніколи не витворить нічого прогресивного». Те саме можна сказати й про український медіа-ринок. Той, хто озиратиметься на радянські стереотипи про другосортність української мови (незалежно від їх модифікованих версій), ніколи не створить авторитетного і масового продукту.

І насамкінець приклад із життя. Знайомі нашій журналістці Олені Чекан, київська інтелігентна родина, поїхали на дачу й забули прочитаний *Тиждень* удома. Між чоловіком, професором-технарем, і дружиною, доктором медичних наук, колишньою москвичкою, виникла суперечка: *Тиждень* виходить лише українською чи має російськомовну версію. Дружина заявила, що російськомовної версії не може не бути, бо вона не вмє читати українською, а журнал прочитала. Подружжя посперечалося на ящик шампанського й тут-таки з'ясували, хто виграв. Коли я почув цю історію, то згадав, що в нас майже однакові продажі у Львові й Харкові. Це ще раз засвідчує: переважна кількість так званих російськомовних українців є саме «так званими», й за нагоди вони радо розмовляють або читають українською. Інша річ, що така нагода їм тепер трапляється все рідше. ■

У НОМЕРІ

24 **УЗЯТИ НАЛОМ**
Через чії руки пройдуть 4,4 млрд,
виділених на ліквідацію наслідків повені

50 **ШАХТАР БАКАЙ**
Луганщина потерпає від засухи

60 **МАКИ І МАЧО**
Блакитно-зеленкуваті очі Македонії

ОБРАЗ

1 **КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.**
Малюнок: Сергій Рябокони і Олена Цуранова

ОСОБИСТА ДУМКА

2 **ВТРАЧЕНА НАГОДА.**
Авторська колонка Романа Кульчинського

НА ЧАСІ

- 4** **ФОТО ТИЖНЯ.**
Допомога – небом
- 6** **ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.**
Зміна свідомості
- 11** **ОЦІНКА.** Христос під вартою маніяків
- 12** **СУБ'ЕКТИВ.** За вами стежать

ВПРИТУЛ

- 14** **СПІКЕР НАЦІЇ.**
Мустафа Джемільов
про меджліс та свого сина
- 20** **НІЧНІ ШНАЙПЕРИ.**
«Білі колготки» на Кавказі
- 22** **СТИХІЙНІ ГРОШІ.**
Кому Тимошенко дала,
кому не дала, і як дають в інших країнах
- 24** **НАЛ ЗА МУЛ.**
Куди підуть 4,4 млрд,
виділених на ліквідацію наслідків повені
- 26** **УКРАЇНА ПЕДОФІЛІЧНА.**
Доки вчені сперечаються,
чи педофіли – маніяки, їх стає все більше
- 30** **ЗАЛІЗНИЙ ПАКТ.**
Сергій Тарута намагається
уникнути об'єм Ріната Ахметова
- 32** **ДЕ ВЗЯТИ СТАБФОНД.**
Погляд Ігоря Луценка
- 34** **ОЛІМПІЙЦІ У ПАЩІ ДРАКОНА.**
Китайські об'єкти довгострокової дії

38 **ПЕРЕВАНТАЖИВСЯ? ПЕРЕЗАВАНТАЖСЯ!**
Кожен із нас – трохи дауншифтер

ТЕМА ТИЖНЯ

40 **ВСЮДИ ЗМОВА.**
Всесвітній феномен популярності теорії
змов – дослідження **Тижня**

МИ

- 50** **ЖИТТЯ ПІД ТЕРИКОНАМИ.**
Ровеньки на Луганщині – шахтарський Єгипет
- 55** **ТРИМАЙТЕ ЧОВЕН ПІД ПОДУШКОЮ.** Стижію
не по телевізору вимкнути неможливо
- 56** **ПОМАРАНЧЕВІ КОМБАТАНТИ УПА.**
Письменник Тарас Прохасько про дивну
історію часів Другої світової війни

НАВІГАТОР

- 60** **МАКИ І МАЧО.** Македонія, колиска
слов'янського православ'я
- 66** **ЕКСТРИМ ЛІТНЬОЇ НОЧІ.**
Що сниться, коли спиш зі зміями
- 68** **ВТРИМАТИ ЗІРКУ.** Термоядерний синтез
з'явиться до 2020 року
- 70** **МЕМОТО МОРЕ .**
Сучасні художники увічнюють те саме море
не так, як їхні попередники
- 73** **КУРОРТНИЙ РОМАН.**
Авторська колонка Ігоря Померанцева
- 74** **БРОНЗОВИЙ СВІТ.**
Персонажі скульптора родом із «Соляриса»
- 76** **ВІДГУКИ.** Вистави, фільми, виставки,
книги, музичні записи
- 78** **АНОНСИ.** Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів **Тижня**

66 **НІЧ ЗІ ЗМІЮКОЮ**
Народові хочеться екстриму

МАЛЮНОК: Андрій Ермоленко

Допомога – небом

Вони очікувально дивляться в небо. Вони радіють звукам гвинтокрила. У них немає їжі. Вони ночують просто неба. Це не мешканці Африки чи Індонезії. Це наші співгромадяни, які з волі природи виявилися відокремленими від решти світу. Це жителі 38 сіл Верховинського району Івано-Франківської області.

Єдиний зв'язок, що залишився в них із «великою землею» – це зв'язок через небо. Гелікоптерами їм привозять харчі, воду та фільтри для місцевої води, одяг, намети, спальні мішки. Із заблокованого району, а саме з сіл, де є можливість приземлитися гвинтокрилу, вивозять тільки старих і хворих. Переважна більшість дітей летіти з рідної землі відмовляються, попри всі незручності, вони хочуть залишитися з батьками, яких евакуювати наразі немає змоги.

Чи довго так триватиме їхнє життя, залежить не тільки від влади, а й від кожного з нас. Принаймні пожертвувати гроші на потреби постраждалих або допомогти одягом, продуктами чи таблетками від застуди може кожен.

Центри прийому гуманітарної допомоги Фонду співачки Руслани:

м. Львів
вул. Зелена, 147 (СП «Росан»)
Івано-Франківська обл.

Снятинський р-н
с. Стецева
вул. Миру, 26
Помісна церква

Відділення Червоного Хреста в Києві:
вул. Інститутська, 24/7

ФОТО: PHIL USHIN/FOKIA

На стор. 6, 22 та 24 – читайте про допомогу, яку надають потерпілим від стихійного лиха

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

ЮРІЙ МЕЛЬНИК
 уник критики в день народження

Прем'єрка Юлія Тимошенко розкритикувала діяльність міністра аграрної політики за недостатню роботу. Але зга-

давши, що в нього день народження, стрималась. «Більше на цю тему я говорити не буду, я стримую критику, але вважаю, що проблеми в більшості своїй накопичені штучно», – пояснила вона.

МИХАЙЛО ЗІС
 відсидить менше

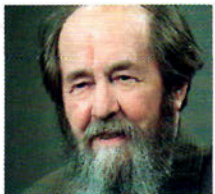
З ізраїльського хірурга знято обвинувачення в торгівлі людьми. Наразі йому інкримінують організацію злочину – підготовку до незаконної

трансплантації. За новими статтями, максимальне покарання – до 7 років тюрми, а не 12, які йому «світили» раніше.

ДМИТРО ХАЛАДЖИ
 ліг під автоколону

Автоколона з трьох вантажівок і одного колісного трактора загальною вагою 20 тон проїхала по українському атлетові. Він продемонстрував

рекорд у рідному місті Комсомольськ (Донецька обл.). Дмитро ліг на мати, асистенти зверху поклали на нього дерев'яний щит, по якому і їхала колона.

АЛЕКСАНДР СОЛЖЕНИЦІН
 помер на 90-му році

Лауреат Нобелівської премії з літератури помер від «серцевої недостатності». Під час Другої світової війни Солжені-

цин був арештований за критику Сталіна й провів у таборі 8 років, описавши все це в романі «Архіпелаг ГУЛАГ». В останні роки життя він став рупором Кремля й не визнавав Україну за незалежну державу.

ПАПА РИМСЬКИЙ
 до нього позиваються тамплієри

Іспанські тамплієри, які вважають себе спадкоємцями знищеного в XIV ст. лицарського ордену, подали до

суду позов на Папу Римського. Вони вимагають відновити свій орден і відшкодувати майнові втрати на суму €100 млн.

Зміна свідомості

Усе більше українців намагаються допомогти потерпілим від повені адресно, не довіряючи свої пожертви владі

«Понад 30 000 родинам уже виплатили кошти на відшкодування збитків, завданих стихією», – заявила прем'єрка Юлія Тимошенко. Вона звітувала громадянам про те, куди й скільки йде грошей, виділених із бюджету. Але ні пари з вуст щодо розподілу коштів, що їх як пожертви відправляли на урядові рахунки прості українці.

Звіту про надходження пожертв ми не знайшли ані на сайті Кабміну, ані в прес-службі. На момент здачі номера до друку відомо було лише, що станом на 1 серпня через SMS українці переказали 2 млн 100 тис. грн. Далі ж уряд інформував громадськість тільки про те, працівники яких держустанов переказали свій денний чи місячний зарібок. Суми при цьому не називались. Тільки в одному випадку ми знайшли суму – 5 млн грн перерахувала Черкаська ОДА Рожнятівському району Івано-Франківської області.

Ми кинулися шукати інформацію на місцях, адже в більшості рахунків отримувачами коштів значилися конкретні облдержадміністрації. Виявилося, що й там не знають, скільки пожертв до них надійшло. Ці рахунки відкривав уряд, і саме там треба шукати цифри, пояснювали нам у прес-службах ОДА.

Водночас, приватні благодійні фонди активно звітують не лише про витрачені кошти, але й про те, звідки ці кошти походять і кому дістаються. Майже всі фонди насамперед кинулися допомагати Верховинському району Івано-Франківської області,

ХРОНІКИ ТЕОДОРА ДРАЙВЕРА
МУШЛЯ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА

КЕРЧ 2008.
ПРИЄМНА МИТЬ КОРОТКОЇ ВІДПУСТКИ

ТАЙФУН ПРОБЛЕМ
ДЕРЖАВНОГО

НА ЧАСІ

Фондом Віктора Пінчука. Вони планують витратити теж не менше півмільйона. Прикметно, що лише Фонд дружини президента «Україна-3000» скерував свою допомогу не адресно, а на вищезгадані урядові рахунки — по 10 тис. грн Івано-Франківській, Чернівецькій та Львівській ОДА. Безпосередньо ж мешканцям постраждалих регіонів Фонд висловив свої співчуття. Показово, що всі фонди використовували кошти, закладені у власні бюджети ще до стихії. Навіть Фонд Руслани та Кличків, які оприлюднили свій рахунок для громадських пожертв, наразі до переказаних на нього коштів ще не звертався. «Там лише декілька тисяч», — пояснили нам у прес-службі Фонду.

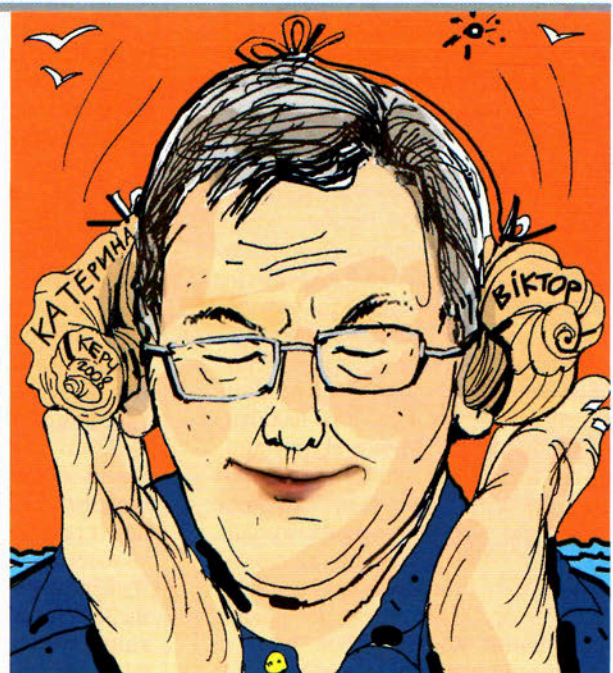
де люди в прямому сенсі відрізані стихією від цивілізації. Так, Фонд співачки Руслани та братів Кличків відправив туди гелікоптери з гуманітарною допомогою. А Фонд Ріната Ахметова «Розвиток України» окрім води, продуктів і одягу, спрямував туди ще й будівельну техніку, яка буде допомагати у відновленні інфраструктури району. Загалом, Фонд Ахметова вже витратив понад 500 тис. грн, а в майбутньому планує виплатити ще по 50 тис. сім'ям загиблих та розробити стратегію допомоги іншим потерпілим регіонам. Фонд Руслани та Кличків скооперувався з

З усього перерахованого можна зробити такі висновки. По-перше, вітчизняний бізнес порівняно, приміром, із 2000 роком, коли від стихії постраждало Закарпаття, став більше соціально відповідальний. По-друге, він не довіряє свої кошти урядовим структурам і прагне їх витратити самотужки. І, по-третє, українці не довіряють ані владі, ані фондам, намагаючись теж допомогти адресно, як-то сім'я Нагорних із Києва сім'ї Будяних із Чернівецької області. В останніх під час повені народилося немовлят.

Наталія Васютин

НА ГОЛОВУ МУЖА

ПРЕЗИДЕНТ ЗАСЛУХАВСЯ ВНУТРІШНІМ ГОЛОСОМ

П'ЯТЬ ПОДІЙ

ЗАТРИМАННЯ. Біла о-ва Крит затримано судно з чотирма українцями, які везли нелегальних мігрантів із Єгипту до Італії.

ПОЖЕЖА. В Опукському природоохоронному заповіднику (Крим) вогнем знищено більше 500 га території.

ПІДРОБКА. В Україні до 60% винопродукції фальсифіковано – звітує «Укрвинпром».

КАТАСТРОФИ. Одразу два гелікоптери розбились в минулі вихідні – біля Керчі та на Івано-Франківщині. Загибло 5 осіб.

ФАЛЬШИВІ ЗНАННЯ. Під час вступних іспитів до вишів виявлено щонайменше 20 підроблених сертифікатів із результатами зовнішнього тестування.

ФОТО: PHL, UNIA, UKRINFO

25% річних – бути чи не бути

Думки експертів щодо зростання відсотків на автокредити розходяться

За перше півріччя 2008 року приріст ставки по гривневих автокредитах на 5 років становить 30%. Слід зазначити, що за аналогічний період минулого року цей показник був мінус 7%. За прогнозами деяких експертів, якщо кредити дорожчатимуть такими самими темпами, то до кінця року середня вартість гривневих автокредитів перевищить показник у 25% річних.

Компанія «Простобанк Консалтинг» звітувала, що в липні середні кредитні ставки на нові іноземні авто терміном на 5 років становили 22,24% у гривні, 15,70% у доларах, 14,29% у євро. Таким чином, для подолання бар'єру в 25% річних, подорожчання в гривні повинне скласти трохи менше 3%.

«Ставки зростають унаслідок дефіциту й подорожчання банківських ресурсів, – говорить Ольга Єгоркіна, начальник управління розробки і вдосконалення роздрібних продуктів АКБ «Європейський». – Виходячи з поточної ринкової ситуації, відсоткові став-

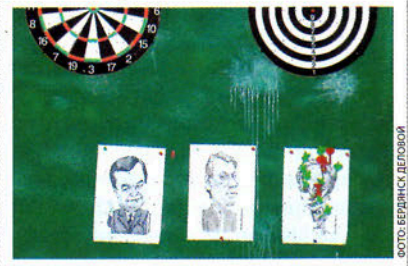
ки по авто будуть зростати й надалі. Наскільки виростуть, складно сказати, але як мінімум на 2-3%».

Проте не всі економісти прогнозують саме такий кінцевий результат. «Зростання на цих пару відсотків не буде! – запевняє **Тиждень** Олександр Жолудь, економіст Міжнародного центру перспективних досліджень. – І причина дуже вагома: головне зростання було пов'язане з дефіцитом гривневої маси, якого вже майже немає. Інфляція пішла на спад, що менше тисне на відсоткові ставки. В банківській системі з'явилися гроші, адже НБУ викупив за останні місяці таку саму кількість валюти, як за попередні півроку, відповідно, під цю валюту він випустив гривню. Це дозволило дуже різко знизити ставки по міжбанківських кредитах, а це опосередковано дозволяє понижувати ставки інших кредитів. Саме тому очікувати й надалі підвищення кредитів без змін у монетарній політиці немає сенсу. А поки такі зміни не прогнозуються».

У Юлю не влучиш!

Стріляти по карикатурах політиків уже не можна

Зовсім нещодавно жителі Бердянська могли постріляти по карикатурах Віктора Ющенка, Юлії Тимошенко та Віктора Януковича лише за 1,5 грн із рушниці для пейнтболу чи дротиками від дартсу. Та на час здачі номера до друку власника славнозвісного тиру вже розшукувала міліція. Підприємець зняв зображення політиків і зник у невідомому напрямку. Павло Скурський, заступник мера Бердянська, підтвердив, що карикатури в тирі більше не висять. За його словами, цією скандальною справою займаються правоохоронні органи. До речі, в законодавстві України не прописана заборона на зображення політиків у карикатурній формі й не сказано, що в них не можна стріляти.

Кара від податкової

У Криму конфіскують більше 40 міні-готелів

Операція «Курорт-2008» дала свої результати: податковою міліцією буде вилучено більше 40 міні-пансіонатів на суму понад 16 млн грн. Власники цих закладів надавали відпочивальникам послуги нелегально. За кожним фактом документи було передано до суду для ухвалення рішення відповідно до чинного законодавства. Ялтинський міський суд уже почав розглядати справи. Першопроходцем стала громадянка, яка здавала житло без належних документів. Її визнали винною й оштрафували на 340 грн, а вилучені співробітниками податкової міліції будівлі конфіскували в дохід держави. На інших чекає таке саме покарання.

Літо на Ринку

Останній місяць літа ознаменується у Львові яскравими фестивалями на центральній площі

Серія вже традиційних цього літа фестивалів «Літо на Ринку», які влаштовують на центральній площі Львова щовихідних, добігає кінця. На останній місяць організатори залишили «найсмачніше» – практично все, що пов'язано з етнікою. Так, минулих вихідних тут відбувся «День мистецтва та митців», протягом якого можна було не лише придбати етносувеніри, але й самостійно виготовити їх після проходження бліц-курсу з гончарства, ковальства чи вишивання. В ці ж вихідні на площі Ринок можна буде побачити виступи ансамблів арабського та індійського танцю. 17 серпня тут пройде «Перший український фестиваль фольклорного танцю» за участю гуртів із 11 країн світу. А в останній день літа в центрі міста співатимуть львівські виконавці, після чого відбудеться грандіозне піротехнічне шоу.

NISSAN NOTE

СТИЛЬНИЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ

- Стильний дизайн • Клімат-контроль • Датчик дощу та світла • Пересувні задні сидіння
- 13 відсіків для речей • Система ABS, ESP • Bluetooth® hands-free • 6-дисковий CD-чейнджер

SHIFT_expectations

нова ціна від \$16 740*

АВТОМОБІЛЬНИЙ ЦЕНТР™
ГОЛОСІВСЬКИЙ

Офіційний дилер Ніссан в Україні
Київ, вул. Героїв Оборони, 4, тел. (044) 277-7077, 277-7070
www.golosevsky.com

СТВОРЮЮЧИ ЦИВІЛІЗАЦІЮ

Гарантія складає 3 роки або 100 000 км пробігу. Гарантія від наскрісної корозії – 12 років незалежно від пробігу.
* Оплата у гривнях за курсом НБУ. Ціну наведено для базової комплектації станом на 28.07.2008. Ціна не обов'язково включає всі вищенаведені опції.

ОБМІН ВОГНЕМ

Південна Осетія та Грузія після взаємного обстрілу територій сідають за стіл переговорів

На Кавказі знову велася перестрілка між Південною Осетією та Грузією. Однак цього разу вже є жертви, — серед мирного населення загинуло 6 осіб. Осетинська сторона, вивчивши походження куль, якими обстрілювали їхню територію, звинуватила Україну в постачанні зброї Грузії.

Тим часом, у МЗС України наголосили, що здійснюючи військово-технічну співпрацю із іноземними державами, в тому числі і з Грузією, Україна керується резолюцією Ради Безпеки ООН, суворо дотримується правил.

Грузинська сторона заявила про готовність до прямого діалогу з осетинською стороною, але Південна Осетія хоче вести розмову тільки в присутності посередника — Росії. «Якщо події розвиватимуться за найгіршим силовим сценарієм, Росія не може дозволити собі залишатися байдужою, враховуючи те, що в Південній Осетії, зокрема, в зоні конфлікту, проживають наші громадяни», — наголосив Юрій Попов, посол з особливих доручень МЗС РФ.

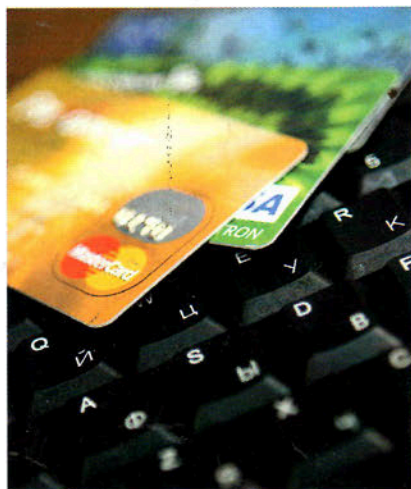
Викриття геніїв

Хакери, серед яких троє українців, викрали дані на 40 млн кредиток

Міністерство юстиції США звинуватило 11 хакерів у крадіжці даних про кредитні картки. Ця гучна справа стосується факту наймасштабнішого викрадення персональної інформації за всю історію США. Комп'ютерні генії викрали номери більш ніж 40 млн карток, а також облікові записи їх власників. Серед обвинувачуваних троє американців, троє українців, два китайці, один білорус і один естонець. Одинадцятий учасник угруповання відомий тільки під ніком Delriego. Всіх злодіїв затримали в різний час у різних частинах світу.

Хакери підключалися до незахищених бездротових мереж великих магазинів і вводили в них програмні сніфери (програма, яка перехоплює й аналізує прохідний по мережі трафік). За допомогою сніферів злодії одержували дані про пластикові картки, якими розплачувалися клієнти.

Альберт Гонсалес, один із хакерів, виявився інформатором американських спецслужб. Якщо Гонсалес, якого вважають лідером угруповання, буде визнаний винним за всіма звинуваченнями, то йому теж загрожує довічне ув'язнення.

Ліси загасили

Паніки на турецьких курортах немає

Лісові пожежі, що тривали в Анталії 5 днів, загасили. Згоріли встигли близько 4 000 га лісів, 60 будинків, одна школа й мечеть. Загинуло двоє місцевих громадян. Турецька влада не виключає, що причиною нещастя могло стати загоряння від ЛЕП. Але водночас проводить розслідування щодо можливої диверсії з боку курдських сепаратистів. До курортів вогонь не дійшов. Щоправда, на курорті Сіде закрили тури рафтингу. Туристичні агенції звітують — здешевлення путівок не буде.

Наступ бацька на ЗМІ

Лукашенко припинив
«анархію в Інтернеті»

Президент Білорусі Аляксандр Лукашенко підписав закон «Про засоби масової інформації», який був прийнятий парламентом у червні. Документ істотно обмежить роботу електронних ЗМІ й набуде чинності через півроку після офіційного опублікування. Закон запроваджує обов'язкову реєстрацію он-лайн ЗМІ. При цьому реєстрація та діяльність ЗМІ в Інтернеті будуть регулюватися не законами, а постановами Ради міністрів Білорусі. Незареєстроване ЗМІ можуть закрити будь-якої миті.

Також новий закон забороняє реєструвати ЗМІ, частка іноземного капіталу в яких перевищує 30%. Для розповсюдження іноземного видання на території країни тепер буде потрібен спеціальний дозвіл. Також вводять обов'язкову акредитацію журналістів іноземних ЗМІ на території Білорусі.

Різно негативну оцінку нормам законопроекту висловила Білоруська асоціація журналістів (БАЖ). Її представники побоюються, що документ може завдати удару по незалежних ЗМІ й поставити їх на межу виживання. На думку БАЖ, швидке ухвалення документа пов'язане з підготовкою влади до майбутніх парламентських виборів, які призначені на 28 вересня.

ОЦІНКА

КАТЕРИНА ЛИПА
редактор відділу історії та науки,
мистецтвознавець

Христос під вартою маніяків

Мистецькі шедеври музеїв України стають
легкою здобиччю для злодіїв з усього світу

Минув тиждень, відколи з одеського Музею західного та східного мистецтва викрали картину Мікеланджело да Караваджо «Взяття Христа під варту, або поцілунок Іуди». Оскільки злочин не розкрито по гарячих слідах, шанси знайти картину нині залежать від того, якого типу маніяк стоїть за викраденням. Річ у тім, що злодій зі здоровою психікою та мрією моментально розбагатіти за таку справу не візьметься: справжню ціну живописного шедевра можна отримати лише на західному аукціоні найвищого рівня, але жоден аукціонний дім не торгує краденим. Тож повернімося до маніяків.

За останні сто років у світі траплялося чимало викрадень знакових творів мистецтва маніяками-одинаками, які не обов'язково були знавцями прекрасного – просто вони не могли опиратися бажанню мати саме цю річ у себе на горіщі. Зазвичай такі люди самостійно цуплять твір і ніколи нікому не розповідають про своє щасливе придбання. Тим не менше, поліція за кілька місяців (часом років) «вираховує» умільця й під оплески громадськості повертає картину чи скульптуру на її місце в музеї.

Маніяки другого типу знаються на мистецтві незгірш від досвідчених музейників. Вони мають достатньо грошей, щоб купувати на аукціонах твори художників першої величини, але коли до повноти колекції бракує картини, про яку відомо, що вона погано лежить (а в наших напівзруйнованих музеях погано лежить практично все),

такі поціновувачі прекрасного шукають людей, які могли б за скромну винагороду роздобути омріяний твір. У подібних випадках ланцюжок осіб, на різних кінцях якого перебувають респектабельний колекціонер-замовник та злодій-виконавець, буває настільки довгим, плутаним і рясно змашеним грішми, що перспектива повернення твору стає примарною. У світових медіях для колекціонерів та в Інтернеті роками кружляють зображення викрадених шедеврів, які, ймовірно, вже ніколи не побачить жоден шанувальник мистецтва і не дослідить жоден мистецтвознавець.

Силовики припускають, що крадений Караваджо «пірнув» у одну з численних «дірок» на такому близькому до Одеси кордоні з Придністров'ям. Якщо звідти картина вирушить до маєтку якогось російського олігарха, то шукай вітру в полі на неозорих просторах Росії. Але можливий інший сценарій. Відносно недавно оприлюднено результати міжнародної мистецтвознавчої експертизи, що підтвердили приналежність «Поцілунок Іуди» пензлю Караваджо. Це могло стати сигналом для злодійкуватих колекціонерів із Європи та США. А якщо крадений шедевр повезуть у західному напрямку, є бодай невеличка надія, що його знайдуть. Адже західна поліція та спецслужби мають непорівнювано більший досвід розкриття подібних злочинів, ніж їхні українські колеги, працюють з фантастичним обладнанням, до їхніх послуг консультатції чільних фахівців світу. Та все це – лише сподівання.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Микола

Думаю, варто розвивати цю тему: Україна протестантська, Україна католицька. Врешті, без цього продовження неможливе розуміння українського релігійного життя сьогодні.

бурсак

<...> Наше суспільство, здається, починає втомлюватися від конфронтації. На жаль, УТ поки що цього не усвідомив. Проте питання риторичне: якщо скласти фототипажі семінаристів-академістів УПЦ КП і МП (михайлівських та лаврських пестунів), збігу, вочевидь, буде більше, ніж у «канонічних» підвалинах церков – усі ситі, рожеві, хвалюваті, в хлопців призовного віку вже пухце росте, щоб підтримувати в майбутньому священний аксесуар із прикрасами... Що реально дасть Україні об'єднання установ, які виховують молоде покоління цих купідонів? Що отримає людина, яка тяжіє до Бога й шукає його в храмі Божому? Статистика українського православ'я від цього, безсумнівно, витрає. Принаймні буде чим замінити відставання держави у валовому продукті та впровадженні нових технологій.

Стратилат

Для об'єднання українського православ'я необхідно докласти багато сил чиновникам. Історію Церкви в більшості випадків творили сильні правителі, бо розуміли, що міць держави залежить від ВІРИ, ПАТРІОТИЗМУ, АРМІЇ. Та, на жаль, нашій владі цього не зрозуміти. Будемо надіятися на Волю Божу та робити все можливе як миряни для здобуття помісної Церкви.

Dige

Хай держава собі живе окремо, а церква окремо. Але оскільки РПЦ є частковим фактором впливу Росії на Україну, то її амбіції слід дещо приструнити, показавши, що вона лише одна з інших, а не особлива...

ПроУкраїнець

Нема сумніву, що Україна повинна відокремитися від Москви в усьому, в церкві особливо!

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишити в блозі **Тижня** – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

ОЛЕКСАНДРА КИРИЧУК
журналіст

За вами стежать

Більшості користувачів світової мережі це, мабуть, відомо: Інтернет за нами стежить. Нікого вже не дивує, що його особиста інформація може бути перехоплена чи поширена без його відома. Банальний приклад, наведений Тімом Беренсом-Лі, засновником Інтернету: «Лікар надає дані про стан здоров'я пацієнта його страховій компанії на підтвердження заяви про отримання страховки. Через два роки страхова компанія надає інформацію зі своєї бази даних потенційному роботодавцю людини. Людину не беруть на роботу через медичний запис дворічної давності, і вона так ніколи й не дізнається, що ж трапилося».

Мене особисто більше хвилює інше – існування програм, призначених для стеження за поведінкою користувача в Інтернеті. Фіксується не тільки ваша присутність на певних сайтах, але й час, який ви витратили на знайомство з ним, аж до того, які саме сторінки ви надрукували на своєму принтері.

На відомій карикатурі раннього періоду Інтернету зображено двох собак. Один із них каже: «Добре в Інтернеті, ніхто не знає, що ти собака». Десь у кінці 1990-х з'явилася карикатура, де собака клацає по сторінці із зображенням собачого корму, й таким чином сервер дізнається, що це

собака. І чим далі Інтернет розвивається, тим більше інформації про цього собаку стає доступною.

А тепер згадайте все, чим ви займалися в мережі. Можливо, Інтернету про вас відомо більше, ніж вашим знайомим.

Гуглу тут, звісно, належить особлива роль. Зайдіть якось на сторінку віртуальної церкви Гугла. «Ми в Церкві Гугла віримо, що пошукова машина Гугл найбільше наблизилася люду до прямого досвіду спілкування з Богом». І далі пропонується дев'ять доказів того, що Гугл є «найближчим до того, що люди називають богом. Приміром, доказ №3: «Гугл відповідає тим, хто до нього звертаються».

А нещодавно я натрапила на сайт Dear God (dear-god.net) – «нова концепція духовності» – місце, де люди з усього світу «розкривають свої найпотаємніші надії та страхи у формі молитов до Бога». Автори сайта заохочують публікувати свої молитви, запевняючи, що це піде вам на користь і «не має жодного значення, якою є ваша версія Бога». До речі, dear-god.net є новим проектом засновників сайта the cool hunter, що спеціалізується на відстежуванні споживацьких уподобань. Dear God за вами стежить. Можливо, саме цього вам і бракувало?

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

20 – 23 серпня 2008

Барвіста Україна

Загальнодержавна виставкова акція

В рамках акції:

РЕГІОНАЛЬНІ ЕКСПОЗИЦІЇ

ГАЛУЗЕВІ ЕКСПОЗИЦІЇ

**ЧЕТВЕРТИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС-ВИСТАВКА
«КРАЩИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ ТОВАР 2008 РОКУ»**

**ДРУГИЙ МІЖНАРОДНИЙ ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ
ФОРУМ «СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ СПОЖИВЧОГО РИНКУ
УКРАЇНИ-2008»**

ЕТНОГРАФІЧНА ЕКСПОЗИЦІЯ «МІСТЕЧКО МАЙСТРІВ»

Організатори:

Кабінет Міністрів України,
Рада міністрів Автономної Республіки Крим,
обласні, Київська та Севастопольська міські
державні адміністрації,
Національний комплекс "Експоцентр України"

Національний комплекс "Експоцентр України"
Україна, м. Київ, пр-т Глушкова, 1

тел.:/факс: (044) 596-9116, 596-9111, 596-9221

E-mail: expo5@expocenter.com.ua;

zev@expocenter.com.ua; infoexpo@expocenter.com.ua

Генеральний медіа-партнер Конкурсу:

Ексклюзивний медіа-партнер Конкурсу:

Офіційні інформаційні партнери Конкурсу:

Генеральний інтернет-партнер Конкурсу:

Спікер НАЦІЇ

МУСТАФА ДЖЕМІЛЬОВ ЗНАЄ,
ЩО В УКРАЇНСЬКІЙ КОНСТИТУЦІЇ
НЕМАЄ СЛОВА «МЕДЖЛІС».
ТА ЦЕ ЙОМУ НЕ ЗАВАЖАЄ

РОЗМОВЛЯЛИ

ОЛЕКСАНДР БОГОМОЛОВ ТА ІГОР СЕМІВОЛОС,
ЦЕНТР БЛИЗЬКОСХІДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

Восени кримськотатарський Курултай [див. словничок] збереться для того, щоб обрати нового голову Меджлісу. На цьому торік на поліг сам Мустафа Джемільов — лідер кримських татар протягом останніх 17 років.

У. Т.: Якщо подивитися на Меджліс із точки зору різних поколінь, ви належите до старшого. Не відчуваєте конфлікту поколінь?

призначає Меджліс та його Голову. Крім того, в місцях поселення кримських татар на загальних зборах обирають місцеві меджліси, які потім формують районні. Така система діє давно, зараз ми хочемо внести деякі зміни. На останньому засіданні ухвалили положення, згідно з якими місцеві меджліси будуть обиратися таємним голосуванням. Це складна річ, бо треба скласти списки виборців, технічно організувати процес — виборчі скриньки, бюлетені...

«ЯКЩО ХТОСЬ ГАДАЄ, ЩО КОРИННИХ ЖИТЕЛІВ, ЯКІ ПОВЕРНУЛИСЯ ДОДОМУ В КРИМ, МОЖНА ЗАДАВИТИ, ТО СИЛЬНО ПОМИЛЯЄТЬСЯ. НАЦІОНАЛЬНА ПРОБЛЕМА — ЦЕ НЕ ЖАРТИ»

— Меджліс обирають безпосередньо представники народу. Тобто люди обирають делегатів Курултаю, а вже Курултай таємним голосуванням

У. Т.: Проте не всі визнають Меджліс як законний орган. Як його можна визначити з точки зору правового поля України? ►

Крим став автономією, тому що там жив корінний народ – кримські татари

ДОВІДКА

Населення Криму становить 1,9 млн осіб. Із них понад 260 тис. (або 13%) – кримські татари.

– Нам кажуть, щоб він був законним, його потрібно зареєструвати як громадську організацію. Але ж це не громадська організація! Це представницький орган, його можна визнавати чи не визнавати. Щоб

включити Меджліс у правове поле України, потрібний закон. Ми ще 1999 року розробили законопроект про статус кримськотатарського народу України, де, зокрема, йдеться про Меджліс. Але цей законопроект ще не розглядався на сесії, а якщо і буде розглядатися, то мало шансів, що він набере достатнє число голосів. Насправді, демократичні сили в Парламенті поки не нараховують необхідну більшість. У 1999 році, після протестних акцій до 55-ї річниці депортації, тодішній Президент Леонід Кучма в Києві зустрівся зі складом Меджлісу. На цій зустрічі було присутнє все вище керівництво автономії на чолі з Леонідом Грачем (*лідер кримських комуністів, на той час голова Верховної Ради АРК – Тиждень*) та Віктором Куніциним (*тоді голова Ради Міністрів АРК – Тиждень*). Кучма сказав, що є така проблема – включити Меджліс до правового поля України. Грач на це заперечив, що в Конституції України немає слова «меджліс», тому ввести його в правове поле неможливо. Кучма відповів, що в Конституції взагалі багато чого немає, а в житті є, тому йдіть думайте. І разом придумали Раду представників кримськотатарського народу, чим і є в перекладі «меджліс». Вирішили, що це буде дорадчий орган при Президентові України.

У. Т.: Іноді від кримських татар можна почути, що вони не надто задоволені діяльністю Меджлісу?

– Відповідно до останніх досліджень, що їх проводили київські соціологи, понад 70% кримських татар підтримують діяльність Меджлісу. Та, зрозуміло, є невдоволені. Здебільшого скарги від тих, хто позиціонує себе як опозиція. Вони кажуть, що Меджліс недостатньо демократично обирається... Ми саме працюємо над цим питанням, я про це вже казав. Незадоволені – це переважно знедолені. Вони вважають, що Меджліс має вирішувати їхні соціальні проблеми. А як він буде їх вирішувати, якщо існує фактично на пожертви співвітчизників.

У. Т.: Ви торкнулися цікавого питання. Наскільки глибока проблема соціального розшарування серед кримських татар?

– У нас не настільки різко, як у цілому по Україні. Серед кримських татар немає мільйонерів. Хтось зро-

бив бізнес, збудував будинок, відкрив ресторан. Але великих підприємців у нас немає.

У. Т.: Проблема нездолених, наскільки вона глобальна?

— Багато родин живуть у халупах. Вони повернулися назавжди та почали будувати великі будинки, щоб жити комфортно з дітьми, онуками. У нас не заведено відділятися. Та сил бракує, вони будують біля запланованого дому хатиночку на одну-дві кімнати — без води, каналізації, взимку взагалі трагедія. А грошей на будинок не вистачає, от і живуть так роками.

СТОМЛЕНІ САМОЗАХВАТАМИ

У. Т.: Земельне питання для кримських татар. Як це виглядає юридично і як на практиці?

— Несправедливість щодо кримськотатарського населення закладена в самому Земельному кодексі. Коли в 1994–1995 роках почалася приватизація землі, ми знали, що землю передаватимуть тим, хто на ній працював, хто був членом колгоспу. Але ж ми не могли бути членами колгоспів в Україні, ми тоді були в Туркменії, Узбекистані, Казахстані. Хтось устиг вступити тут до колгоспу, когось уже навмисне не брали. На наші звернення ніхто не зважав, ухвалили Земельний кодекс таким, який він є. От і опинилися ми на своїй землі без землі.

«НА НАШІ ЗВЕРНЕННЯ НІХТО НЕ ЗВАЖАВ, УХВАЛИЛИ ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС ТАКИМ, ЯКИЙ ВІН Є. ОТ І ОПИНИЛИСЯ МИ НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ БЕЗ ЗЕМЛІ»

У. Т.: Тому почалися самозахвати?

— Перші самозахвати землі в Криму почалися ще 1989 року. Бо землю для будівництва житла під різними приводами не давали. Пам'ятаю, тоді ще агітатори від Компартії ходили й казали: «беріть землю під дачі, городи, викликайте родичів із Кубані, бо татарва прийде, все забере». Ми бачили таке ставлення й почали займати землі. Повірте, ми самі втомилися від цих самозахватів, ми хочемо цивілізовано... Зараз вважають, що кримським татарам виділили 50–60 тис. земельних ділянок. Та не виділили, а узаконили постфак-

тум! Ми говоримо: нумо погляньмо на карту Криму, які землі є, виділімо ділянки кримським татарам. Але ж ні! Звісно, чиновникові краще цю землю віддати за хабара, ніж безкоштовно — якомусь татарину.

Та ніхто за це братися не буде. В цьому не зацікавлена ані влада в автономії, ані в Києві, бо багатьом можновладцям доведеться відповідати як, за яких обставин, на яких засадах вони заволоділи сотнями гектарів у Криму.

Коли в нас у Криму щось із землею трапляється, до мене підбігають перелякані депутати в Раді й питають, що там у вас. Я кажу: «А чому тебе це хвилює?». Відповідає, що в нього там земля, як би її не захопили...

Зараз говорять, що кримські татари беруть землю, з метою перепродажу. Що ж, таке трапляється. Отримав землю, а грошей на будівництво немає. Тому й продає, щоб купити якусь халупу. Дехто буде відразу на кількох самозахоплених ділянках — сподіваються, хоч якась ділянка залишиться.

У. Т.: Кримські татари проти пам'ятників Катерині II, один із яких уже встановили в Севастополі, а інший — планується у Сімферополі. Наскільки серйозне протистояння навколо цих монументів?

— Охороняти пам'ятник в Севастополі приїжджають російські

козаки. Кримські татари не хочуть монумента Катерині II в Сімферополі. Тому ми прийшли зранку, щоб не дозволити його будівництво. А там уже стоїть міліція. Уявіть, українська міліція охороняє камінь, на якому написано, що там стоять пам'ятник імператриці іншої держави! А голова КПУ Петро Симоненко заявив, що кримські татари мають «скинутися» та поставити золотий пам'ятник Сталіну — за те, що він не повністю нас знищив, а лише відправив у заслання.

У. Т.: Чи можна розглядати республіканський комітет КПУ як про-

ДОСЬЄ ТИЖНЯ

Мустафа Джемільов

Народився 1943 року в селі Ай-Серез Судацького району. Коли йому було півроку, родину Джемільових депортували в Узбекистан. На Ташкентському авіаційному заводі Джемільов працював токарем. У 1961 році прийняв участь у створенні нелегальної організації Союз кримськотатарської молоді, керівників якої згодом заарештували. З 1969 року почав правозахисну діяльність — був одним із засновників ініціативної групи захисту прав людини в Радянському Союзі. За антирадянську діяльність провів у в'язницях, загалом, близько 15 років. У 1989 році повернувся до Криму та оселився в Бахчисарая. У 1991-му обраний Головою Меджлису кримськотатарського народу. Цю посаду він обіймає дотепер. У 1998 році став народним депутатом від Народного руху України. З 2002 року й дотепер є парламентарем від «Нашої України». Одружений, має двох синів та доньку.

російську націоналістичну організацію, а не як ліву силу?

— Так. Останніми роками вони завзято використовують ще й релігійну тематику. Чи не головні захисники православ'я від татар — «мусульманських екстремістів». У 2000-х роках Леонід Грач очолював провокаційну кампанію з установлення так званих «уклінних хрестів» по всьому Криму. Особливо, на місцях поховання кримських татар, просто на могилах. Організатори явно розраховували на міжнаціональний конфлікт. Із газет сипалися прокльони на адресу кримських татар — що ми варвари, руйнуємо християнські святині. Ці «святині», відлиті в Росії хрести, привозили, щоб встановити в нашому селищі. Нам тоді ледве вдалося запобігти кровопролиттю.

ПРЕЗИДЕНТСЬКЕ ПЛЕЧЕ

У. Т.: Наразі Крим — здебільшого проросійський регіон. Яким ви бачите майбутнє півострова з огляду на це?

— Сфера впливу проросійських сил безпосередньо залежить від підтримки, яку вони одержують від сусідньої держави. В нас 99% шкіл, друкованих видань — російсько- ▶

Син попросив мене дозволу поїхати до Іраку. Це був його вибір

мовні. Про яку українізацію чи татаризацію може йти мова. В 1921 році Крим став національно-територіальною автономією, тому що там жив корінний народ Криму — кримські татари. Після депортації автономія була ліквідована, а потім, коли її відновили, вона вже стала російською. Абсурд, коли в автономній респуб-

ліці мова корінного народу не є навіть однією з офіційних.

У.Т.: А Ющенкові говорили?

— Він сам говорив, що татари — його основна надія в Криму. На виборах 2004-го з 14% підтримки Ющенка в Криму 12% дали кримські татари. Та за цей час він приїхав до нас тільки раз. Я півтори години змальовував йому всі проблеми: земля, будівництво, освіта... Він сказав, що з 14 пунктів, які ми

(створення Ради представників кримськотатарського народу при Президенті 18 листопада 1999 року) — це його справа. Він регулярно відвідував Крим, збирав Меджліс, керівництво автономії, розпитував про проблеми, віддавав розпорядження. Інша річ, що ці доручення не виконували, ніхто не контролював їх виконання. Але той факт, що голова держави приїздить до нас — це була велика моральна підтримка.

СЛОВНИЧОК

Меджліс (араб. — «місце зборів») — законодавчо-представницький орган, відповідник парламенту, переважно в арабських та ісламських країнах. Меджліс кримськотатарського народу засновано 1991 року.

Курултай (тюрк. — «велелюдне свято», «зібрання, яке проводять переважно в степу») — у тюркських народів орган народонаціонального представництва, загальнонаціональний з'їзд, під час якого вирішують найважливіші проблеми нації.

«У НАС БУВАЮТЬ ОГОЛОШЕННЯ НА КШТАЛТ «СДАМ КВАРТИРУ, ТАТАР И ХОХЛОВ ПРОШУ НЕ БЕСПОКОИТЬ»

подали, перші 4–5 він розв'яже вже протягом тижня, а щодо інших (переважно земельних проблем) буде збирати РНБОУ й питання вирішить. Все це залишилося на словах... Знаєте, як би ми не ставилися до Кучми, легалізація Меджлісу

У.Т.: Є ще Державний комітет у справах національностей, різні органи, які мають забезпечувати діалог державної влади з етнічними групами. Від них є якась користь?

— Держкомнац при Кабміні займається суто соціальними пробле-

мами. Відповідно, кримський Рескомнац, який йому підпорядкований, робить майже те саме. Ми намагаємося контролювати — щоб гроші витрачалися не за радянської звичкою на будівництво свинарників, розширення автопарків, як це було в перші роки незалежності України... От ми питаємо в них, яке відношення до проблем татар має придбання тролейбусів. Нам кажуть: але ж татари теж користуватимуться тролейбусами...

У.Т.: Ви знайомі з роботою меджлісів інших країн? Як у них вирішують проблеми?

— Меджлісами називають парламент Туреччини, Азербайджану, Узбекистану і ще деяких країн. Вони вирішують тіж самі проблеми, що й наша Верховна Рада. Меджліс кримськотатарського народу не має офіційного статусу парламенту нації, хоча безперечно й те, що він є демократично вибраним представницьким органом народу.

У.Т.: Як складаються міжнародні відносини в Криму? Чи є хоч якесь покращення, чи навпаки?

— Якщо порівняти теперішнє ставлення до кримських татар російськомовних мешканців Криму зі становищем, яке було у 1989 році, коли ми тільки-но почали масово повертатися на Батьківщину, то можу сказати, що якийсь прогрес все ж таки є. Тоді відносини були більш напруженими. І це зрозуміло: близько 90% сучасного російськомовного населення Криму — це післявоєнні переселенці з внутрішніх регіонів Росії та їх нащадки. Їх селили в будинки кримських татар, ще теплі після депортованих, з усім конфіскованим скарбом, худобою. Водночас, їм пояснювали, що кримські татари — це вороги Батьківщини. Ця пропаганда велась протягом десятиліть до розвалу СРСР. Переселенці вірили їй, бо вона дарувала їм душевний комфорт, виправдовувала те, що вони володіють чужим майном. Нівелювати це важко. Тим більше, що чимало політичних сил у Криму, в Україні і, особливо, в великій сусідній державі зацікавлені в існуванні міжнародної напруги в Криму. Проросійська газета «Крымская правда» в 2004 році проводила опитування кримської молоді щодо ставлення до депортації кримських татар. І близько 70%

російськомовних відповіли, що правильно робила радянська влада, що депортувала... На побутовому рівні ще гірше. В нас можна прочитати оголошення на кшталт «Сдам квартиру, татар и хохлов прошу не беспокоить».

У.Т.: Як це можна змінити?

Багато чого залежить від того, наскільки рішуче і ефективно буде діяти верховна влада в Києві. Наприклад, у 50-і роки в США була сегрегація, а потім темношкірі американці сказали «достить». Був рух Мартіна Лютера Кінга, ухвалили закон. Проте громадськість до цього не була готова, дискримінація тривала на побутовому рівні. Тоді національна гвардія США супроводжувала темношкірих студентів в університети, сиділа з ними на парах, їздила в автобусах. Якщо хтось із бі-

лих не рахувався з законом, він підлягав кримінальній відповідальності. Але в нас ухвалені закони не діють, ось у чім річ.

У.Т.: Була така інформація, що Мустафа Джемільов відправив свого сина, чи той сам поїхав до Іраку. Він справді служив в українському контингенті?

— Він там півроку відслужив. Про нього газети писали, що він один з небагатьох, хто поїхав до Іраку з ідейних міркувань, а не тому, що там зарплата пристойна. Він почув по ТБ, як один депутат-комуніст гнівно говорив про те, що депутати ВР України «від буржуазних партій» проголосували за відправку українських хлопців на смерть в Ірак тому, що це не їхні власні діти. Син попросив мене дозволу поїхати. Це був його вибір. ■

За підтримки Президента України

IV Всеукраїнське

Свято
Меду

Київ, с. Пирогів
Музей Народної Архітектури та
Побуту НАНУ

Організатори:

Братство Бджолярів України
Всеукраїнська громадська організація

Інформаційна підтримка:

Тижень України мовою

Український Пасичник

kr2012.com

Бджільництво України

- Ярмарок меду, медових напоїв та іншої продукції від бджолярів з усіх куточків України
- Виставка-конкурс технічних досягнень та інновацій у бджільництві «Ярмарок ідей»
- I Всеукраїнський Медовий Чемпіонат
- Привітання Президента України
- Хореографічне шоу "Бджолиний рій"
- Велика концертна програма за участю колективів з різних областей України
- Виступи майстрів українських традиційних бойових мистецтв
- Конкурс "Медова княгиня 2008"
- Майстер-класи фахівців народних ремесел
- Традиційний Парад Хоругв бджолярських братств
- Запалення найбільшої у світі воскової декоративної свічі
- Освячення продукції бджільництва та багато, багато іншого!

16-17
серпня
2008

8 099 074 05 64

info@honeyua.com

www.sviato.honeyua.com

У національному вбранні
ВХІД - ВІЛЬНИЙ

НІЧНІ СНАЙПЕРИ

ПРО МИСЛИВЦІВ НА ЛЮДЕЙ ІСНУЄ БЕЗЛІЧ ІСТОРІЙ, КРАСИВИХ І ЖАХЛИВИХ. УКРАЇНУ ТАКОЖ ВИВОДЯТЬ НА ОРБІТУ ЦИХ МІФІВ

АВТОР: АНТОН ЗІКОРА

Бої, які відбулися в Південній Осетії в ніч проти суботи, обернулися новим політичним скандалом для Києва. Офіційні власті незалежної республіки заявили: снайпери, що обстрілювали столицю республіки Цхінвалі, проходили підготовку у фахівців США та України. «Загибель наших хлопців, зокрема, й на совісті цих країн», — заявив журналістам глава МВС Південної Осетії Михайло Міндзаєв. Президент республіки Едуард Кокойти також сказав, що США передала Грузії 120 одиниць снайперського озброєння, а Україна — сорок.

чаші між гір, з яких усе видно як на долоні. Особливо зручна позиція зі сходу. Тут є село, що на картах позначається як «Прис-груз.» (Прис грузинський) і «Прис-ос.» (Прис осетинський). У 1991–1992 роках через цей населений пункт пролягала лінія фронту, він кілька разів переходив із рук у руки. Влітку 1992-го грузини захопили осетинську частину Приса, що дало можливість практично повністю прострілювати місто. Майже весь Цхінвалі, як пиріг на деці, нарізаний на рівні квадрати. Ці квадрати складаються з кількох приватних будинків із садами й городами, що значно полегшує роботу снайпера.

Свого апогею міф про «білі колготки» досяг у Чечні. Солдати й офіцери навперейми говорили про біатлоністок, що вбивають за гроші. І якщо на початку 1990-х про «снайперш» казали, що це винятково мешканки Прибалтики, представниці титульних націй, то в Чечні вони вже «перетворювалися» на етнічних росіянок. Поступово свідомість міфотворців розширювалась: у лави «вовчиць із гвинтівками» почали записувати простих москвичок, сибірячок, мешканок Пітера та інших міст.

Природно, я був не єдиним журналістом, який хотів узяти інтерв'ю в «білих колготок» або хоча б упевнитися в їх існуванні. Серед чеченських партизанів мені вдалося зустріти тільки одну озброєну дівчину. Проте, вона була явно не снайпером, оскільки ходила з гранатометом і автоматом, а снайпери, як відомо, носять лише свою зброю. Автоматників і гранатометників дають їм для супроводу.

АПОГЕЮ МІФ ПРО «БІЛІ КОЛГОТКИ» ДОСЯГ У ЧЕЧНІ. СОЛДАТИ Й ОФІЦЕРИ НАВПЕРЕЙМИ ГОВОРИЛИ ПРО БІАТЛОНІСТОК, ЩО ВБИВАЮТЬ ЗА ГРОШІ

За даними південноосетинської сторони, внаслідок снайперського обстрілу в місті загинуло шість і поранено двадцять осіб. Міністр оборони України Юрій Єхануров відхилив ці звинувачення. І сказав, що державна компанія «Укрспецспорт», яка продає зброю за кордон, діє згідно з міжнародним законодавством.

КОЛГОТКОВА ПРИМАРА

Важко сказати, наскільки відповідають істині заяви південноосетинської сторони, але, загалом, варто визнати, що Цхінвалі — місто, ніби створене для снайперів. Столиця Південної Осетії розташована в

Мисливець за людьми видивляється, як мішень рухається по вулиці від одного квадрата до іншого й стріляє в той час, коли людина перебігає дорогу. Найбільш небезпечним було перехрестя вулиць Радянської і Сталіна, де за час літніх боїв загинуло 8 людей. Воно прострілювалося з обох вулиць.

Після того, як у зону конфлікту ввели миротворчі війська, я побував на позиціях снайперів. Це були звичайні окопи, повні порожніх пляшок і недопалків. «Ну й бухають дівки!» — сказав про це один місцевий житель: уже тоді примара «білих колготок» витала над усіма «гарячими точками» від Карабаху до Придністров'я.

КУЛЬКОЮ В ПОЛІТИКА

Я чув безліч розповідей про те, як ті або інші хлопчики брали в полон «снайпершу». Зрозуміло, що смерть на них чекала страшна: «білих колготок» скидали з дев'ятого поверху, їх розривали, прив'язавши за ноги до беріз, а то й просто рубали голови. «Навіть не гвалтували», — суворо й задумливо говорили солдати. Коли я питав бійця, чи сам він чинив розправи «над цією сукою», той відповідав, що ні, але він точно знає пацанчика, який усе це робив власноруч. Одного разу мені показали майора, який «особисто скрутив голову снайперші». Але, на жаль, він спав у своїй

ВПРИТУЛ

частині, й будити його було справою небезпечною для здоров'я: після історії з «білими колготками» він став дуже нервовим.

жінок-снайперів, однак до рівня явища ця кількість явно не дотягує. Поки існування «білих колготок» так і залишається красивим міфом,

тільки гадати. Також не зрозуміло, чому відповідати на заяви Цхинвалі треба було Міністрові оборони.

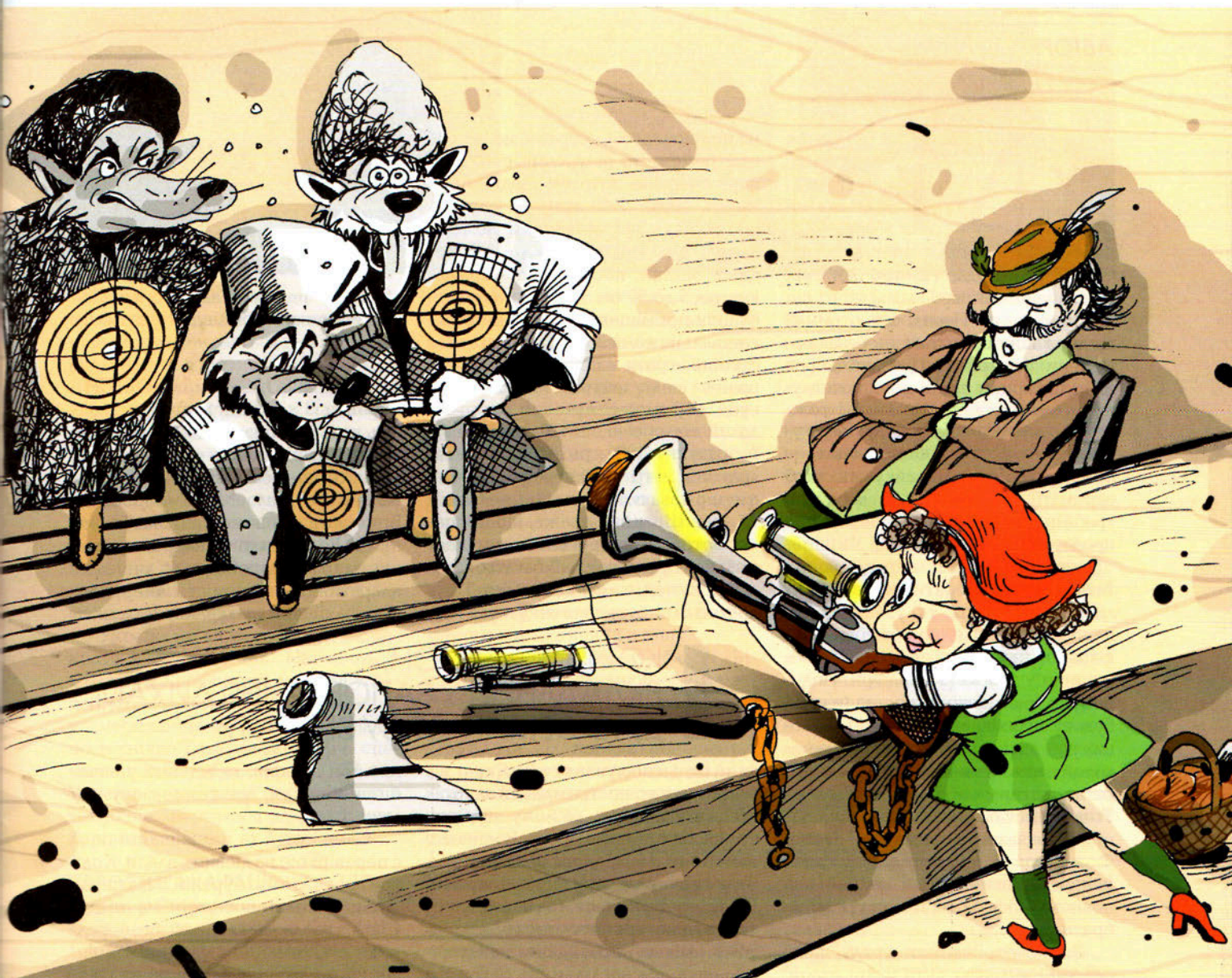
А тим часом інформгентства повідомили, що в Бердянську відкрився тир, в якому є мішені у вигляді карикатур на Віктора Ющенка, Юлію Тимошенко й Віктора Януковича. Відвідувачам видавали пейнтбольну гвинтівку й кулі з фарбою, якими можна було «прикрасити» карикатурні зображення президента, прем'єр-міністра й лідера опозиції. Попит у любителів постріляти мали усі три зображення.

«Мали» тому, що тир після хвили публікацій у ЗМІ вже закрили. А ми тільки-но зрозуміли, де саме в Україні могли навчати влучності грузинських снайперів. ■

НАВІЩО КЕРІВНИЦТВУ ПІВДЕННОЇ ОСЕТІЇ ГОВОРИТИ ПРО ПІДГОТОВКУ ГРУЗИНСЬКИХ СНАЙПЕРІВ УКРАЇНСЬКИМИ ФАХІВЦЯМИ, ЗАЛИШАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ ГАДАТИ

Про жінок-снайперів писали кілька російських газет, але, відверто кажучи, розповіді ці виглядали непереконливо. Не виключено, звичайно, що серед всієї маси чеченських бойовиків було двоє-трос

який зручно експлуатує архетип воєвничої сексуальної амазонки. Навіщо керівництву Південної Осетії говорити про проходження грузинськими снайперами підготовки в українських фахівців, залишається

СТИХІЙНІ ГРОШІ

КОМПЕНСАЦІЯ ЗБИТКІВ:
ДОСВІД ІНШИХ КРАЇН

АВТОР: АННА БАБІНЕЦЬ

«**М**ій будинок повністю затоплений, вода ще не відійшла. Тому комісія не може оцінити збитків», — розповідає **Тижню** пан Ігор, мешканець Могилів-Подільського, що на Вінниччині. Наразі він отримав від держави тисячу гривень — на першочергові потреби. «Ці гроші забрав швидко: приніс паспорт, зареєструвався в управлінні МНС як постраждалий, і дали гроші. Як буду одержувати компенсацію, ще не знаю», — продовжує Ігор. Подейкують, щоб отримати допомогу від держави, треба принести десятки паперів та пройти кілька інстанцій.

Минулого тижня народні депутати досить оперативно повернулися з відпусток та ухвалили рішення про виділення коштів на ліквідацію наслідків повені. Збитки оцінили у майже 5 млрд грн. Половину одержали міністерства (на відбудову шляхів, мостів та ін.), половину — місцеві бюджети. [Детально про розподіл грошей читайте на стор. 24-25]. Наразі регіони отримали гроші. Як пояснив **Тижню** начальник Управління праці та соцзахисту населення Івано-Франківської облдержадміністрації Іван Шовковий, гроші надійшли в повному обсязі, люди можуть їх забрати.

Згідно з рішенням уряду, компенсації видаватимуть у три етапи:

на першочергові потреби, на поточний ремонт та остаточну суму. На першочергові потреби люди отримують 1000–5000 грн — залежно від ступеня зруйнованості помешкання. Далі, відповідно до попередньої оцінки, постраждалі отримують від 5 до 50 тис. на ремонт та відбудову приміщень. І останній етап: спеціальна комісія детально вивчить ступінь втрати майна та ухвалить рішення щодо виплат. Максимальна сума, яку зможе отримати постраждалий від повені — 120 тис. грн (із розрахунку 2000 грн за кожен квадратний метр зруйнованого житла, але держава покриє не більше 60 м²).

Іван Шовковий каже, що процедура отримання грошей буде максимально спрощеною. «В багатьох людей документи досі під водою. Тому достатньо будь-якого документа,

**КОЖЕН МІЛЬЙОН,
ВКЛАДЕНИЙ У ЗАПОБІГАННЯ ЛИХАМ,
ДАЄ СЕМИРАЗОВУ ВІДДАЧУ**

який би засвідчував особу. Якщо ж і такого немає, постраждалий звертається до сільради, де йому видають тимчасове посвідчення». Водночас, пан Шовковий підкреслює, що треба буде вивчати кожен випадок окремо. Це забере купу часу. Від паводку постраждали десятки тисяч людей, тому заяви президента Віктора Ющенка, що наслідки стихії будуть

повністю подолані за 4–5 місяців, можуть виявитися занадто оптимістичними.

АМЕРИКА: ГОЛОВНЕ ЗАПОБІГТИ
Українські керманічі завзято долають наслідки повені. Та все одно не забувають дорікнути одне одному в непередбачуваності до лиха. Незважаючи на гасло МНС «Запобігти. Врятувати. Допомогти», навіть міністр Володимир Шандра визнав, що напрям «запобігти» є лише декларативним. Натомість, американські фахівці підрахували, що кожен

мільйон доларів, вкладений у запобігання лихам, дає семиразову віддачу.

Саме стихії та надзвичайні події є перевіркою на дієвість влади. Коли три роки тому буревій «Катріна» знищив сотні поселень на півдні США, влада виявилася безпорадною. Схема виділення коштів на подолання наслідків надзви-

В селі Богданівка Закарпатті Віктор Ющенко закладає фундамент нового будинку

Чернівецька область. Юлія Тимошенко оглядає оселю, зруйновану стихією

чайних ситуацій, яка діє в США, схожа на українську: конгрес на швидкоруч збирається і на свій розсуд виділяє кошти. Місцева влада майже не бере участі у фінансовій стороні справи. Потім з'ясувалося, що було безліч махінацій із коштами, а профільний міністр пішов у відставку. Десь за місяць до «Катріни» американська компанія Ross&Baruzzini під час опитування експертів-надзвичайників з'ясувала, що 48% респондентів вважають найбільшою перешкодою у своїй роботі бюрократію.

Україні не варто вчитися бюрократії в американців. Натомість у США дуже розвинена мережа установ, які запобігають стихіям. Також у американців потужна матеріально-технічна база: гелікоптери, спеціальні автомобілі, засоби зв'язку. Україна цього разу по допомогу з технікою зверталася до більш розвинених держав.

ЄВРОПЕЙСЬКА РАЦІОНАЛЬНІСТЬ

Повінь у Європі в серпні 2002 року визнали найпотужнішою за останні 150 років. Тоді найбільше від води постраждали Велика Британія, Ні-

меччина, Австрія та Чехія. Кожній країні довелося самостійно вирішувати, де брати гроші. Австрія, сума збитків якої склала понад 3 млрд євро, відмовилася від купівлі вже замовлених бойових літаків. Інші держави були змушені відтермінувати заплановане зниження податків. Українські керівники не виявили надзвичайних талантів у пошуку грошей на подолання стихії: їх узяли з перевиконаного бюджету, а також із запланованих на 2009 рік ощадбанківських виплат. Відверто кажучи, це схоже на перекладання з однієї кишені в іншу.

Відвідуючи західні області Віктор Ющенко закликав громадян страхуватися на випадок стихійного лиха. Лише 1% українців, які постраждали від повені, попередньо застрахували своє майно. Інші звикли покладатися на державу. В Європі близько 20% з усіх збитків від стихійних лих компенсують страхові компанії. Якщо ж людина не застрахувала майно на адекватну суму грошей, влада європейських країн, звісно, допоможе коштами, але розмір компенсацій визначить сама. Як в Україні.

А от у Бельгії вже кілька років діє Фонд природних катастроф. У ньому зберігають кошти «про всяк випадок»: коли стається лихо, парламентарі не «перекроюють» бюджет. Кожен потерпілий може звернутися до Фонду по компенсацію протягом трьох років з того часу, коли сталося лихо.

До речі, нещодавно ООН вирішила створити Міжнародний резервний фонд допомоги постраждалим від природних катастроф. Його бюджет становитиме \$4–5 млрд.

Подібний резервний фонд не зайвий і в Україні. Нехай у ньому буде мінімальна сума коштів, та забезпечення першочергових потреб в обхід бюрократизованої системи є дуже важливим. Адже, пригадаймо, з дня повідомлення про повінь до моменту підписання президентом закону про виділення коштів минув майже тиждень. Це при тому, що українська державна машина працювала максимально оперативно і майже злагоджено. ■

Погляд кореспондента **Тижня** на повінь в Західній Україні читайте на **стор. 55**

Нал за мул

ТИЖДЕНЬ ДОСЛІДИВ, ЯК РОЗПОДІЛЯТИМУТЬ 4,4 МЛРД ГРН, ВИДІЛЕНИХ ПАРЛАМЕНТОМ НА ЛІКВІДАЦІЮ НАСЛІДКІВ ПОВЕНІ

АВТОР: СЕРГІЙ ГУЗЬ

Кабмін роздаватиме гроші за принципом, схожим до «орієнтирівки». Він не передбачає компенсації реальних втрат громадян. За стареньку халупу, яку

змило водою, 120 000 грн – гарна ціна. Але ця сума не компенсує втрату пристойної садиби або приватного міні-готелю. Справедливу ціну повинні платити страхові компанії. Для цього громадяни мали б

усвідомлювати ризики й наперед укласти страхові угоди. Та завдяки звичці політиків бути благодійниками за рахунок держави, очевидні речі ще довго залишатимуться на рівні теоретичних розмов. ■

1 Власник, орендар, наймач чи користувач постраждалого від стихії будинку, квартири, інших об'єктів або присадибної земельної ділянки, городів чи випасів подають заяву до органу місцевого самоврядування

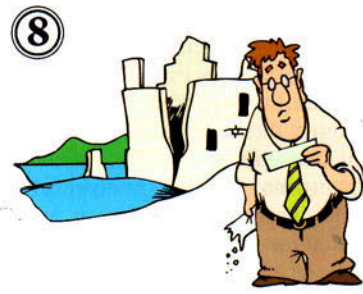
2 Орган місцевого самоврядування за місцем розташування об'єкта або земельної ділянки утворює комісію з перевірки заяви

3 Комісія складає акт обстеження, де визначається технічний стан будинку, квартири та основні види пошкоджень

4 На основі акту обстеження комісія складає дефектний акт, в якому зазначаються обсяг і види ремонтно-відбудовних робіт

5 Обидва акти затверджуються рішенням органу місцевого самоврядування. Одна копія надсилається заявнику, інша – до райдержадміністрації

6 Райдержадміністрація узагальнює відомості й надає їх до облдержадміністрації

7 Облдержадміністрація формує загальний реєстр по області й надсилає його до Мінекономіки та Мінагрополітики

8 Громадянин отримує виплати в сумі до 5 000 грн у відділенні «Укрпошти», вище 5 000 грн – у відділенні Ощадбанку. Гроші надходять з Резервного фонду Кабінету та обласних бюджетів

| ВПРИТУЛ |

КАТЕГОРІЇ
ПОСТРАЖДАЛИХ

I КАТЕГОРІЯ

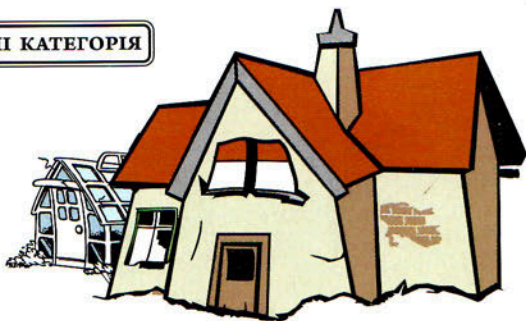
Громадяни, будинки яких знищені повністю (враховуючи зруйновані та пошкоджені господарські будівлі, втрачене майно та сільськогосподарську продукцію), отримують аванс у розмірі 50 000 грн, загальна сума компенсації становить по 2000 грн за м² зруйнованої будівлі, але не більше ніж за 60 м².
Максимальні виплати – до 120 000 грн

II КАТЕГОРІЯ

Особи, будівлі яких пошкоджені частково та потребують капітального ремонту (враховуючи зруйновані та пошкоджені господарські будівлі, втрачене майно та сільськогосподарську продукцію), отримують аванс у розмірі 15 000 грн, загальна сума компенсації становить по 300 грн за м², але не більше 18 000 грн

III КАТЕГОРІЯ

Громадяни, житловий будинок яких підлягає поточному ремонту (враховуючи зруйновані або пошкоджені господарські будівлі, втрачене майно та сільськогосподарську продукцію), отримують компенсацію у сумі 5000 грн

КОМПЕНСАЦІЯ
СІЛЬГОСППІДПРИЄМСТВАМ

1

Керівники підприємства надсилають заяву до комісії, утвореної місцевим управлінням агропромислового комплексу райдержадміністрації

ДО ЗАЯВИ ДОДАЮТЬСЯ:

- завірена підприємством копія звіту про підсумки сіви під урожай 2008 року (форма 40с);
- відомості про площі знищених посівів сільськогосподарських культур

2

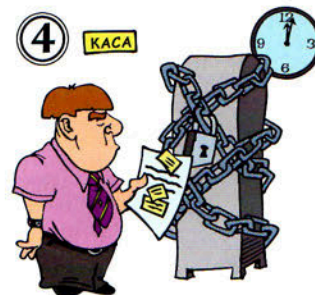
Комісія перевіряє заяву. За результатами перевірки комісія складає акт у двох примірниках із визначенням суми збитків. Один примірник залишається на підприємстві, інший передається до райдержадміністрації

3

Райдержадміністрація узагальнює відомості й надсилає їх до облдержадміністрації

4

Облдержадміністрація з коштів, які парламент виділив облдержадміністраціям, виплачує підприємству компенсацію, але не більше ніж по 1500 грн/га

РОЗПОДІЛ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

802 млн грн – «Укравтодор» – на відновлення та ремонт доріг загального користування місцевого значення:

Вінницька обл. – 2,64 млн грн;	Львівська обл. – 37,2 млн грн;
Івано-Франківська обл. – 351 млн грн;	Тернопільська обл. – 20,15 млн грн;
Закарпатська обл. – 28,085 млн грн;	Чернівецька обл. – 362,83 млн грн

Розподіл коштів по конкретних об'єктах здійснюватиме Кабмін України

2,03 млрд грн – прямі субвенції до бюджетів областей на відновлення комунальної власності та виплат постраждалим громадянам:

104 млн грн – міському бюджету м. Чернівці;
49,85 млн грн – бюджету Вінницької обл.;
26,6 млн грн – бюджету Закарпатської обл.;
949,27 млн грн – бюджету Івано-Франківської обл.;
252,5 млн грн – бюджету Львівської обл.;
96,9 млн грн – бюджету Тернопільської обл.

1,6 МЛРД ГРН – РЕЗЕРВНИЙ ФОНД КАБМІНУ УКРАЇНИ

УКРАЇНА це

ЩОРОКУ ТИСЯЧІ ДІТЕЙ СТАЮТЬ ЖЕРТВАМИ
СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА

АВТОР: Василь Васютин

дофільчна

В Україні щороку від сексуальних домагань страждають близько 8 тисяч дітей, кожен сьомий український підліток у віці від 12 до 15 років відчуває надмір сексуальної цікавості до себе з боку дорослих. Однак реальну кількість неповнолітніх, які стали жертвами сексуального насилля, встановити неможливо. Діти, залякані гвалтівниками, воліють не розповідати про те, що трапилося. Часто й правоохоронці байдуже реагують на сигнали про педофілів.

ІНЖЕНЕР, ЩО ДУЖЕ ЛЮБИВ ДІТЕЙ

На початку червня до Дніпровського управління столичної міліції звернулася знервована жінка, мати 8-річного хлопчика. Вона весь час плакала. Перед тим, як розповісти оперативникам причину візиту, взяла з них «залізну» обіцянку: міліціонери ні словом не обмовляться про її біду чоловікові. Тільки після цього жінка розповіла, що сталося.

Насамкінець обіцяв: якщо діти приводитимуть йому своїх знайомих, то за кожного платитиме хлопцям по 100 гривень. Ті погоджувалися. Після кожного статевого акту педофіл давав дитині невелику суму, від 20 до 30 гривень. Майже всі діти, з якими він мав статеві стосунки, — з проблемних сімей.

Затримали збоченця 28 червня. Причому застукали на гарячому, коли він сидів разом із чотирма хлопчиками в автомобілі біля озера на Харківському масиві. Злочинцеві 33 роки, він киянин. Працював головним інженером у дуже солідному комерційному підприємстві. Одружений, має маленьку дитину. Дружина, наскільки відомо, працює в правоохоронній структурі.

І міліціонери, й психіатри не можуть визначитися: вважати потяг до дітей хворобою чи ні. Педофіли, зазвичай, не наважуються на вбивство, проте трапляються сумні винятки. Працівникам того ж Дніпровського райвідділу довелося прово-

І МІЛІЦІОНЕРИ, Й ПСИХІАТРИ НЕ МОЖУТЬ ВИЗНАЧИТИСЯ: ВВАЖАТИ ПОТЯГ ДО ДІТЕЙ ХВОРОБОЮ ЧИ НІ

Її син-друтокласник повернувся зі школи й зізнався матері, що кілька разів мав статеві стосунки з дорослим чоловіком, за що той розплачувався з малим грішми. Оперативники провели довірливу бесіду з хлопчиком. Той розповів, що чоловік назвався Сергієм Шевченком (згодом з'ясувалося, що це ім'я вигадане). Під час розслідування встановили: у підозрюваного в педофілії були статеві стосунки з вісьмома дітьми. Серед них дві дівчинки та шестеро хлопчиків. Вік дітей — від 8 до 13 років.

Діяв злочинець стандартно. Підходив до малих, пропонував купити пива та сигарет. Потім — гроші й «курс навчання інтимного життя».

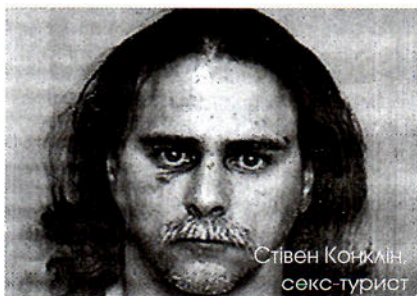
дити спецоперацію зі звільнення 13-річної вагітної дівчини, захопленої в полон 53-річним киянином, шанованим працівником ріелтерської фірми.

Із другої половини квітня цей ріелтор неодноразово викрадав дівчину й вивозив її на кілька днів в орендовану квартиру в одному з сіл Полтавської області. Вперше він вистежив її біля дачі в селі. Затягнув до машини, вивіз у ліс і зробив те, що хотів. Потім показав дитині яму в лісі й сказав: «Розповіси комусь, лежатимеш тут». Повернувшись додому, дівчина все-таки розповіла мамі про те, що їй довелося пережити. Зв'язавшись із гвалтівником по телефону, жінка вимагала за-

Микола Мазуренко,
герой і педофіл

ФОТО: UNIAN

Стівен Конджан,
секс-турист

лишити її дочку в спокої. А через кілька днів, 23 травня, сама зникла без вісти. Вже згодом оперативники знайшли її спалене тіло в лісі.

ДОНЕЦЬКИЙ МАНІЯК

Протягом кількох місяців неповнолітніх мешканців Донецької області тероризує людина в чорному авто. В школах змушені вдаватися до посиленних заходів безпеки. Обласна міліція поширила дані про 14 фактів зґвалтування протягом півтора року, скоєних у Єнакієвому, Вуглегорську, Гірнику, Дзержинську, Моспиному, Шахтарську, Мар'їнці та Донецьку. Маніяка цікавлять тільки дівчатка від 5 до 14 років. Чоловік вистежує дітей поблизу навчальних закладів і заманює до свого автомобіля, переважно застосовуючи для цього силу. Вже в машині він робить дітям укол, від якого вони засинають, вивозить за межі міста й гвалтує. Приходячи до тям, одні жертви педофіла добираються додому самі, інших підбирають на трасі попутки.

Оперативні заходи міліції дали несподівані результати: розкрито давні злочини й доведено недбале ставлення керівників райуправлінь до виконання своїх обов'язків.

Начальник обласного УМВС Микола Куп'янський стверджує: на Донеччині налічується 98 педофілів. «Це ті, кого раніше притягали до відповідальності, засуджені, звільнені з місць позбавлення волі й щодо яких ведеться слідство», — пояснює головний міліціонер області. Крім того, він зазначив, що за спроби

приховати злочини серійного педофіла з посад звільнено 4-х начальників місцевих райвідділів і ще 25-х працівників органів внутрішніх справ. Вони або не реєстрували, або взагалі відмовлялися приймати заяви потерпілих, не звертали уваги на по черк маніяка: перед зґвалтуванням він робив дітям ін'єкцію сильного снодійного — каліпсолу, що дає підстави вважати його причетним до медицини. Зокрема, капітан міліції, який працював у Пролетарському РВВС Донецька, приховав два злочини маніяка в своєму районі. В обох випадках він відмовився порушувати кримінальні справи. Перший випадок стався в липні минулого року, другий — у вересні. Обидві дівчинки (7 та 9 років) зникли на добу, а потім повернулися додому зі слідами ін'єкцій та статевого насильства. Діти розповідали, що їх викрав дорослий чоловік, мами намагали розслідування, проте міліціонер писав, що претензій у батьків немає. Тим самим капітан допоміг маніяку надалі відчувати себе безкарним.

Останні два напади в районі Єнакієвого злочинець скоїв уже в двадцятих числах січня 2008 року з інтервалом у тиждень. Лише після цього в міліції почали замислюватися про те, що між викраденнями та зґвалтуваннями існує зв'язок. Коли міліція звернулася до людей із проханням про допомогу й розтиражувала прикмети серійного гвалтівника, він зачався.

лише своїми фантазіями, а вже потім перейшов до реальної справи. Можливо, зараз він міркує про те, як урізноманітнити свої розваги.

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ПЕКЛА

«Визначити педофіла за якоюсь зовнішньою ознакою важко, — говорить психолог Олег Зонтов. — У моїй практиці це був і 60-річний опікун, і 25-річний викладач. Але ситуація, коли дорослий, навіть якщо на вигляд — цілком благополучний, виявляє надмірну увагу до незнайомої дитини (малятам пропонує іграшку, підліткам — спиртне або сигарети), повинна насторожувати».

Типовий приклад — секс-скандал із 42-річним отцем Сафронієм, священником УПЦ Московського патріархату з села Рудневого на Сумщині, який нині чекає вироку на СІЗО. Розмови про аморальну поведінку священнослужителя точились упродовж шести років, утім постраждали не наважувалися виносити правду на загал. У прокуратурі Путивльського району лише на початку року з'явилися свідчення п'яти потерпілих — хлопчиків віком від 14 до 16 років.

У дім отця Сафронія приходили хлопчики з проблемних багатодітних родин, двоє мешкають у його будинку й нині. Інколи свідками та жертвами аморальної поведінки священнослужителя були його рідні син та донька. Колишня дружина підозрюваного каже, що не раз пропонувала йому повернутися по допо

«МИ МАЄМО СПРАВУ ЗІ СПРАВЖНИМ МИСЛИВЦЕМ, ЩО, СУДЯЧИ ЗІ СКОРОЧЕННЯ ІНТЕРВАЛУ МІЖ ЙОГО «ВИЛАЗКАМИ», ВЖЕ НЕ НАСИЧУЄТЬСЯ НАДОВГО: ЙОГО АПЕТИТ ЗРОСТАЄ»

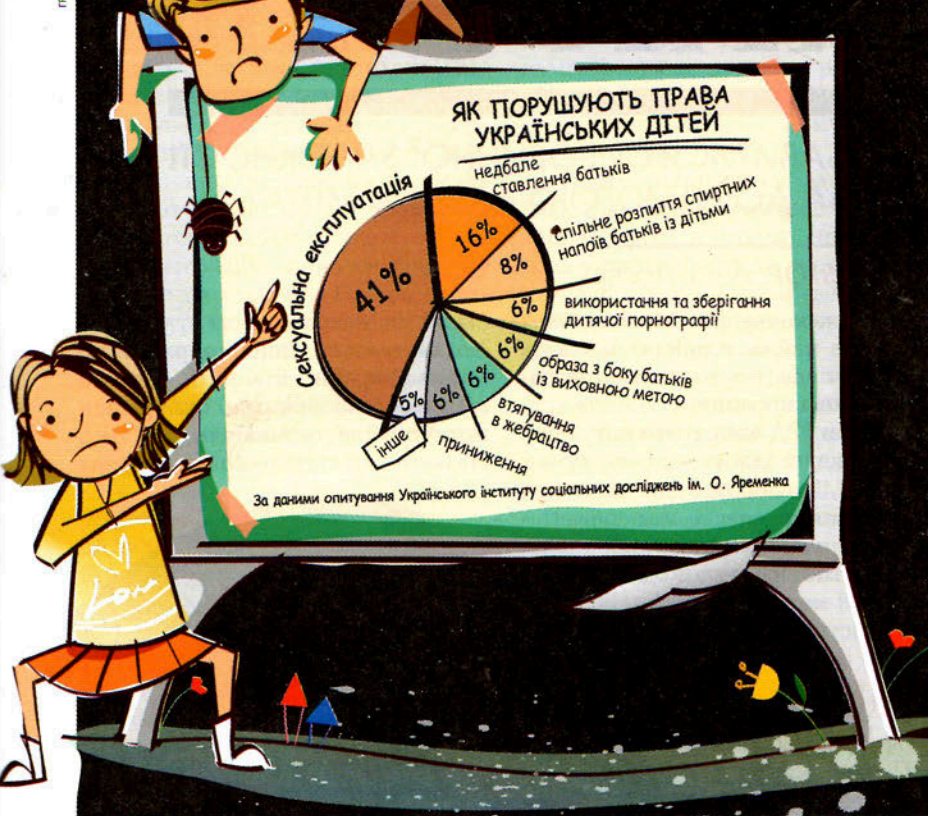
Доктор медичних наук, завідувач сектору судових психологічних досліджень Донецького НДІ судових експертиз Міністерства юстиції України Владислав Седнов, який долучився до розслідування, вважає, що злочинець не зупиниться. «Ми маємо справу зі справжнім мисливцем, що, судячи зі скорочення інтервалу між його «вилазками», вже не насичується надовго: його апетит зростає, — переконаний Седнов. — Можливо, він колись і задовольнявся

могу до психолога чи психіатра. Однак її прохання на нього не діяли.

Відомо, що 13 років тому священник уже відбував покарання за розбещення неповнолітніх на Київщині. Там він працював керівником дитячого гуртка «Червона гвоздика». Тоді педофіла засудили до півторарічного ув'язнення.

Інший приклад, коли шанована людина потрапила в епіцентр скандалу з участю дітей, трапився в Керчі. На початку року набув чин-

СЕКС НА ТЕРШОМУ МІСЦІ

40% – ПЕДОФІЛИ

За даними Всесвітньої психіатричної асоціації (ВПА) «перше» місце серед країн, уражених «вірусом педофілії», посідає Японія, на другому йдуть Франція та Бельгія, далі – США, Канада, Англія, скандинавські країни та Росія, яка наразі переживає справжній педофілічний бум. Особливо це помітно по усю більшій кількості сайтів подібної тематики в російському сегменті Інтернет-простору. Україна ж посідає в цьому списку сорок дев'яте місце, але як постачальник порнопродукції.

За словами фахівців ВПА, якщо сто років тому з тисячі чоловіків лише один виявляв схильність до статевих зносин із неповнолітніми (переважно жителі країн Африки та Сходу), то сьогодні педофілія змістилася в країни Західної цивілізації – Європу та Північну Америку. Кількість потенційних педофілів становить тут майже 40% з-поміж статевозрілих чоловіків і щороку зростає.

Цього року вперше в практиці українського судочинства за педофілію було засуджено іноземця – 58-річного громадянина Швейцарії. Суд засудив секс-туриста до 11 з половиною років позбавлення волі. Швейцарець із 2004 року встиг «відмититися» в Рівному, Вінниці, Житомирі та Києві. За інтимні послуги справно платив від 20 до 100 гривень. Перевагу віддавав хлопчикам у віці 11-13 років. Скільки дітей побувало в обіймах збоченця, точно невідомо. Спіймали іноземця після звернення матері одного з хлопчиків. Удень 31 грудня 2007 року той посадив у свій автомобіль двох підлітків і поїхав з ними за місто. Його піймали тоді, коли він зняв штани.

Значною мірою приплив любителів дитячих тіл пов'язаний із поблажливостю українського кримінального законодавства. В той час, як у Чехії діє норма примусової хімічної кастрації для педофілів (запровадити такий захід нині вже готові Франція та Росія), в Україні злочинець може розраховувати на дострокове звільнення. Навіть міжнародна Конвенція захисту дітей від сексуальної експлуатації, попри підписання міністром юстиції, до цього часу не ратифікована парламентом. ■

ності вирок щодо капітана далекого плавання Миколи Мазуренка – його засудили до 10 років ув'язнення.

Мазуренко був капітаном танкера «Навстар-1», у 2003 році затриманого американськими військовими у Перській затоці. 70-річний моряк разом із екіпажем мужньо переніс ув'язнення в сумнозвісній тюрмі «Абу-Грейб», за що ледь не отримав звання Героя України. Мазуренка називали «золотим фондом нації», писали про нього книги й знімали фільми. Доки правоохоронці не звинуватили відважного мореплавця в близько 100 епізодах спокушання малолітніх дівчаток.

Повернувшись з-за кордону, Мазуренко познайомився з 11-літньою мешканкою Керчі Катрусєю. Роман тривав майже два роки. Але одного дня кохана почула: «Ти для мене вже стара, тобі 13 років. Хочеш, щоб ми зустрічалися, як і раніше? Тоді приведи до мене когось молодшого».

Катя почала шукати для педофіла нових дівчаток, переважно це були діти з неблагополучних родин. За доставлене задоволення дідусь у

парадній капітанській формі виплачував через Катю від 10 до 30 гривень за «сеанс». Оргії проходили в гаражі. На стіні якого, як пізніше свідчили жертви в залі суду, висів величезний портрет капітана в парадній формі з усіма регаліями. Було там і крісло, на кшталт гінекологічного. З нього, як правило, все і розпочиналося. Спочатку була цілком невинна гра в «Айболитя», яка переходила в дещо більше. Всім дівчаткам, що успішно пройшли «медичний огляд», дарувалася книга «Абу-Грейб». Ласкаво просимо до пекла», написана самим Мазуренком.

ПЕДОФІЛІЧНИЙ РАЙ

Україна поступово перетворюється на своєрідне місце паломництва любителів молодих тіл. Позаторік 44-річного Стівена Майкла Конкліна, що входив у десятку найвідоміших педофілів США, затримало українське Нацбюро Інтерполу. За даними департаменту виконання покарань штату Каліфорнія, вперше за педофілію його заарештували 25 років тому, і з того часу він більше 20 разів ставав фігурантом поліцейських розслідувань.

ЗАЛІЗНИЙ ПАКТ

СЕРГІЙ ТАРУТА ХОЧЕ ПОЗБАВИТИСЯ СИРОВИННОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ
ВІД РІНАТА АХМЕТОВА ЗА ДОПОМОГОЮ ЛАКШМІ МІТТАЛА

АВТОР: Антон Лосєв

23 липня компанія «АрселорМіттал Кривий Ріг» (АМКР) та корпорація ІСД повідомили про створення консорціуму для участі в приватизації й подальшій добудові Криворізького гірничозбагачувального комбінату окислених руд (КГЗКОР). Як стало відомо, відповідну угоду підписали в червні цього року. Шанси новостворе-

«Запоріжсталь» та Меткомбінат ім. Ілліча майже повністю залежать від «Метінвесту» в постачанні залізорудної сировини.

Спроби ІСД виправити ситуацію, налагодивши імпорт залізної руди з Бразилії, виявились не достатньо ефективними внаслідок переважності українських глибоководних портів. Проте є ще одна — чи не єдина — можливість вийти із ситуації «гострої сировинної недостат-

ський «Металоінвест», «Смарт-Холдинг» та Фонд державного майна України створили спільне підприємство «Українська рудно-металургійна компанія» (УРМК). Назвати цей крок тодішнього уряду

СТРУКТУРИ, ЯКІ КОНТРОЛЮЮТЬ УКРАЇНСЬКУ РУДУ, НЕ ХОТІЛИ ДАВАТИ КОНКУРЕНТАМ ШАНС НА ВИЖИВАННЯ

ного альянсу стати переможцем конкурсу по КГЗКОР дуже непогані. Здобувши контроль над комбінатом, ІСД нарешті вирішить свої проблеми з браком залізорудної сировини, тоді як «криворізькі індуси» матимуть плацдарм для можливого придбання нових металургійних активів в Україні.

ОСТАННІЙ ШАНС НА РІВНОВАГУ

Після злиття в кінці минулого року гірничо-металургійних активів компанії СКМ (належить Рінату Ахметову) та «Смарт-Холдингу» (належить російському бізнесменові Вадіму Новінському) більше 70% українського ринку залізорудної сировини опинилися під контролем ахметівської «Групи Метінвест». Монополізм? Та як сказати: Антимонопольний комітет України в цій ситуації порушення «Групою Метінвест» антимонопольного законодавства не помітив. Утім, іншим учасникам ринку від цього не легше. Конкурентні металургійні підприємства — «Індустріальний союз Донбасу» (Алчевський і Дніпровський металургійні комбінати), а також

ності». Мова йде про недобудований Криворізький комбінат окислених руд [див. довідку]. Так, наразі ситуація з приватизацією КГЗКОР залишається досить невизначеною — 21 липня президент України своїм указом призупинив розпорядження Кабміну стосовно приватизації комбінату вже в нинішньому році. Але питання назріло — і майбутній власник підприємства може бути визначений досить швидко.

Втім, структури, які наразі контролюють українську руду, аж ніяк не хотіли давати конкурентам шанс на виживання. Адже, не маючи доступу до сировини, меткомбінати будуть вимушені продатися тим, у кого такий доступ є. І щоб зробити цей сценарій єдиноможливим, у жовтні минулого року для добудови КГЗКОРу росій-

Тарута-Ахметов: у протистоянні конкурентів третій виявиться не зайвим

Януковича на підтримку саме таких «добудовників» комбінату ангажованим означає висловитися дуже м'яко. Адаже створення СП у такому форматі лобювали люди Ахметова, зокрема, почесний президент Північного та Центрального гірничозбагачувальних комбінатів, народний депутат Олександр Вілкул. Зрозуміло, що за цього розкладу комбінат так чи інакше потрапляв би під контроль Ахметова.

Але ситуація змінилася, причому одразу з двох причин. Перша — відставка уряду Януковича після дострокових виборів. Друга — «спадщиною» КГЗКОР зацікавився ще один дуже потужний гравець. А саме — індійсько-українська «АрселорМіттал Кривий Ріг».

ІНДІЙСЬКИЙ ЗАХИСТ

Річ у тім, що «Українська рудно-металургійна компанія» збиралася запустити комбінат в експлуатацію за допомогою російської сировини. Натомість раніше сировинною базою підприємства було чітко визначено відвали окислених руд. Вони належали «Криворіжсталі», а після приватизації перейшли у власність її нових індійських господарів.

Одразу після придбання «Криворіжсталі» тоді ще компанія «Міттал Стіл» заявила про бажання добудувати комбінат окислених

руд. Але Фонд держмайна вирішив, що пропозиції «АрселорМіттал Кривий Ріг» недостатньо привабливі для держави. Зокрема, стверджувалося, що засновники УРМК запропонували ефективнішу схему розрахунків з іноземними учасниками будівництва комбінату — Румунією та Словаччиною.

Проте «мітталівці» не здалися без бою, задіявши власні лобістські механізми, які відіграли неостанню роль у приверненні до проблеми Віктора Ющенка. Паралельно з цим власники «Криворіжсталі» постійно намагалися об'єднатися у своїй боротьбі з кимось із українських безсировинних металургійних підприємств. Спочатку вони оголосили про плани інвестувати в добудову комбінату \$0,8 млрд спільно з ММК ім. Ілліча, але його директор Володимир Бойко спростував це повідомлення, заявивши, що йому на КГЗКОР робити нічого. Наприкінці минулого року АМКР виступив єдиним фронтом з ІСД проти створення Фондом держмайна СП з добудови комбінату фактично без проведення конкурсу. Створен-

ня консорціуму, який заявив про наміри самому взяти участь у приватизації комбінату, стало логічним продовженням співпраці ІСД та «Міттал Стіл» у цьому напрямі. Втім, не виключено, що до «подвійного пакту» приєднуються інші учасники ринку, принаймні, нинішні члени консорціуму заявили, що залишаються відкритими для переговорів з іншими компаніями, зацікавленими в інвестуванні у добудову КГЗКОР.

ВСІ АБО НІХТО

Однак говорити про відсторонення «Української рудно-металургійної компанії» від добудови комбінату зарано. Держава в особі ФДМУ підписала відповідні документи про її створення, учасники проекту

ДОВГОБУД

Солодкі перспективи окислених руд

У Криворізькому залізорудному басейні розвідані значні поклади гематитової руди, яка містить велику кількість заліза, але є маломігнітною, тому переробляти її значно складніше. Такий тип руди називають окисленим. Крім покладів окисленої руди, велика її кількість накопичилась у відвалах гірничозбагачувальних комбінатів. Саме щоб переробити ці відвали, у 1980-х роках ухвалили рішення побудувати Криворізький гірничозбагачувальний комбінат окислених руд. На підприємстві планували запровадити нову на той час технологію магнітного збагачення окисленої руди. Проект планували реалізувати в межах Ради економічної взаємодопомоги країн соціалістичного блоку. Серед іноземних учасників проекту були Румунія, Словаччина, Східна Німеччина та Болгарія. Передбачали, що розрахунки із закордонними інвесторами відбуватимуться за рахунок постачання продукції комбінату. Почали будувати в 1985 році, комбінат планували здати в експлуатацію в 1992-му, але цьому завадив розпад Радянського Союзу. Фінансування проекту призупинили, коли КГЗКОР був готовий майже на 85%. Відновити будівництво вже за часів незалежної України не вдалося. У результаті 16 років держава витрачає бюджетні кошти на утримання довгобуду, який поступово занепадає.

вже внесли певні кошти, які пішли на погашення боргів КГЗКОРУ перед Пенсійним фондом, Фондом соціального страхування та іншими бюджетними установами. Тому легко відмовитися від СП державі не вдасться. Дуже складним залишається питання розрахунків із Румунією та Словаччиною, які брали участь у будівництві комбінату ще за часів СРСР. Саме ця проблема найбільше гальмує початок добування підприємства, бо наші колишні партнери постійно змінюють свої вимоги. Раніше Румунія погоджувалась отримувати борг продукцією

комбінату, сьогодні вона вже хоче тільки грошей. Існує проблема з оцінкою майнового комплексу КГЗКОР, без якої неможливо розрахувати його реальну вартість. Призупинення президентом приватизації комбінату в 2008 році робить терміни його приватизації невизначеними й дає змогу конкурентам «донецько-індійського» альянсу перегрупувати сили й перейти в наступ.

Цікаво, що днями з'явився додатковий фактор впливу на ситуацію навколо КГЗКОР. В обізнаних колах пройшла інформація про те,

що найближчим часом ІСД придбає потужна російська компанія Evraz Group. Хоча це ще не підтверджено офіційними особами компанії, ступінь достовірності повідомлення досить високий. Поглинання ІСД російською компанією, з одного боку, робить консорціум ІСД-АМКР ще потужнішим претендентом на придбання КГЗКОР, але, з іншого боку, позбавляє його суто політичної переваги над конкурентом. Лобісти консорціуму не зможуть позиціонувати його як більш «патріотичний», бо різниці між російсько-українською УРМК та російсько-

ПОГЛЯД

Де взяти Стабфонд

ІГОР ЛУЦЕНКО
редактор сайту «Фінансист»
<http://financist.org.ua/>

Ще одна відмінність України від Росії – в сусідів є Стабілізаційний фонд, об'єкт національної гордості росіян і водночас предмет суперечок економістів та політиків.

У ньому наразі накопичено більше \$160 млрд. Нині Стабфонд розділено на два фонди, але сутність залишилася та сама: через податки акумулювати надприбутки, що утворюються в нафтовидобувних компаніях внаслідок стрімкого подорожчання чорного золота. Коли світові ціни на нафту впадуть, країна зможе підтримувати свій сталий розвиток, черпаючи резерви зі Стабфонду. Таке собі страхування від глобальних потрясінь.

Україна такої страховки не має. Попри те, що, як і Росія, дуже залежна від світової торговельної кон'юнктури. Тільки роль нафти в нас виконує метал. Чорні метали

та вироби з них – це близько 40% українського товарного експорту, що цілком подібно до тих 50%, які посідає в російському експорті нафта.

Мені одразу скажуть, що прибутковість нафтовидобування значно вища, ніж виробництва металу. Відповідь: реальна рентабельність металургійних холдингів, які фактично контролюють увесь ланцюжок – від видобутку руди і вугілля й аж до поставки металопродукції кінцевому споживачеві – є інформацією, закритою від суспільства. Якщо ж керуватися оцінками аналітиків, то цифри рентабельності, які вони називають – 30%, 40% та навіть більше, – можна зіставити із заробітками нафтовиків.

Але це ще не все. У 2008-му ціни на руду зросли на 65% – майже на стільки, на скільки зросла вартість нафти. Вітчизняна гірничодобувна галузь, тобто Ахметов, Коломойський та інші, отримують надприбутки внаслідок сприятливої кон'юнктури. І, на відміну від своїх російських колег-мільярдерів, ніяким чином не діляться з держбюджетом своїм тимчасовим щастям. Тому що плата за користування надрами для виробників металургійної сировини в нашій країні мізерна, й при розрахунках аналітики для простоти закладають її рівною нулю...

Більше того, щойно уряд починає говорити про оподаткування надр, гірничо-металургійне лобі одразу починає шантувати його зменшенням соціальних гарантій своїм численним працівникам. Такі реалії феодалізму, який існує, найімовірніше, на частині території України.

Тим не менше, перехід до «нафтоподібної» системи оподаткування металургійних холдингів приніс би вигоди всім. У Росії ставка оподаткування видобутку нафти та мито на її експорт (джерело для формування Стабфонду) залежать від світових цін. Якби в Україні можна було запровадити подібну систему тільки стосовно видобутку руди та експорту металу й узалежнити розмір обох виплат від вартості металів та руди на світових ринках, то всім було б спокійно. В період високих цін Шифрін та Новінські платили б більше податків, у скрутні періоди – менше.

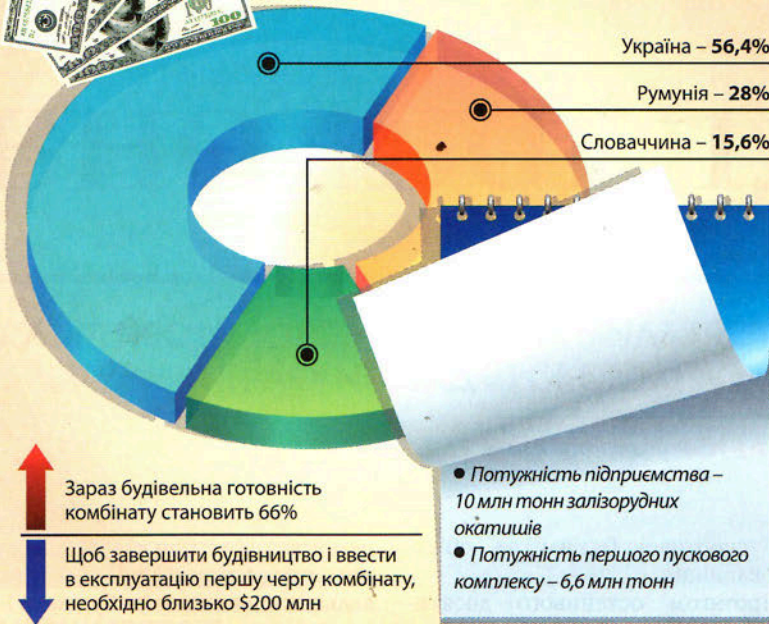
Ще один аргумент для запровадження цільового оподаткування гірничо-металургійних підприємств – це справедливий перерозподіл доходів у країні. Так, це на тему «Донбасс кормит страну». Справді, податок на прибуток та ПДВ з Донеччини, Запоріжжя, Дніпропетровщини потрапляють у загальний бюджетний казан країни. Водночас ці регіони, на жаль, відстають за рівнем розвитку від менш щедрих на податки регіонів.

Навпаки, якщо збільшити ренту з користування надрами, то ці гроші наповнять місцеві бюджети – їх отримають ті, хто живуть навколо екологічно шкідливих видобувних та металургійних підприємств у вигляді кращої медицини, освіти, інфраструктури.

Втім, поки що великий український бізнес женеться за покращенням своїх поточних фінансових показників і не хоче добровільно брати на себе відповідальність за ті регіони, які приносять йому мільярдні прибутки.

Доплатити \$200 млн

Кошторисна вартість будівництва КГЗКОР становить \$2,4 млрд, з яких освоєно \$1,65 млрд

Зараз будівельна готовність комбінату становить 66%

Щоб завершити будівництво і ввести в експлуатацію першу чергу комбінату, необхідно близько \$200 млн

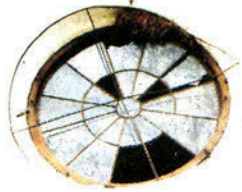
- Потужність підприємства – 10 млн тонн залізрудних окатишів
- Потужність першого пускового комплексу – 6,6 млн тонн

індоукраїнським консорціумом уже не буде.

Наразі можливі два сценарії розвитку подій навколо приватизації комбінату окислених руд. Перший – «війна на знищення», коли конкуренти намагатимуться за будь-якої ціни «дотиснути» рішення на свою користь. Але, враховуючи нинішній паритет сил, а також загострення політичної ситуації з наближенням президентських виборів, шансів «отримати все й назавжди» буде небагато. Найімовірніше, приватизацію заблокують за принципом «як не мені, то й нікому», і на кілька років про неї можна буде забути.

Другий сценарій зумовлений тим, що гострий дефіцит залізрудної сировини нікуди не зник, і принаймні половина претендентів на комбінат украї зацікавлені в його продукції. Тому вони шукатимуть порозуміння, щоб прискорити запуск цього довгобуду. В цьому випадку варто очікувати приєднання до «залізного пакту» ІСД та «АрселорМіттал» нових учасників, можливо, навіть із табору нинішніх «ворогів» цього альянсу. ■

ГРАФІКА: ПАВЛО НІЦ

III МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ НЕЗАЛЕЖНОГО КІНА

КІНОЛЕВ

ЛЬВІВ 21-24 СЕРПНЯ 2008

ЗА ПІДТРИМКИ

МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

СПІВОРГАНІЗАТОРИ УКРАЇНСЬКИЙ КІНОКЛУБ КОЛУМБІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Тиждень
Український

Institut Français d'Ukraine

Вголос

Вголос
ПРО ТУРИЗМ

ART
ВЕРТЕП

К

PRO KULTURA.COM.UA

WWW.IDEM.ORG.UA

ОЛІМПІЙЦІ В ПАЩІ ДРАКОНА

ЗВЕДЕНІ СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ІГОР ВЕЛИКІ КИТАЙСЬКІ НОВОБУДОВИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ЗМАГАНЬ ЩОРОКУ ЗМОЖУТЬ ДАВАТИ КРАЇНІ ПРИБУТКИ

АВТОР: КАТЕРИНА ЛИПА

Вгатити шалені гроші, а по тому ще більше платити за утримання споруд, якими надалі будуть користуватися зовсім не так інтенсивно, як упродовж Олімпіади, — сьогодні таку розкіш жодна країна собі дозволити не може. Втім, коли від самого початку підготовки до спортивного свята звернутися до «правильних» архітекторів, є надія не лише «відбити» витрати, але й отримати неабиякий зиск. А потім зірки спорту та архітектури разом перетво-

рять спортивні будівлі на об'єкти поклоніння.

Протягом останнього десятиріччя сучасна архітектура стала часткою поп-культури. Нині значна частина активної мандрівної братії почала навідувати чужі краї не заради замків долини Луари чи руїн Помпеї — вона прагне на власні очі побачити найновіші твори Френка Гері, Рема Коолхааса, Захи Хадід та інших славетних зодчих. Закордонні туристичні компанії навіть розробили спеціальні маршрути по

пам'ятках (чи як це назвати?) сучасної архітектури. От саме ці шанувальники виняткових будівель і будуть потроху відшкодовувати китайцям олімпійські витрати.

Аби захопити подорожніх, Піднебесна на початковому етапі підготовки до Олімпіади провела низку конкурсів із проектів спортивних споруд та будівель інфраструктури серед найвидатніших зодчих світу. В результаті Китай отримав щонайменше чотири унікальні об'єкти.

КОМУНІСТИЧНЕ ДЕЖАВІО

Велика спортивна революція

Як китайці готувалися до Олімпіади

Посилили цензуру

Журналісти, які працюють у головному олімпійському прес-центрі в Пекіні, виявили, що не можуть відвідувати сайти BBC і Deutsche Welle, газет Apple Daily і Liberty Times, а також сторінку правозахисної групи Amnesty International. Повний список заблокованих інтернет-сторінок китайська сторона не надає, стверджуючи лише, що працівники ЗМІ будуть забезпечені «достатнім» доступом до глобальної мережі.

Подарували Біблії та презервативи

Спеціально для гостей Олімпіади надруковано 40 тис томів Біблії, які будуть у кожному готельному номері, де зупиняться іноземці. До Святого Письма обов'язково додаватимуть також кілька безкоштовних презервативів. Засоби контрацепції роздаватимуть також у громадських місцях і розважальних закладах.

Віконця на даху будівлі аеропорту з висоти пташиного польоту схожі на луску дракона

ДРАКОН-АЕРОПОРТ

Реконструювати головну повітряну браму країни довірили британцю серу Норману Фостеру. Він надав новому терміналові аеропорту динамічну форму летючого дракона. Сталеву конструкцію даху прорізають світлові віконця, що з борту літака нагадують драконячу луску. Форма даху терміналу перегукується з обрисами пагоди, а сонцеза-

хисна система нагадує жалюзі з рикової соломи.

Розмах «крил дракона» — тобто довжина споруди — складає 3,5 км. Це не прагнення хоч якось дорівнятися до масштабів Великої китайської стіни, а виробнича необхідність: значна довжина й хвилясті обриси плану будівлі дають змогу приєднати до неї максимальну кількість рукавів, якими пасажирів вхо-

дять до літаків і виходять з них. Аби мандрівник не відчував дискомфорту в штовханні, інтер'єр аеропорту вирішено як цілісний, нічим не перегороджений простір із природним освітленням. Орієнтуватися між трьома терміналами, на які розділено «нутрощі дракона», дозволяє забарвлення кожного з них — імператорський червоний, проміжний помаранчевий та золотаво-жовтий.

Позбулися повій, бомжів і собак

Напередодні Ігор з Пекіна вивезли всіх безпритульних, повій та душевнохворих. Бродячих собак і котів просто повідстрілювали. Були також спроби вилучити у власників собак великих порід.

Закрили підприємства

На час проведення змагань влада Китаю припинила роботу 340 «брудних» підприємств, серед яких 66 сталеливарних заводів. Підприємства закривали не лише поблизу Пекіна, а й за 115 км від нього.

Встановили графік для авто

З 20 липня приватні автомобілі матимуть право пересуватися столицею по парних або непарних днях — залежно від цифр державних номерів. Крім того, близько 300 000 застарілих вантажних автомобілів не зможуть в'їхати до Пекіна аж до завершення Олімпіади.

Очистили море від водоростей

10 000 бійців Народної визвольної армії Китаю вручну витягли з моря у передмісті Ціндао кількасот тонн водоростей, аби очистити воду для проведення олімпійської вітрильної регати.

ГНІЗДО ІЗ КРИЦІ Й БЕТОНУ

Національний Олімпійський стадіон збудували за проектом двох колишніх однокурсників, а нині надуспішних співавторів — шведцарців Жака Герцога та П'єра де Мерона. «Пташине гніздо» прогрімало ще у вигляді проекту своїми незвичайними, схожими на хаотично переплутані палички, сталевими та бетонними конструкціями, які не ховаються за оздобленням, а нахабно лізуть на фасад. Завдяки вміль грі з масштабами конструкцій, готовий стадіон справляє враження напрочуд легкої, майже прозорої будівлі.

Але подібність стадіону до гнізда не обмежується зовнішнім виглядом. «Як пташка напихає між паличками траву й пір'я, так і ми заповнили порожнини між конструкціями подушками з м'якого синтетичного матеріалу. З їх допомогою можна регулювати напрямки струменів повітря

Бетонне гніздечко прихистить спортсменів і вболівальників

ФОТО: AP

й створювати ефективну природну вентиляцію», — розповідають Герцог і де Мерон. У наш час будь-яку значну будівлю проектують за найвищими стандартами зеленої архітектури: вона має заощаджувати всі можливі ресурси й не дуже нагрівати атмосферу, щоб за-

побігати парниковому ефекту. Тож автори «гніздечка» не тільки зекономили на електриці для вентиляційного комплексу, але й влаштували систему збирання дощової води, котру використовуватимуть для прибирання, поливання газону, а також у вбиральнях.

МИЛЬНИЙ КУБ

$[H_2O]^3$ — означає «Водний куб», так скорочено називають Національний центр водних видів спорту, збудований за проектом австралійської компанії PTW Architects. Споруда, стіни й стеля якої складаються з натягнутої на каркас синтетичної плівки, зовні нагадує чи то шматок м'якого мила, чи то прямокутну ємність, наповнену водою з бульбашками, а зсередини — декорацію до фантастичного фільму. Аби грамотно сконструювати плівку, спеціально досліджували процес утворення мильних бульбашок. Кожну «бульбашку» робили окремо, а потім їх

«запихали» в півку-оболонку (окремо для інтер'єру й для фасаду), прилаштували до бетонного каркасу і надували повітрям. «Бортовий комп'ютер» стежить за станом повітря в бульбах — за потреби їх можна підкачати.

«Водний куб» — ще один зразок еко-

архітектури. Приміщення та вода в басейнах нагріваються лише сонячною енергією, використана вода проходить крізь надпотужні фільтри й повертається в басейни. Фахівці однойменні: це взірці архітектури майбутнього.

ФОТО: REUTERS

Вечірня підсвітка «Водного кубу» часом дає несподівані ефекти. Наприклад, суміші блакитної водички та марганцовки

ВПРИТУЛ

«Штани» зі скла й сталі напевне пасуватимуть китайському телебаченню

ЗІРКОВІ ІМЕНА

Норман Фостер – лауреат премії Пріцкера (так званого архітектурного Оскара), премії Стерлінга (найвищої відзнаки в британській архітектурі), премії Ага-Хана (за найкращу будівлю в мусульманському світі), нагороди Емпоріс (за найкращий хмарочос). Автор знакових у світі споруд, в тому числі, офісного центру 30 St. Mary Axe у Лондоні – відомого як «Огірок». Норман Фостер також здійснив реконструкцію Рейхстагу в Берліні та стадіону Вемблі в Лондоні.

Жак Герцог та П'єр де Мерон уже працюють заради втіхи від творчості. Вони – лауреати премій Пріцкера та Стерлінга, були нагороджені Золотою медаллю Британської королівської спілки архітекторів. Найвідоміші будівлі – стадіони Альянц-арена в Мюнхені та Сент-Якобс Парк у Базелі, численні музеї сучасного мистецтва з лондонською Tate Modern на чолі, котра перероблена зі старої електростанції.

За проектами **PTW Architects** збудовано чимало споруд по всьому Азійсько-Тихоокеанському регіону, але фанати сучасної архітектури з Європи та Америки донедавна знали про цю групу авторів небагато. Світовий успіх австралійцям приніс саме «Водний куб» – його проект було відзначено на Венеційській бієнале архітектури як «чудове поєднання молекулярної науки, архітектури та феноменології».

Рема Коолхааса відзначено премією Пріцкера, Золотою медаллю Британської королівської спілки архітекторів, премією імператора Японії (претендує на звання Нобелівської у візуальних мистецтвах), він кавалер Ордена Почесного легіону. Найвідоміші проекти: Філармонія в Порто, музей Гугенхайма в Лас-Вегасі, бутики Prada у Беверлі-Хіллз та Нью-Йорку. Також йому належить концепція прапора Євросоюзу.

ТЕЛЕВІЗІЙНІ «ШТАНИ»

Будівля Центрального телебачення Китаю, запроєктована голландцем Ремом Коолхаасом, – не звичайний хмарочос, хоча й заввишки 254 м (51 поверх). Він має вигляд, наче прямокутну башту зі скла й бетону зігнули в кількох місцях так, щоб утворився довгастий геометризований бублик із багатоповерховою «діркою» посередині. Пекінці ж охрестили телецентр лаконічно – «Штани».

Нерівномірна сталева «сітка» на фасаді – не просто облямівка

вікон, а частина несучої конструкції, що дозволяє підтримувати горизонтальну частину хмарочоса й заощаджувати близько 20% металу порівняно зі звичайними вертикальними багатоповерхівками. Споруда вийшла до того дивовижною, що чимало архітектурних критиків роздратовано називають її «шоуменством в архітектурі». Та як би там не було, вона стане центром нового бізнесового району, який, за прогнозами, складатиметься приблизно з 300 хмарочосів. ■

Перевантажився?

ПЕРЕЗАВАНТАЖСЯ!

РОБОТОДАВЦІВ ЛЯКАЮТЬ
ПОТЕНЦІЙНІ ДАУНШИФТЕРИ

АВТОР: МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

Хто з нас такого спекотного дня, відірвавшись від комп'ютера, не вигукував у навколишній простір чи то вголос, чи то подумки щось на кшталт «Із яким задоволенням я б усе це залишив! У світі є небачені острови, де плюскочуть морські хвилі, можна лежати на березі й нескінченно пити кокосове молоко (коктейль «Мохіто», пиво «Туборг» тощо). Це не щастя — робота-дім-робота, мені потрібне інше життя!»

Знаєте, таке життя є. Без особливої реклами в засобах масової інформації досить швидко зростає кількість дауншифтерів — цим іншомовним словом (походить від англійських down і shift, буквально — переміщення долілиць, спуск; в автомобільній термінології — включення зни-

женої передачі) охрестили тих, хто свідомо ламають власний поступальний шлях кар'єрними сходами. Або, маючи вже все, починають іншу версію свого життя з низького старту. Так, сьогодні це модно. Принаймні, у великих компаніях в Україні, наймаючи на роботу, вже цікавляться, чи погодиться претендент на нижчу посаду з відповідним обмеженням коштів, якщо це дасть йому більше вільного часу або гнучкіший графік. І, якщо отримують ствердну відповідь, роблять собі нотатку, що не йде на користь здобувача вакансії. Компанії перестраховуються не дарма, адже дауншифтерів стає все більше — кажуть, мало не кожен другий австралієць і кожен п'ятий американець в останні десять років відмовлялися від престижної посади

здадя спокою в душі та благополуччя в родині.

ЗМІНА ЖИТТЯ ВІД ПЕРЕМІНИ МІСЦЯ

В Росії дауншифтерів теж більше. Знайомі росіяни стверджують, що там набагато важче, ніж в Україні, стати найпершим і найкращим у будь-якій галузі, особливо творчій — надто багато і письменників, і співаків, і навіть журналістів. А реалізувати свої амбіції в політиці взагалі неможливо, тому краще завчасно від них відмовитися, скерувавши бажання змінити світ на самого себе. Там дауншифтинг, відрізняється від світового: якщо європейці та американці, аби втекти від напруженого життя, часто переїзять до сільської місцевості, то росіяни змінюють країну. А щоб не вчити

іншої мови й не потрапити у незвичне середовище, їдуть «до своїх» — в Індії на Гоа вже кільканадцять років існують такі собі комуні росіян, переважно москвичів, які здають свою квартиру в мегаполісі й живуть на ці кошти в дешевому теплом раю на березі океану. «Гоа-синдром» — так пояснюють свою втечу від життя керівники піар-агенцій, політтехнологи, рок-співачки тощо, а самі вони вже не дауншифтери, а гоашифтери (пригадується передовиця російського Newsweek: «Дауншифтинг. Його немає. Є лузери з московською квартирою»).

Зауважу, відірваність від реальності в них далеко не така повна, як здається — підробляти, маючи мережу Інтернет, людям творчим справді можна будь-де. Там серед них є і моя знайома киянка, вже років з десять. Її мати довго бідалася, чи не доступні легкі наркотики привабляють доньку в далекій незнаній країні. Але коли дівчина позбулася на Гоа хронічних хвороб, з якими не могли впоратися київські медики, мати заспокоїлася й тепер регулярно пересилає гроші від квартирантів. А позаяк вартість найму квартир в Києві не зменшується, жити на Гоа можна спокійно. Хоча... Подрузі саме на Гоа розповіли про знайомого голову московської піар-агенції, який на рік передав керівництво заступникові, а сам поїхав... складати путівник Вологодської області. Просто так, щоб було. І розповідали, до речі, із заздрістю: й океан може остогиднути.

Тобто можна й не їхати далеко. Власне українська тенденція серед молоді постстудентського віку — змінювати місто проживання в пошуках психологічного комфорту. Знаю киян, які переїхали до Львова, знаю вихідців із маленьких містечок, яким однаково, де саме знімати квартиру, тому вони приблизно по року працюють у різних обласних центрах. Також важливо вчасно зрозуміти, чи те, чим ти мусив займатися досі, — твоє справжнє покликання. Бо, як це не дивно, найвидатніші діячі в різних галузях прославилися не тим, з чого починали кар'єру. Дауншифтинг ще визначають як засіб від стресу — можна просто звільнитися й зробити паузу, слухати музику, читати книжки, дивитися кінофільми, гуляти вулицями рідного та інших міст, отримуючи запас позитивних емоцій, необхідний для подальшого процесу добування грошей.

У своїй ідеології дауншифтери посилаються на великих світу цього — саме тих, хто спростили своє життя й отримали від цього душевний спокій. Такими вважаються персони від Діогена та Будди до Льва Толстого. В одному з інтернет-блогів натрапила навіть на твердження: «Міміно — радянський дауншифтер» — десь так воно і є.

СТУСНИТИСЯ, АБИ ПІДНЯТИСЯ

Загалом, певною мірою дауншифтером є і банкір Сергій Тигипко, який свого часу фігурував у рейтингах претендентів на пост президента України, але вирішив відмовитися від політики й збудувати нову щасливу сім'ю, і телевізійник Микола

Писанні сказано: «В поті чола будеш заробляти свій хліб». А якщо немає потреби добувати свій хліб у поті чола, то людина дозволяє собі жити, як їй хочеться. А вона ж ледача від природи! До того ж, це спосіб компенсувати власну неспроможність — ось я особливий. Це шизофренія взагалі, грубо кажучи. Шизофренік хто? Він інакший, не такий, як усі, він видрючується, сам перед собою, звісно. Тобто такий собі дауншифтер — це або бездарна людина, або хвора. Замість того, щоб трудитися, працювати, захищати дисертацію, зводити будинок, вона самотверджується тим, що не така, як усі, і що в неї, скажімо, був поганий начальник. Нормальна лю-

«ЯКБИ ЗНАЧНА ЧАСТИНА ЛЮДЕЙ ЗАХВОРИЛИ НА ЦЮ ДУРНЮ, ЖИТТЯ ЗУПИНИЛОСЯ Б»

Канішевський, який змінив генпродюсерську кар'єру на бізнес у будівництві заміських будинків, в одному з яких і живе, і дизайнерка Христина Гусіна, яка нещодавно попрямувала за чоловіком-футболістом у Самару, де зовсім не до модних показів українського модельєра. Й автор безсмертного хіта «Вона» Кость Москалець, котрий живе на хуторі під Батурином. У кожного з нас є знайомі, які в певному віці кардинально змінили професію й стиль життя, звичайно, внаслідок суто власних обставин, а не завдяки моді на досить немилозвучний дауншифтинг.

Я вважала одним із перших українців-дауншифтерів публіциста Анатолія Стреляного. Він так щиро, так натхненно розповідав мені років сім тому, яке щастя змінити щоденну роботу на радіо «Свобода» в Мюнхені на тихе письменницьке життя в щойно придбаній сільській хатинці на рідній Сумщині, де піч, сад, город... Але минув час, і пан Анатолій став непримиренним до таких «зрадників цивілізації», а сам повернувся до великого міста. «Це цілком безпечна річ, на щастя, — заявив він **Тижню**, — мода така для небагатьох. Якби значна частина людей захворіла на цю дурню, життя зупинилося б. Це або чокнуті, або ті, кому вже не доводиться заробляти грошей, а залишається тільки заздрити. Адже більшість людей працюють заради грошей, так і в

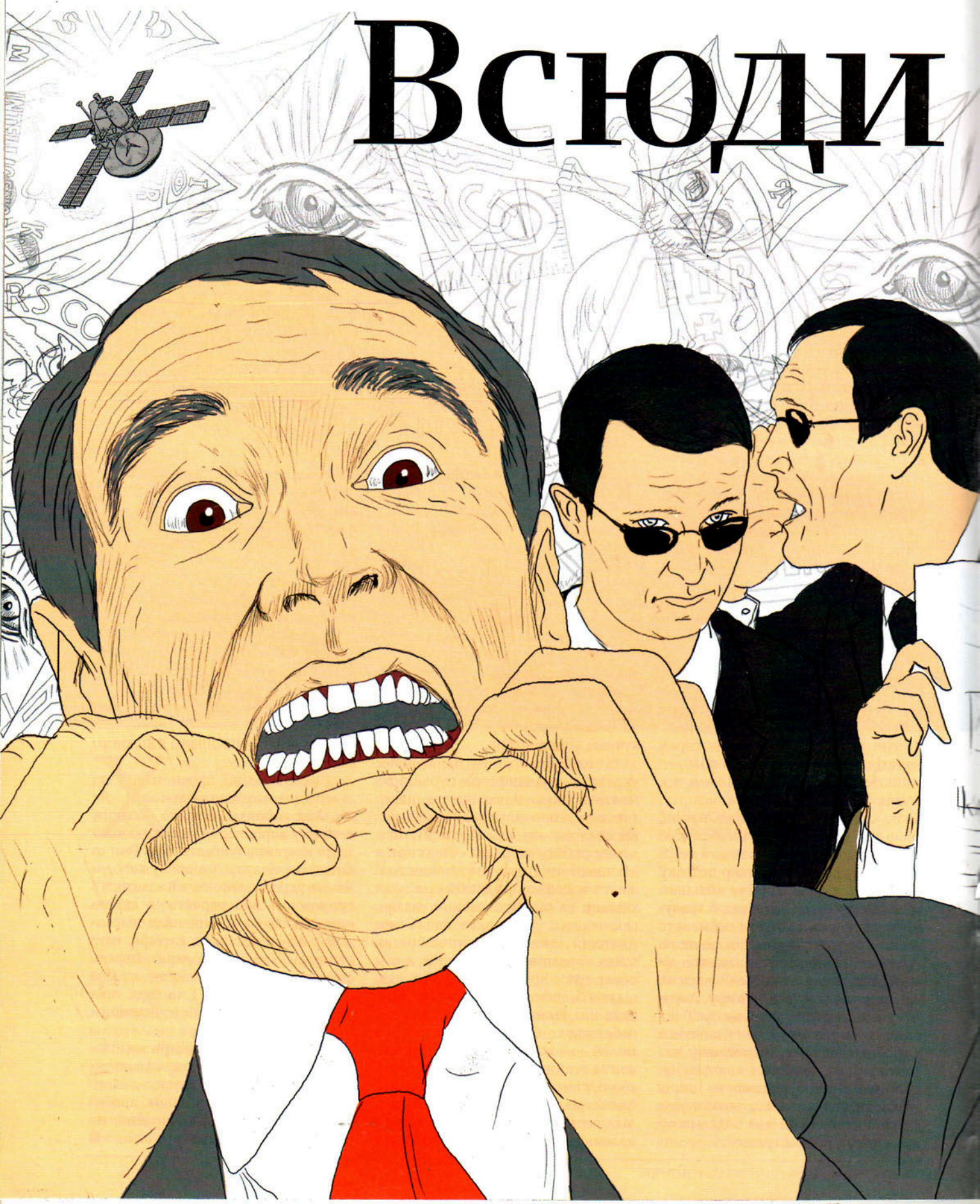
дина, в якій є відповідальність перед родиною і взагалі перед собою, таким страждати не буде, вона вкалуватиме, наскільки їй дозволяють сили й здібності. Якщо вміє копати траншею — копатиме, доки вистачить сил. Якщо вміє винаходити нанотехнології, буде цим займатися, а не горобіям дулі крутити».

Хотілося знайти й альтернативну думку, але не той справжній дауншифтер, хто готовий давати інтерв'ю про своє життя — принаймні ті, кого вдалося знайти, відмовлялися — «реклама нам ні до чого». Може, вони й мають рацію — насправді в кожного своє життя.

Просто коли, прочитавши цю статтю, вам захочеться заволати: «Як же мені набридло все, що роблю!», спочатку вирішіть, чи готові якщо не здати квартиру й податися на Гоа, то хоча б переїхати в залишену хату далекого українського села й «злитися з природою». Або перейти зі щойно отриманої посади керівника підрозділу у вільні по півдня кур'єри, щоб решту часу сидіти перед комп'ютером, спілкуючись із випадковими людьми під вигаданим ім'ям. І чи буде така зміна для вас вимірним і очікуваним щастям?

Утім, самі дауншифтери вже закликають, аби їх звали апшифтерами, бо вони після «спуску» звичай піднімаються соціальною драбиною вище, ніж були. Звичайно, не всі, але точно підрахувати важко... ■

Всюди

ЗМОВА

ТИЖДЕНЬ
ДОСЛІДЖУЄ
ФЕНОМЕН ІСНУВАННЯ
ТА ПОПУЛЯРНІСТІ
ТЕОРІЙ ЗМОВ

«Якщо у вас немає параної, це не означає, що за вами не стежать», — каже народна мудрість. Якщо ви нічого не знаєте про світовий уряд чи про співпрацю американців із інопланетянами, це не означає, що цих речей не існує в реальності. Інформаційна епоха з її необмеженим доступом до величезного обсягу інформації невідворотно породила б таке явище, як «теорії змов». Деякі дослідники вважають, що конспірологія, тобто наука про змови, є продуктом доби інформаційної перенасиченості. Тож чим є теорії змов: хворобою просунутого суспільства, ліками від небезпечного світу чи жахливою реальністю?

ЗМІСТ:

СУСПІЛЬСТВО ПАРАНОЇ

Психологи пояснюють, звідки в людей цікавість до теорій змов
СТОР. 42–45

ІГРИ РОЗУМУ

Недовіра як головний рушій суспільного прогресу
СТОР. 43–45

ТАЄМНІ ТОВАРИСТВА

До них входять провідні американські політики
СТОР. 46–47

ГЕОФІЗИЧНА ЗБРОЯ

Комуніст Юрій Соломатін упевнений в існуванні «Голосівського супутника»
СТОР. 46–47

ЗАКУЛІСНА РЕАЛЬНОСТЬ

Реалізовані змови
СТОР. 48–49

ТИХО! Нас пі

ТЕОРІЇ ЗМОВИ МОЖНА РОЗГЛЯДАТИ ЯК РІЗНОВИД ВІРУСІВ
У СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЛЮДИНИ

АВТОР: АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО

ДІСЛУХОВУЮТЬ!

На зелених парканах, якими огорожують будівництва, часто малюють графіті. На одному з них, у районі Московської площі в Києві, можна прочитати коротку ефектну фразу: «Тягнибок – євреї». Перше, що спадає на думку – «хто б міг подумати?», друге – потрібно поділитися цим жартом зі знайомими.

Перед нами класичний приклад сильного міма. В середині 70-х років минулого сторіччя еволюційний біолог Річард Докінз помітив, що передача культурної спадщини між людьми породжує нову форму еволюції – не біологічної, а інформаційної. На відміну від еволюції біологічної, де реплікаторами, тобто тим, що відтворюється, є молекули ДНК, в еволюції нового типу відтворюються одиниці інформації, які він назвав мімами (meme). Міми – це одиниці передачі культурної спадщини, одиниці

імітації, які живуть у бульйоні людської культури.

Прикладами мимів є мелодії, ідеї, модні слова та вирази (на кшталт «превед» або «фюфудія»), кулінарні рецепти чи форма церковних бань. «Так само, як гени поширюються в генофонді, переходячи з одного тіла в інше за допомогою сперматозоїдів або яйцеклітин, міми поширюються у тому ж сенсі, переходячи з одного мозку в інший за допомогою процесу, який у широкому розумінні можна назвати імітацією», – стверджує Докінз у своїй знаменитій книжці «Егоїстичний ген».

Мім із паркану про Олега Тягнибока вартий уваги не лише через його несподіваність. Його вплив підсилюється завдяки неявному відсиланню до іншого широкого класу мимів, відомих під загальною назвою «теорії змови». В конкретному випадку йдеться про ту з них, яка стверджує, що світом правлять євреї. Хоча так само це може бути

змова американців, росіян, масонів, тамплієрів, ілюмінатів або світового уряду, який щорічно проводить свої збори в Давосі, чи агентів КДБ, котрі й досі прослуховують телефони – потрібне підкреслити.

Отже, якщо ви вважаєте, що за більшістю важливих подій у світі стоїть група змовників, ви прихильник теорії змов або, іншими словами, вам небайдужа конспірологія.

Теорія змов – відносно молодий мім, принаймні, на кілька тисяч років молодший, ніж уявлення про існування Бога. Однак вона є дуже зручним інструментом для пояснення світу, щонайменше для тих, хто її застосовують, адже всі події можна пояснити, й одразу стає зрозуміло, хто персонально винен у тому, що відбувається.

ПОШУК ВИННИХ

Віктор Пушкар, кандидат психологічних наук, вважає, що саме ця осо- ▶

Версія демократії

НЕДОВІРА – ГОЛОВНА ПІЗНАВАЛЬНА СТРАТЕГІЯ СУЧАСНОСТІ

АВТОР: ОЛЕКСАНДРА КИРИЧУК

Усі ми дивимося новини та читаємо газети, але довіряємо їм вибірково: нас більше цікавлять факти, ніж запропоновані інтерпретації, хоча водночас ми добре розуміємо, що й фактам не завжди можна довіряти. Ми знаємо, що живуть впливові люди зі своїми інтересами, й «велика політика» часто є плацдармом для їх реалізації чи відстоювання, є «великі гроші», що «вирішують у цьому світі все». Ми

здогадуємося, що «насправді все набагато складніше», ніж нам це намагаються подати, та що існує безліч «прихованих факторів». Навіть голлівудські фільми постійно демонструють різноманітні способи маніпуляції, зокрема й глобальних масштабів. Це при тому, що Голлівуду ми теж схильні не довіряти.

ТИ В МАТРИЦІ!

Недовіра є нашою головною пізнавальною стратегією, ми шукаємо

альтернативних способів тлумачення. І в цьому всі ми певною мірою конспірологи. Хоча більшість із нас і ставиться до теорій змови скептично. Один із сучасних дослідників теорій змови Тімоті Меллей стверджує, що останнім часом у конспірології відбулися суттєві зміни – сучасні теорії змови дедалі рідше пропонують конкретні сюжети, побудовані довкола таємної інформації. Натомість частіше йдеться про «технології» чи «систему» – мо- ▶

блivity — чітке визначення ворога, і є причиною сильної живучості теорій змов. «Коли змінюється середовище, особливо так швидко, як це відбувається в останні роки, людям важко визначити, хто свій, а хто чужий. Відбувається щось нове, чого ніколи не було, й люди починають шукати, хто має за це відповідати».

Психолог розповів **Тижню**, що йому досить часто доводиться зустрічати таких людей на побутовому рівні. При цьому, за його спостереженнями, існує декілька найпоширеніших теорій змов: «Горбачов розвалив СРСР», «Віктора Ющенка контролюють США через жінку-американку», популярними в народі є також і цілий ряд теорій щодо того,

Поширювати чутки

Є таємна спільнота з філіалами по всьому світу, яка плете своє павутиння, щоб поширювати чутки, ніби існує всесвітня змова.

Умберто Еко
«Маятник Фуко»

гутню та приховану дисперсну тотальність. Яскравим прикладом такого підходу є фільм «Матриця».

Показово, що активну участь у цьому беруть письменники-постмодерністи, такі як Умберто Еко, Томас Пінчон або Дон Делілло, на чію творчість посилаються майже всі дослідники теорій змови. Звісно, літературні теорії змови апіорі не претендують на істинність, але ж і конспірологія загалом не має академічного статусу. Важливою тут є сама підозра, яку письменники заклали в суспільну свідомість щодо правдивості видимих причин, підозра, яка дозволяє висувати зовсім інші версії, відмінні від офіційних.

хто стояв за півками майора Миколи Мельниченка.

Хоча під час спілкування з носіями мимів теорій змови потрібно бути вкрай обережним. Вислів «та це ж якась теорія змови» у суперечках часто вживається для того, щоби зневажити опонента, прирівняти його до божевільного.

Психологи вважають, що «вірус» теорії змови може підсилювати сам себе. Одним із механізмів такого підсилення є когнітивне упередження: тенденція шукати лише ті докази, що підтверджують гіпотезу, яку сформулювала для себе людина. Також дослідники з університету в Кенті встановили, що люди краще помічають вплив теорій змови на інших людей і зовсім не відчувають їх впливу на собі.

У випадку з конспірологічними теоріями люди застосовують два правила — значна подія має бути викликана значними причинами, тобто змовою. І друге — пошук винних починається з питання «кому це вигідно?».

ЗАБАГАТО ІНФОРМАЦІЇ

Відомий дослідник теорій змов Крістофер Хітченс вбачає причину популярності конспірологічних пояснень реальності в значних масивах інформації, що циркулює серед величезної кількості людей. Також науці відомо, що особливо багато конспірологічних теорій з'являється в соціальних групах і навіть суспільствах, які відчувають соціальну ізоляцію або не мають політичної ваги для того, щоби впливати на ситуацію навколо себе.

Водночас початковій появі мимів теорії змови сприяє брак офіційної

У цьому сенсі «змова» є не стільки прихованою правдою, як метафорою неправдивості чи неповноти офіційного дискурсу. З цього погляду відмінність між літературними та іншими теоріями змов постає не такою вже й суттєвою, адже йдеться передусім про певне світовідчуття сучасної людини, згідно з яким офіційні версії чи не відображають правди, чи приховують її. Але проблема в тому, що всі інші версії, зважаючи на їх множинність, є також не більше, ніж можливими.

Саме цим і характеризується, на думку деяких дослідників, сучасне сприйняття теорій змови: ми при-

інформації чи недовіра до неї. Так, вакуум даних одразу після Чорнобильської катастрофи породив кілька конспірологічних теорій вибуху, серед яких — навіть втручання інопланетян. І тепер, більше, ніж через 20 років після катастрофи, чутки про викиди радіації або інші аварії на

ймаємо їх як можливі, оскільки вони відповідають нашому відчуттю непевності та недовіри до світу, але водночас не пристаємо до жодної з них остаточно. Хоча, знову ж таки, остаточно й не відкидаємо.

КОНСПІРОЛОГІЧНА ЦІННІСТЬ

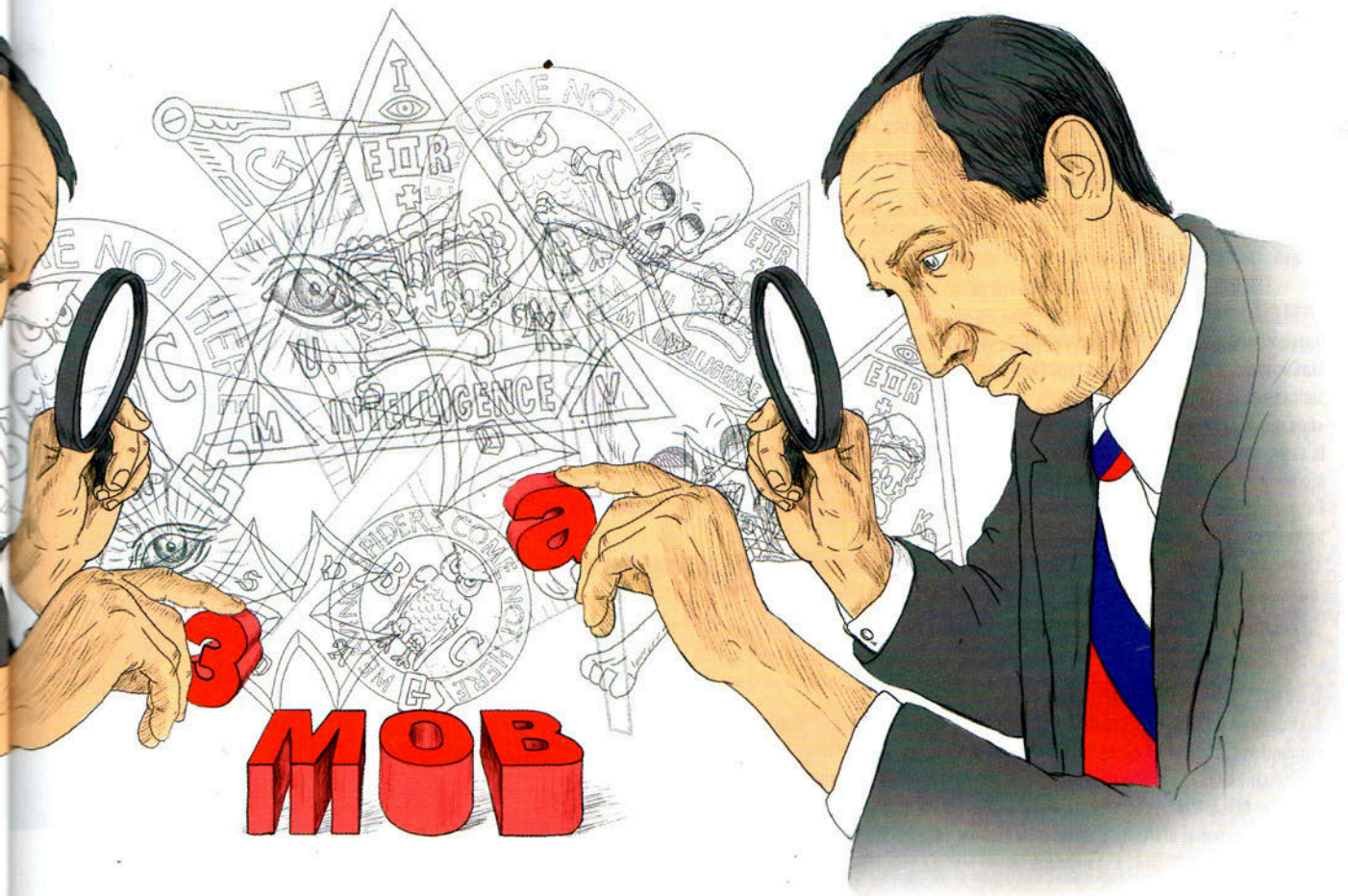
Зрештою, весь цей пошук прихованих чинників та неочевидних зв'язків, недовіра та підозрливості надто вже нагадує звичайну параню. Загальновідомо, клінічні випадки параної дуже часто й характеризуються якраз вірою в різноманітні «змови». Але тут пригадується одне з тверджень психоаналітика Жака Лакана: навіть коли підозри

ЧАЕС в Україні дуже стійкі й розповсюджуються надзвичайно швидко.

Психолог Валерій Злевков вважає, що поширення теорій змови в соціумі можна обмежити за допомогою формування позитивних цілей для всього суспільства, тобто

за умови, коли є зрозуміла довготермінова стратегія країни. Він виділяє аж шість теорій змови, найпоширеніших у нашому суспільстві, до яких зараховують, серед інших, вплив єврейського капіталу, гіпертрофований вплив Росії або Америки та змова наших полі-

тиків. «Якщо в суспільстві виникнуть позитивні цілі, зникне прагнення в кожній нестандартній ситуації шукати ворога. Узагалі пошук винних — це стратегія переможених. Переможці шукають позитивну мету, а переможені — хто винен у їхніх проблемах». ■

ревнивого чоловіка щодо своєї дружини справдяться і виявляться, що вона його зраджує, це не заперечує того факту, що його ревності є патологічними. Іншими словами, навіть якщо параноїдальні припущення справджуються, це жодним чином не відмінює їх параноїдальності, адже йдеться передусім про психологічну структуру.

Але ж можна цей зв'язок (чи, точніше, його відсутність) застосувати і в зворотному напрямі: навіть якщо теорія змови є параноїдальною, це ще не означає, що ніякої змови немає.

Тому, які б не були причини поширення теорії змов, у сучасній академічній думці все частіше

з'являються спроби вбачати в цих теоріях певний позитивний потенціал, оскільки вони постійно підважують та випробовують пропоновані нам очевидності. Тобто під таким кутом зору поширена фантастичність конспірологічних побудов відходить на другий план, поряд із їх критичною зарядженістю, що є безумовно цінною.

Як відомо, однією з умов демократії є прозорість та публічність політичного життя. Доступність інформації є необхідним джерелом свободи. Відповідно, свобода пошуку інформації, її аналізу та перевірки, так само, як і право оцінювати, виявляти та викривати, зако-

номірно витікає з ідеалу публічності. У зв'язку з цим деякі дослідники схильні розглядати теорії змов як версію демократії, притаманну добі інформаційного перенасичення. Очевидно, з метою розвитку демократії, є навіть ціла низка спеціальних сайтів, де ви можете «створити власну теорію змови» (наприклад, www.turnleft.com/conspiracy.html, <http://www.uiowa.edu/~belinctr/classes/isi/group2/conspire.html>).

Щоправда, якщо вже йти за конспірологічною логікою до кінця, не варто виключати можливості, що популярність, якої теорії змов набули останнім часом, також може бути для когось вигідною. ■

СВЯТО КОНСПІРОЛОГІЇ

НАЙВІДОМІШІ ТАЄМНІ ТОВАРИСТВА

Вільні масони (або вільні каменярі)

Прадідусі всіх таємних (і не дуже) товариств. Швидше за все, спілка виникла в XVII ст., серед, звісно, каменярів. Їх власна легенда свідчить, що корені організації сягають часів побудови Храму Соломона. Від заснування розділилися на величезну кількість течій та підгруп.

Ритуали: щоб стати членом ложі, кандидат має просити про це тричі. Керівники ложі голосують «за» білою кулькою чи «проти» чорною. Рішення ухвалюється одноставно.

Символи: компас, квадрат, циркуль, коло.

Відомі учасники: список дуже великий, згадаємо лише Моцарта й Вольтера.

Ілюмінати

Походженням зобов'язані Відродженню. Свого часу відділилися від релігійних масонів, своїм вільнодумством та атеїзмом становили загрозу порядку в старій Європі. Мета ілюмінатів – запровадити новий капіталістичний і авторитарний порядок у світі. Особливо прославилися «баварські ілюмінати», яких заборонив Баварський уряд у 1784 році. В різні часи їх звинувачували у валютних, фінансових, виборчих маніпуляціях, убивствах і навіть у тому, що вони – прибульці з інших планет. За деякими даними, цей орден існує досі.

Ритуали: обов'язкове привласнення таємних імен. Церемонія tierdrama має на меті усвідомлення людиною свого тваринного минулого.

Символи: око в піраміді, між іншим воно спостерігає за всіма власниками доларових банкнот.

Відомі учасники: Йоганн Вольфганг Гете. За деякими даними, Йоганн Шіллер та Кристоф Віланд.

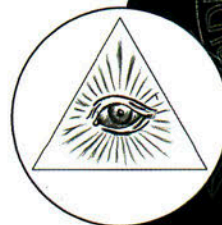
Більдельберзький клуб

Заснований у 1954 році, спочатку був спонсорований фундацією Форда. Відтоді клуб проводить щорічні зустрічі, на яких, за твердженням конспірологів, вирішує долю світової політики. Усама бін Ладен заявляв: «Клуб контролює всі світові уряди й надав підтримку для початку війни в Іраку».

Ритуали: більшість зустрічей проводить родина Ротшильдів.

Символи: корона, вписана у трикутник. Також використовують символіку Ілюмінатів.

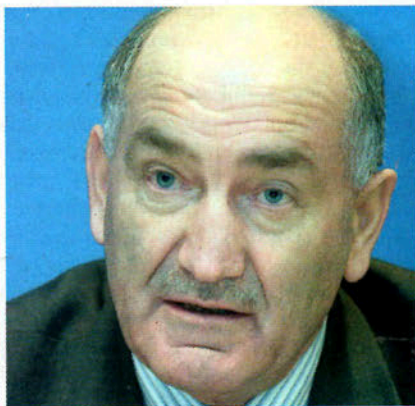
Відомі учасники: родина Ротшильдів, Генрі Кіссінджер, Білл та Хілларі Клінтон, Пол Вулфовіц.

ТАЄМНИЧЕННЯ

Геофізична зброя

РОЗМОВЛЯВ АНТОН ЗІКОРА

Комуніст, народний депутат IV–V скликань ВР Юрій Соломатін відомий тим, що в грудні 2004 року подав на ім'я глави СБУ Ігоря Смешка запит. Документ називався «Депутатський запит щодо негайної перевірки документального повідомлення про дію в Україні невідомого джерела електромагнітного випромінювання з метою керування психологічним станом та поведінкою людей під час проведення виборчої кампанії Президента України». Багатотисячний Майдан тоді сміявся з народного обранця з фракції комуністів, а ось що з цього приводу Юрій Петрович каже сьогодні:

– Так, супутник, про який я писав, перебував над територією Голосіївського

району, про що мені стало відомо з відповідних органів. І цей супутник, пов'язаний із системами космічної навігації, мав не наше, не вітчизняне походження. Незабаром Укрчастотнагляду повідомив, що це джерело має техногенний характер і що його дія припинилася.

– Коли це було?

– Джерело випромінювання з'явилося перед «майданними подіями», зникло після них.

– Це було пов'язано з вашим запитом?

– Він зник не одразу після запиту, це збіглося в часі з подіями, які відбу-

Богемський клуб

Богемський клуб збирається в Богемському гаю, трохи на північ від Сан-Франциско. Його вважають найбільш ексклюзивним клубом для чоловіків у США. Щопиня, починаючи з 1879 року, «богоси», як вони себе називають, прибувають у гай на двотижневі збори. Учасників звинувачують у тому, що вони ухвалюють на своїх зборах рішення, які стосуються національної політики.

Ритуали: Деякі ритуали, наприклад, групова уринація на дерева, викликають підозри в сповідуванні сатанізму, практикуванні відьомства, гомосексуалізму та проституції. 2000 року вдалося зняти на відео ритуал жертвопринесення Сові, схожий на сатанинський.

Символи: 12-метрова сова, яка символізує мудрість та стоїть на березі озера в Богемському гаю.

Відомі учасники: Рональд Рейган, Дуайт Ейзенхауер, Річард Ніксон, Генрі Форд, Колін Павел, Дік Чейні, Арнольд Шварценеггер.

«Череп і кістки»

База цього спочатку студентського товариства — університет Йелля. Рік народження — 1832-й. Колись воно іменувалося «Братство смерті». Враховуючи те, скільки випускників Йелля стають елітою США, не дивно, що «Череп і кістки» мають славу дуже впливового братства. Члени товариства відбираються в перший рік навчання, але до випуску жоден член братства не має права розголошувати про своє членство. «Кістки» в різний час звинувачували у найдивніших ритуалах та змовах, включно з організацією наркотрафіку та вбивством Дж. Кеннеді.

Ритуали: в одному з відомих ритуалів учасник має оголеним провести ніч у труні, розказуючи товаришам про свій сексуальний досвід. Принаймні, так було зі старшим та молодшим Бушами.

Символи: череп і кістки.

Відомі учасники: Джордж Буш (старший та молодший), Джон Керрі.

Трьохстороння комісія

Заснована в 1973 році Девідом Рокфеллером для розширення справи Більдельберзького клубу.

Її звинувачували в усіх смертних гріхах. Комісія включає 300 впливових учасників з Європи, Азії, Америки, вони зустрічаються, щоб обговорювати спільні інтереси цих регіонів. Є думка, що комісія — лише ширма, за якою стоять ілюмінати. На відміну від Більдельберзького клубу, Трьохстороння комісія робить щорічні звіти й прес-конференції та оголошує списки своїх учасників.

Ритуали: щорічні пленарні засідання.

Символи: три стрілки, спрямовані у центр, що символізують співпрацю трьох континентів. Схожий знак можна побачити на упаковках, котрі підлягають переробці.

Відомі учасники: Білл Клінтон, Генрі Кіссінджер, Джиммі Картер, Дік Чейні (з перервою на час державної служби).

За матеріалами сайтів wikipedia.org, radaronline.com, mentalfloss.com та інших, розкривати які ми не маємо права

лися у Верховному Суді України (тоді ВС визнав вибори недійсними — **Тиж-день**).

— Думаєте, тих, хто стояли на Май-дані, психологічно обробляли?

— Сама людина є джерелом випромінювання альфа-, бета- та інших частинок. Якщо ці ритми є і вони якимось чином керують певним аспектом діяльності людини, то, природно, виникає запитання про можливу маніпуляцію ними, корегування в якій-небудь бік. А вже як це позначається на людині, її здоров'ї — мають дослідити фізіологи й психологи. І тут моєї поінформованості виявилось недостатньо. Проте одне можна сказати напевно: все це становить інтерес для тих, хто займаються проблемами управління натовпом.

— Це була робота спецслужб?

— Важко говорити, спецслужби це робили чи якісь інші організації, але такий факт був.

— А як щодо інших проявів теорії змови?

— Я цікавився речами, які можна визначити як теорія змови, є безліч різних міркувань і за, і проти. Але існує, зокрема, так звана проблема HAARP — High Active Auroral Research Program. Ідеться про вплив на високі шари атмосфери завдяки високочастотному випромінюванню. Ще в СРСР і США планували будувати станції, які закачували б у високі шари атмосфери плазмоїди — утворення, за допомогою яких управляють мозком. А через станції можна організувати рух плазмоїдів у високих шарах

атмосфери. Плазмоїди випромінюють на поверхню Землі магнітні поля, які впливають на різноманітні геофізичні явища.

— Які, наприклад?

— Є підозра, що зафіксовані в 2002 році незвичайні природні явища, техногенні катастрофи на зразок Сквиливської можуть бути пов'язані з випробуванням США геофізичної зброї.

Ми брали інтерв'ю в Юрія Петровича телефоном. На слові «HAARP» зв'язок перервався. «Ось бачите, варто було про це тільки згадати», — сказав він, коли ми передзвонили. Ми вирішили провести експеримент: телефонували один одному й говорили в трубку: «Хаарп, хаарп!». Зв'язок не переривався. ■

Практика змов

ТИЖДЕНЬ ВИЗНАЧИВ НАЙЦІКАВІШІ
ЗМОВИ СУЧАСНОСТІ

Жертва Інтернету

СПРАВУ АНАЛІТИКА ЛІНДИ ФРАНКЛІН
ВВАЖАЮТЬ БЕЗДОГАННО РЕАЛІЗОВАНОЮ
ЗМОВОЮ

2002 року вашингтонський снайпер поцілів у аналітика ФБР Лінду Франклін. Постріл виявився смертельним. Пані Франклін розробила National InfraGard – програму боротьби з хакерами, що, за деякими даними, мала використовуватися для стеження за користувачами Інтернету. Злочин не розкрили й досі. В убивстві аналітика могли бути зацікавлені певні бізнес-групи або навіть уряд США, для якого Лінда Франклін згодом могла виявитися незручним свідком, котрий забагато знає.

Ббивство набуло скандального характеру після того, як протягом того самого 2002-го з Інтернету оперативно видалили фотографії аналітика й будь-які дані про неї. Навіть на «Вікіпедії» зникли всі матеріали про Лінду. Їх досі немає, а ім'я Франклін згадують не досить часто: переважно в журналістських розвідках та блогах. На жаль, змовників, які, ймовірно, існують, не викрито. Та багато фактів вказують на те, що це була саме змова.

Американська мрія

БІЗНЕСМЕНИ США ЛЕДВЕ НЕ ВСТАНОВИЛИ
ФАШИСТСЬКУ ДИКТАТУРУ

У 1933 році група впливових бізнесменів із США, до якої належали власники General Motors, Standard Oil, Goodyear, а також сенатор Прескотт Буш (дідуся чинного президента США) вирішили здійснити переворот та встановити в США фашистську диктатуру. Великий бізнес симпатизував Гітлеру, американські багатії допомагали грошима нацистській Німеччині. Наприклад, Генрі Форд особисто виділив \$40 тис. на друк антиєврейських памфлетів. Пізніше Форд отримав нагороду – німецького Орла – від самого фюрера.

Для втілення плану усунення Рузвельта та встановлення нацизму бізнесмени обрали генерала Смедлі Батлера. Під час Першої світової війни він воював ледве не на всіх континентах та часто повторював: «Дайте мені полк корабельних штурів, і я завоюю весь світ». Бізнесмени планували дати йому півмільйонну армію. Проте Батлер виявився відданим Рузвельту й усе йому розповів. Змовників викрили. Але сваритися з великим бізнесом – річ невдячна. В Америці 30-х це добре розуміли. Тому 1934 року на засіданні комітету Конгресу США цю справу вирішили зам'яти. Визнали факт змови, але «це були лише розмови», тому винних немає.

Демократія по-іранськи

ОПЕРАЦІЯ «АЯКС» НАДИХНУЛА США ТА ВЕЛИКУ БРИТАНІЮ НА ПОШИРЕННЯ ДЕМОКРАТІЇ

Велика Британія та США віддавна користувалися в Ірані великими нафтовими концесіями. Ситуація змінилася 1951 року, коли прем'єром став Мохаммед Мосаддик, котрий націоналізував нафтові родовища, а з американцями та британцями взагалі розірвав відносини. Тоді американці й британці розпочали операцію під назвою «Аякс», якою керував офіцер ЦРУ Керміт Рузвельт, онук президента Рузвельта. Мета операції — скинути Мосаддика. Залучивши мільйони доларів та безліч спеціалістів, змову реалізували. Мосаддика позбулися, на його місце «посадили» прозахідного шаха, генерала Захеді, який поновив концесії для американців і британців.

У сучасній конспірології є версія, що після операції в Ірані США та Велика Британія настільки надихнулися своїм успіхом, що буквально через кілька місяців застосували аналогічні розробки у Гватемалі.

Хто вбив Кеннеді?

ЦЕ ПИТАННЯ ХВИЛЮЄ ЧИ НЕ ВСЮ ПЛАНЕТУ ВЖЕ ПРОТЯГОМ МАЙЖЕ ПІВСТОЛІТТЯ

Близько 70% американців досі вважають, що вбивство Джона Кеннеді 1963 року сталося в результаті змови членів американського уряду. Офіційною версією чи не найрезонанснішого злочину в США було те, що його вбив маніяк-одинак Лі Харві Освальд. Проте, за однією з версій, у Кеннеді стріляли кілька снайперів, а в його тілі знайшли шість куль. Нові версії вбивства Кеннеді оприлюднюються досі. Так, два роки тому експерти довели, що плівка із записом останніх хвилин життя президента США була кимось «підчищена», й деякі деталі на сусідніх кадрах не збігаються. Щодо того, кого вважати змовниками, також є безліч версій. Найвідоміші з них: Кеннеді вбили на замовлення ЦРУ, бо він обіцяв «розібратися» з цією структурою; американського президента вбили кубинці, тому що він готував усунення від влади Фіделя Кастро; злочин скоїла американська мафія.

ПРАВИЛА ЗМОВИ

Український політолог Віталій Кулик, який захоплюється конспірологією, розповів **Тижню**, що можна виокремити чотири ключові умови для того, щоби змовники досягли мети: «По-перше, необхідні матеріально-технічні ресурси (гроші, техніка, транспорт, зв'язок, офіси, спеціалісти). По-друге, треба, щоб змовники дотримувалися правил конспірації. Наприклад, змову тенентистів у Бразилії на початку ХХ ст. було зірвано, бо деякі офіцери просто розп'ятакли про неї в клубі за келихом вина. По-третє, необхідна стратегія та дуже детально продумана тактика. 1975 року повстання маоїстів-підпільників у Перу не відбулося лише тому, що до певної провінції вчасно не завезли бензин. Є ще четверта умова. Змови реалізуються, коли влада не має міцних позицій у суспільстві або в країні існують традиції змов». За деякими підрахунками, тільки близько 15% з усіх запланованих змов втілюються в життя.

P.S. Після підготовки цієї теми номеру працівники **Тижня**, які над нею працювали, з метою безпеки були змушені на деякий час залишити Київ. ■

ЖИТТЄ під териконами

РОВЕНЬКИ
НА ЛУГАНЩИНІ –
ШАХТАРСЬКИЙ
ЄГИПЕТ: ЗЕМЛЯ
ПІРАМІД, ЛЕГЕНД
І МІФІВ. І ТИПОВО
УКРАЇНСЬКИХ
МІСТЕЧОК ТА СЕЛИЩ,
ЯКІ СТРАЖДАЮТЬ
ВІД БЕЗВОДДЯ. ІРОНІЯ
ПОГОДИ: ЗАХІД
КРАЇНИ ТОНЕ У ВОДІ,
А НА СХОДІ – ПОСУХА

АВТОР: Ігор ПЕТРЕНКО

Віжджаю зранку, а вже о дев'ятій дістає донбаська спека. Маршрутки ходять із Луганська на Ровеньки щопівгодини. Дорога спочатку повільно піднімається на Донецький кряж. Обабіч жовтіють моря соняшнику й пшениць. Вікна в бусику прочинені. Пахощі степу та соняхів змішуються з виразним присмаком вугільного пилу.

На перевалі помітні скельні породи, що виходять на поверхню – як у Криму чи в Карпатах. Починаємо спуск. Сусідка-пенсіонерка, бабачи, що я немісцевий, з гордістю показує у вікно: «Гляньте – вон наш Ленін!»

Ліворуч на схилі кряжа вгадується контур обличчя: пліщина завбільшки у чверть гектара, що залишилася від спеціально висаджених кущів. Подібні «родимки» тоталітаризму для Донбасу не рідкість, ►

Символічний шахтар-велет на в'їзді у Ровеньки

але місцевим вони муляють очі не більше, ніж тисячолітні скіфські баби, які подекуди ще вигулькують у степу.

Україні за кількістю добутого вугілля, їх належить близько десяти. Про тутешні шахти на київських пагорбах майже не було чути: тут, на

**РАНИШЕ ТУТ ДІЯЛА ЩЕ ПИВНА,
АЛЕ ТЕПЕР ЇЇ ПРИМІЩЕННЯ
ПЕРЕОБЛАДНАЛИ НА ХРАМ.
СТАРОЇ ЦЕРКВИ НІКОЛИ НЕ БУЛО,
БО ЗАСНОВАНО СЕЛИЩЕ
В ЧАСИ АТЕЇЗМУ**

На обрії з'являються піраміди териконів, а потім і перша шахта — «Київська». До холдингу «Ровеньки-антрацит», що посідає друге місце в

щастя, не траплялося страхітливих аварій. Лише нещодавно прославилася копальня ім. Фрунзе, коли туди приїхала Юлія Тимошенко.

«Нагнали міліції, поперекривали півобласті, поки Юля гостювала», — згадує пасажир у картатій тенісці.

ПОРТ БІЛЯ МОРЯ ВУГІЛЛЯ

«У нас — портове місто!» — жартують місцеві, поки в'їжджаємо в Ровеньки.

Колись Микита Хрущов, який починав свою кар'єру на Донбасі, мріяв прорити сюди канал аж від Азовського моря. І досі місто, розташоване на 60 км південніше Луганська, шахтарі жартома називають портом. Це місто республіканського підпорядкування, своєрідний мегаполіс над чорним морем вугілля. В центрі ще залишилася стара малоповерхова забудова початку ХХ ст., містечкові лабази. На околицях — шахтарські квартали п'яти- і дев'ятиповерхівок спрощеної радянської архітектури. А навколо містечка — з десяток шахтарських селищ-супутників сільського типу. Населення міста — 30-40 тис., а якщо рахувати з шахтарськими селищами — близько 50-60 тис.

Заходжу до книгарні «Светоч». Тут переважно продають російські детективи, бойовики, жіноче читиво. Крім цього, торгують квасом у петляшках. Питаю про сучасні книжки — чи є хоча б Кокотюха? «Прочотних» нема, є енциклопедії для дівчат і хлопчиків, альбом «Гетьмани України» й хрестоматія з української літератури.

«Зараз попит на книжки не той, сюди їздять мало», — зітхає продавщиця.

А колись Ровеньки були центром радянської туристики, книжок та путівників тут продавали чимало, завозили й так званий дефіцит — болгарську фантастику та кубинські детективи. Вп'ятеро більше людей, ніж нині мешкають у місті, щорічно проходили лише через один музей підпільної організації «Молода гвардія», розташований у колишніх катівнях гестапо. Тоді вклонялися монументові молодогвардійцям, що й досі стоїть у центрі Ровеньків над згаслим вичним вогнем. Але тепер у місті зведено вже і пам'ятники нової епохи, наприклад, стела до 2000-ліття від Різдва Христового.

Торік у центрі відкрився супермаркет «Парус». За форматом, асортиментом, сервісом і цінами він

мало чим відрізняється від київських.

ПО ВОДУ МОТОЦИКЛОМ

Їду в одне із селищ-супутників «столічних» Ровеньків, або ж, як кажуть місцеві, посольків: Кленовий. Патріотизм устиг укоренитися в його назвах: магазин «Кленок», ганделик «Клен». Раніше тут діяла ще пивна, але тепер її приміщення переобладнали на храм. Старої церкви ніколи не було, бо засновано селище в часи атеїзму, в 1955 році.

Кленовий назагал мало чим відрізняється від пересічного українського села, хоча є й відмінності. Дороги тут гарні: всі вибоїни густо засипані вугіллям і шлаками. А головна місцева проблема — обмаль води.

На вулиці Олега Кошового водогінна колонка стоїть суха. Кленівці ранком їдуть тачками, машинами, а хто й пішки йде до двох свердловин, розташованих за півкілометра від селища.

Знайомлюся з міцним чолов'ягою зі сталевими зубами. Олексій Бакай гримить порожніми пластиковими суліями, запрошує зайти на обійстя.

Співає півень. На подвір'ї стоять балії й відра, ущертъ заповнені водою. На запитання, чи це дощова, господар заперечливо хитає головою: «Та де! Дощу давно не було. Це я мотоциклом від свердловини вожу. Встаю о п'ятій ранку. Заводжу мотоцикл — і по воду. Бо треба ж городину поливать, — усміхається Олексій. — Привожу по 200 літрів за раз. Їду спочатку до кочегарки. Туди всього півкілометра. Якщо там на зміні мої приятелі, то вони дають воду «по блату». Якщо ні, то їду на Кам'янку — це за 4,5 км. Туди й назад — от і дев'ять кілометрів».

У Кленовому суцужно з водою, як і в усіх Ровеньках, та й взагалі на Луганщині. Там, де суціль степи, а під ними — шахти, сподіватися можна на небеса (але дощі тут бувають нечасто), на уряд чи на самих себе.

Мешканці наддніпрянських мегаполісів мало замислюються над тим, що Україна не така вже й багата на водні ресурси. За даними нашого Держкомводгоспу, на кожного українця припадає тисяча кубометрів прісного річкового стоку. А от Єврокомісія (уряд ЄС) вважає, що має бути мінімум 1,7 тис. кубо-

метрів на людину, інакше країна вважається малозабезпеченою водою. В нас десь є надлишок (прими-

принципово не дає пити — воду заощаджує для овочів. Однак на садибі квітів повно.

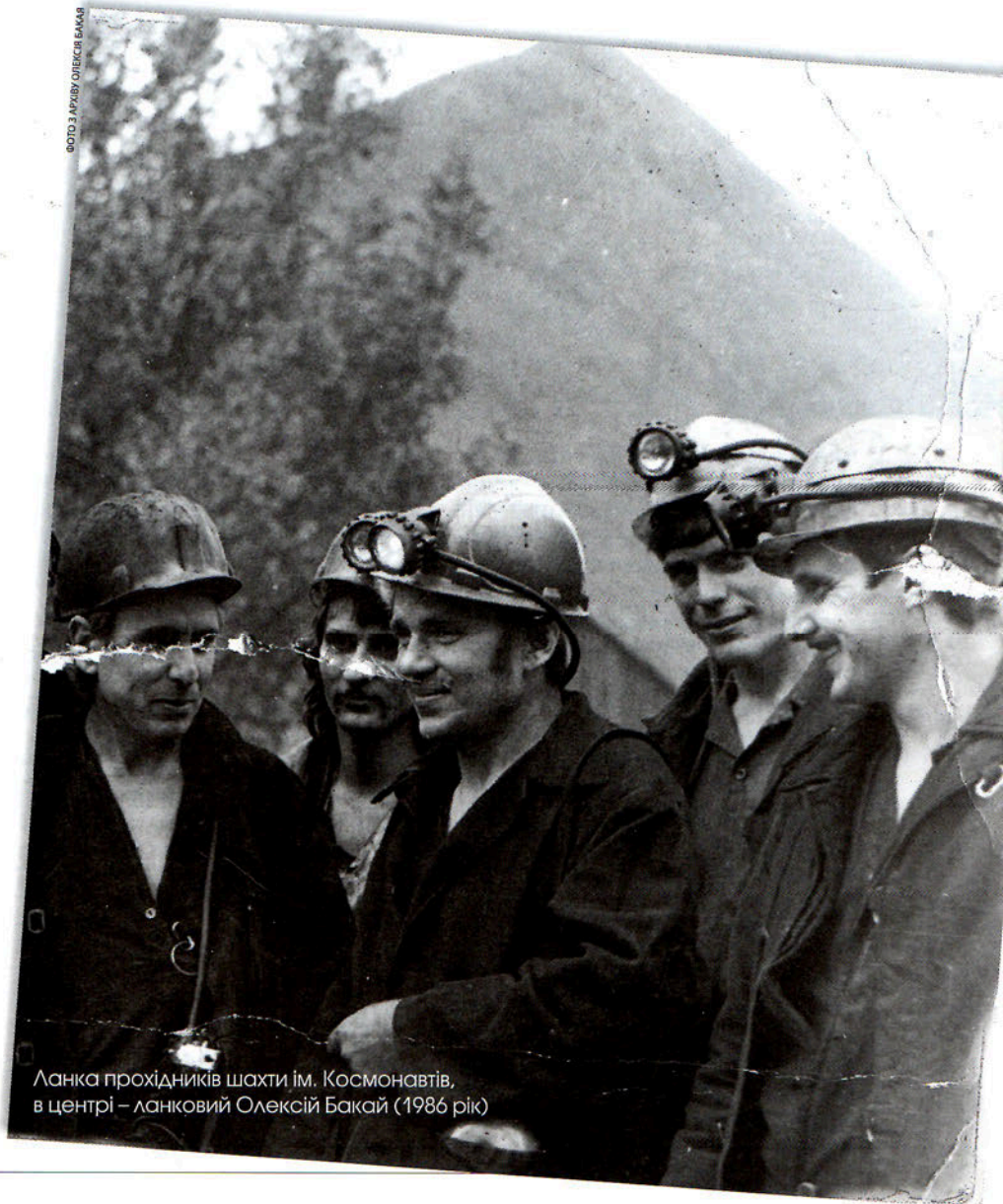
КОСМОНАВТ УЖЕ ГЕРОЄМ ПРИЇХАВ НА БАТЬКІВЩИНУ, НА ЙОГО ЧЕСТЬ УЧИНИЛИ БУЧНИЙ БЕНКЕТ. І... ПРОПИЛИ ГРОШІ, ВИДІЛЕНІ НА ГЛЯДАЦЬКІ КРИСЛА ДЛЯ КЛУБУ

ром, у Карпатах, що й спостерігаємо іноді під час повеней), а десь — як-от на Луганщині — відчувається постійний дефіцит води.

«Виростив оце помідор зі стеблом заввишки три метри, бо поливав», — показує чоловік. Квітам же

«Яка квітка виживе, значить виживе, — пояснює Бакай принципи свого дарвінізму. — Багато зів'яло. Якби ж воду хоч технічну пустили, йолки-палки».

«Приїхав сюди в 15 років, і з тих пір я на Донбасі. Пенсія в

Ланка прохідників шахти ім. Космонавтів, в центрі — ланковий Олексій Бакай (1986 рік)

У кутку двору Олексія Бакає лежить купа вугілля.

«Отримав оце шість шахтарських тонн на зиму для опалення, — пояснює. Всім шахтарям і пенсіонерам-гірникам дають на зиму 5,8 тонн чорного золота або ж грошову компенсацію на опалення. — А ще в посадці сухостій валяється, збираю. Топлива взимку вистачає. Аби ж вода...»

А от його сусідці, 80-річній шахтарській вдові Анастасії Ангельчук, не так щастить із вугіллям.

«Нам, удовам, тепер палива нема, хоч куди хочеш пурхай, — скаржиться Анастасія Михайлівна. — Виписують на нього квитанції, а самого вугілля не везуть. Хто працює в шахті — тим є».

КАРТОПЛЯ В ОБМІН НА ВУГІЛЛЯ

Бабця розповідає про своїх онучок. Вони вчаться в Макіївці на екологів. Але для жінок роботи в Ровеньках мало, тож доведеться їм згодом переїжджати до Луганська чи ще більшого міста. «Бо що тут делать? Ні води, ні вугілля. Передайте там привіти Юлі Тимошенкої і Рябому! Хай не тільки про себе думають, а й про те, що ми хочемо водички напиться», — всміхається літня пані Анастасія. Привіт Януковичу вона не передає.

У Кленовий частенько заїжджають автофури продавців із Чернігівщини, Сумщини та інших «картопляних» регіонів. Баражують також комерційні цистерни з водою, бізнесмени її продають по 25 коп./л, розраховуючи на грубі

мене, слава Богові, непогана», — хвалиться Бакає. Маючи 26 років шахтарського стажу, зараз він отримує 2600 грн щомісячно. Зарплата працюючих гірників удвічі більша.

Хата в нього на два поверхи, цегляна. Телевізійна супутникова тарілка на будинку ловить Київ і Москву. На подвір'ї стоїть мотоцикл «Дніпро-11». Замість коляски — саморобний дерев'яний кузов. Бакає гарний господар: винайшов маніпулятор завдовжки три метри для зривання груш, качалку для відсмоктування і збирання ґрунтової води...

«Придбав я цього мотоцикла ще 1984 року. Міг би й машину тепер, — говорить Бакає, — але знаєш, мене до неї не тягне. Хоча теоретически я водити вмію. То ж треба замолоду на неї сісти. А куди їздити — у Ровеньки хіба по магазинах? Так маршрутки туди шастають».

СТЕПОВІ КОСМОНАВТИ

«Нашу шахту імені Космонавтів назвали на честь Георгія Шоніна. Це земляк, з Ровеньків», — розповідає Олексій.

«ЯКА КВІТКА ВИЖИВЕ, ЗНАЧИТЬ ВИЖИВЕ, — ПОЯСНЮЄ БАКАЄ ПРИНЦИПИ СВОГО ДАРВІНІЗМУ. — БАГАТО ЗІВ'ЯЛО. ЯКБИ Ж ВОДУ ХОЧ ТЕХНІЧЕСКУ ПУСТИЛИ, Й ОЛКИ-ПАЛКИ»

Подейкують, що коли 17-й космонавт СРСР уже Героєм Радянського Союзу приїхав на батьківщину, на його честь учинили бучний бенкет. І... пропили гроші, виділені на нові глядацькі крісла для клубу. Люди з Кленового жартома нерідко називають один одного космонавтами, бо багато хто так чи інакше пов'язаний з цією шахтою.

шахтарські гроші. Бульбу гірники беруть охоче, бо самі не вирощують, а воду не звикли.

Але ж це не розкіш, без неї — ні туди, ні сюди... Місцеві бізнесмени скинулись і пробурили під Ровеньками, поблизу спального кварталу ім. Гагаріна, глибоку свердловину. Поруч побудували каплицю св. Андрія Первозваного. Біля неї постійно стоять черги. ■

ПОГЛЯД

Тримайте човен під подушкою

Я приїхала до бабусі на канікули в прикарпатське село Вовчківці понад Прутом. Наприкінці липня ми пережили тут повінь.

Якщо дивитися по телевізору на щось схоже, що відбувається за тисячі кілометрів (десь на Таїланді, скажімо), – преспокійно перемикаєш на інший канал. Коли ж від цього тебе відділяє дві сотні метрів...

Я, як і більшість односельців, вилазила на другий поверх і молила Бога, щоби мою родину, хату й худобу це оминуло. Нас таки не підмочило, бо хата стоїть на горі, за кількасот метрів від Пруту. А от інша половина села, на яку по-місцевому кажуть «Босня», розташована в долині, постраждала сильно. «Босняків» підтоплювало й раніше. Та то була дитяча забавка порівняно з цьогорічною стихією.

Верби, паркани – все нетривке в долині знесло шаленим тиском розбурханої води. З деяких садів зміло в Прут прибудовані кухні, хліви.

«Йой-йой-йой!», – голосить 73-річна Марія Ковцун, – Нічого так не шкода, як Зірку. Яке молоко давала! А сир!.. Яйце навіть не треба бити, як пироги ліпила. Був сам по собі жовтий-жовтий, масний».

Воду на власному подвір'ї баба Марія відчула (спочатку саме відчула, а потім побачила) посеред ночі. Побігла до сусідів, які живуть вище, думала, допоможуть забрати корову на суше. Не встигли... Понесло худобину в Прут. Уже, мабуть, пливе десь по Дунаю, як не в Чорнім морі. А хлів баби Марії, як сирнікову хатку, річковим цунамі розтрощило щент.

Такого від Пруту, що давно втратив свою силу й міць, ніхто не очікував.

ТЕТЯНА ОРОБЕЦЬ
студентка Інституту
журналістики КНУ
ім. Тараса Шевченка

Василь Гаврилук і ще кілька хлопців самотужки на власноруч зробленому плоті рятували односельців. Водночас ті, для кого порятунок – професійний обов'язок, сварили людей. Мовляв, чого це ви не тримаєте на випадок повені камер та надувних човнів?

Сільський голова Василь Чернявський здивував усіх турботою про власний дрес-код: він розмірковував, чи пристойно чиновникові сідати в човен без краватки?

«Казали ж мені люди: будуйся нагорі. Ні! Захотів тут, у долині. Гусям є де паситися, до Пруту недалеко. Якби ж то знаття», – бідкається 70-річний «босняк» Василь Маковійчук.

Його син Роман із дружиною вже шостий рік працюють в Італії. Кілька років тому

відсвяткували новосілля. Допомогли батькам збудувати хату: нову, двоповерхову, стіни з гіпсокартону, був паркет, меблі... Нині все – у воді й у намулі, гіпсокартон розбух. Сморід у кімнатах стоїть страшенний, зайти неможливо. «Дяка Богу, побутову техніку підняли сходами нагору. Та що вже користі з тої хати! Все одно підлога й стіни будуть пліснявіти», – бідкається вуйко Василь. Син йому почав телефонувати з Італії, щойно побачив українську повінь по «Євроньюзу». Але додзвонився не одразу. П'ять днів у Вовчківцях не було світла і не працювали телефони, а мобілки порозряджалися. Чого та частина села Вовчківці, що розташована неподалік Пруту, називається саме Босня, не знає ніхто, але аналогії з Боснією і Герцеговиною місцеві, жартуючи, завжди проводили. А тепер, мабуть, порівнюватимуть себе з египтянами. Село нагадує ілюстрацію до підручника «Історія Стародавнього світу» – до того розділу, де йдеться про побут лівних єгиптян. Намулу (щоправда не з Нілу, а з Пруту) нанесли стільки, що під його шаром навіть не можна побачити дорогу з долини до нас нагору. Не видно стежок, якими люди йшли на потяг, а худоба поверталася з пасовиська в село.

«Що вони там ту тисячу тичуть? Лиш говорять: авансова допомога, авансова допомога! По новинах і МНС-ники рятували, і кошти вже надійшли. А нам голова сільради через тиждень після повені приніс по кілограму рису, два кіло цукру, по 5 кг муки й по пляшці олії», – роздратовано розповідає пенсіонерка Олена Романюк. Це поки що вся допомога, яку вона отримала. Вода в хаті у жінки стояла по самі вікна. Коли й чим допомагатимуть ще – конкретно не каже ніхто.

ПОМАРАНЧЕВІ

У РОЗПАЛ ДРУГОЇ
СВІТОВОЇ ВІЙНИ
ДИВНИМ ЧИНОМ
ПЕРЕТНУЛИСЯ ДОЛІ
ПРЕДСТАВНИКІВ ДВОХ
РУХІВ ОПОРУ З РІЗНИХ
КІНЦІВ ЄВРОПИ:
РЕПРЕЗЕНТОВАНОГО
ГОЛЛАНДСЬКИМИ
ОФІЦЕРАМИ
ЗАХІДНОГО,
ТА СХІДНОГО –
В ОСОБІ ВОЯКІВ УПА.
І ТІ Й ІНШІ
БОРОЛИСЯ ПРОТИ
ТОТАЛІТАРИЗМУ

АВТОР: ТАРАС ПРОХАСЬКО,
ПИСЬМЕННИК

Полковник-інтендант Поттізер помер 12 грудня 1942 року у віці 59 років, капітан артилерії ван дер Сліке помер 27 серпня 1943 року у віці 47 років, піхотний майор Лохмаер помер 3 вересня 1942 року у віці 51 року, лейтенант Кепель Геселінг помер 29 вересня 1942 року у віці 55 років. Чотири доглянуті могили з написом «Королівство Нідерланди» на івано-франківському цвинтарі біля вулиці Київської – єдиний матеріальний слід дивних драматичних подій 1942–1944 років, через які Станіславів, він же Івано-Франківськ, назавжди ввійшов у історію Голландії.

3 ГОЛЛАНДІЇ В КАРПАТИ

Навесні 1942 року в багатьох нідерландських газетах з'явилось оголошення, яке фактично було урядовим розпорядженням. У ньому йшлося про те, що офіцери й кадети нідерландської армії, котра перестала і-

Полонені голландські офіцери
у Станіславіві

нувати після окупації країни Німеччиною, повинні з'явитися у встановлений термін у спеціальних пунктах збору.

Частина голландських вояків на той час уже перебувала в таборах для інтернованих, але офіцерів просто відпустили додому після капітуляції Нідерландів. У 1942 році, через можливість відкриття західного фронту й активізацію руху Опору в

європейських країнах взагалі і в Голландії зокрема, німецьке командування зважило на загрозу безконтрольного перебування кількох тисяч добре вишколених кадрових голландських військовиків на їх рідній землі.

Офіцерів, які прийшли за газетним оголошенням, було інтерновано. Невдовзі майже три тисячі голландців німці привезли на нові

|МИ|

КОМБАТАНТИ УПА

ГОЛЛАНДЦІ Й РАЙХ

За роки окупації німці так і не змогли організувати маріонетковий уряд

Голландська армія в складі 10 дивізій капітулювала перед потугою Вермахту 13 травня 1940 року. Німецька окупаційна адміністрація намагалася спочатку здійснювати політику «пряника», оскільки голландці були германським народом. Проте, місцеві мешканці аж ніяк не хотіли підкоритися німецькому «старшому братові» й утворили один із найпотужніших рухів Опору в Західній Європі. Німцям за весь час окупації так і не вдалося організувати місцевий маріонетковий уряд.

Ті кадрові офіцери, що не потрапили до полону, очолили підпілля, на рахунок якого було чимало гучних диверсій та страт колаборантів. Саме колишні військові становили найнебезпечніший для окупантів прошарок суспільства. З-за кордону опір підтримувала Британія, де перебувала у вигнанні королева Нідерландів Вільгельміна. В грудні 1944 року, незважаючи на репресії й публічні страти, завдяки масовому саботажу й страйкам вдалося зірвати відправлення всіх чоловіків від 16 до 60 років на примусові роботи до Німеччини.

Країну звільнили англо-американські війська 11 березня 1945 року. 3,8 млн населення Голландія втратила у війну більше 200 тис. людей, з яких 194 тис. – мирне населення. Найдорожча кінострічка в історії Нідерландів – «Пома-ранчевий солдат» Поля Верховена – розповідає про ті часи і після виходу на широкий екран у Голландії побила всі рекорди відвідуваності.

землі Райху – на Галичину, до Станіславова. Спеціально для них тут створили табір військовополонених номер 371.

Оскільки Німеччина готувала для Нідерландів долю повноцінної провінції Райху, подібну до анексованої Австрії, а самі голландці офіційно вважалися належними до найкращої арійської раси, умови життя в таборі були незрівнянно

кращими, ніж у закладах для інших військовополонених чи в концетраційних таборах.

У КОВАРІ – ЗА КОЛЮЧИЙ ДРІТ

Офіцерів пристойно годували, вони були зайняті лише на роботах, що забезпечували життєдіяльність табору. Мали багато вільного часу, могли займатися спортом. Вони отримували листи від рідних, а їхня кореспонден-

ція безперебійно доходила до Голландії. Описи отриманих посилок теж принципово відрізняються від того, що було звичним для таких місць. Офіцери ходили не в смугастих робах, а у власній формі чи в доброму цивільному одязі.

Табір розміщувався в двох пунктах. Кадети – колишні курсанти військових закладів – жили в теперішній школі міліції, а офі-

Голандська армія
у 1940 році воювала героїчно,
але недовго

цери — на нинішній вулиці Черновола, там, де розташовані казарми авіаційного полку. Кожен пункт мав лазарет, де старанно лікували хворих.

Однак офіцери страждали. Передовсім, через невідомість. Крім того, їх мучило принизливе перебу-

тавши ноги клаптями ковдр, подолали триметрову огорожу з колючого дроту й чотириметровий мур із битим склом нагорі.

Їхня доля склалася по-різному. Але тільки двоє втікачів врешті дісталися додому — та й то лише завдяки

ПІСЛЯ ТОГО, ЯК АНГЛІЙСЬКА АВІАЦІЯ РОЗБОМБИЛА ЦЕНТР ІЗ ВИРОБНИЦТВА КЕРОВАНОЇ РАКЕТИ FAU В ДАНІЇ, НІМЦІ ХОТИЛИ ПЕРЕНЕСТИ ЙОГО У СХІДНІ КАРПАТИ

вання під охороною. А ще — віддаленість від дому, українські морози, не надто добре обладнані старі казарми.

У 1943 році група кадетів приготувалася до втечі. Вони прокопали тунель майже за межі табору. Але через несподівану відлигу його за-topило водою, і вибиратися ним стало надто ризиковано. Тоді кадети вдалися до дуже складної комбінації, спочатку заховавшись у якомусь закапелку, а пізніше, обмо-

зустрічі з підрозділом УПА, яка своїми каналами переправила їх на Захід.

РАКЕТИ FAU І КОВПАК

За деякими свідченнями, частина голандських військовиків із табору 371 була використана на будівництві спеціального військового об'єкта неподалік Делятина. Після того, як англійська авіація розбомбила центр із виробництва керованої ракети FAU в Данії, німці хотіли пере-

нести його в Східні Карпати. Про це дізналася радянська розвідка. Тож головною метою абсурдного, здавалося б, рейду червоних партизанів Сидора Ковпака і їхнього нападу на Делятин було саме знищення цього будівництва.

Зрозуміло, що будівельників, які брали участь у такому надсекретному проекті, за всіма правилами, мали зліквідувати. На голандців чекав табір смерті Маутгаузен.

Невідомо, чи власне події в Делятині стали причиною ліквідації Шталягу-371. Зрештою, на той час радянські війська підійшли вже так близько, що Галичина перестала бути спокійною німецькою провінцією. Так чи інакше, але в січні 1944 року табір приготували до перенесення в глибину Райху.

Голандці розуміли, що нічого доброго їм із цього не буде. Найактивніші налаштувалися на втечу. Перед виїздом зі Станіславова сторожа перевірила всіх 2400 полонених і попередила — головне німецьке командування наказало карати розстрілом кожну спробу втечі. Але вже дорогою на станіславівський вокзал один лейтенант скочив у каналізаційну трубу. Вартовий його відразу підстрелив, пораненого витягли, кудись забрали, і вже ніхто його більше не бачив.

ВТЕЧА ЗА ДНІСТРОМ

А далі почалася непростя історія, в епіцентрі якої опинився тодішній старший лейтенант колишньої голандської королівської гвардії, військовополонений, в'язень Шталягу «Станіслав-371» Едвард ван Готеген. Після війни він став викладачем Коледжу Генштабу Нідерландів, потім багато років був його керівником, а згодом командував армійським корпусом у званні генерал-лейтенанта. Наприкінці 1960-х років ван Готеген написав спогади «Моя зустріч із УПА», в яких описав кілька найголовніших тижнів зі свого життя.

Полонених завантажили в товарні вагони. Група з шести офіцерів одразу взялася готувати втечу: виламувати дірку в стіні вагона. Вже через кілька кілометрів за Франківськом отвір був готовий. Після мосту через Дністер голандці стали вистрибувати з вагона. Вартові почали стріляти, але поїзд не спинився. Кількох утікачів незабаром затримали німецькі патрулі. Всі затримані загинули в Маутгаузені.

Лейтенантові ван Готегенові та його приятелеві пощастило. Наступного дня вони зустрілися з українськими партизанами.

КІЛЬКА ТИЖНІВ З УПА

Спогади генерал-лейтенанта ван Готегена хоча й сповнені вдячністю і захопленням, усе-таки ж чимось нагадують оповіді давніх європейців про найекзотичніші африканські народи.

От лише кілька фрагментів: «Наш перший контакт із цими людьми був беззастережно сердечний — і такими ж залишилися наші взаємини, коли останній з повстанців, провідник по горах, привів нас до прикордонного стовпа й показав дорогу на Угорщину»...

«Наприкінці 1943 року ситуація в окупованій Галичині була така, що німці могли користуватися тільки головними шляхами й залізницями». ... «За всяких умов галичанин зберігає почуття невимушеності й сприймає речі з легким сер-

ЇЇ ВЕЛИЧНІСТЬ ПРОТИ «АРХІВОРОГА ЛЮДСТВА»

Пропаганда королеви Вільгельміни

Королева Нідерландів називала Гіллера «архіворогом людства». В своїх щотижневих радіопромовах із британського берега Ї Величність із надзвичайним як на немолоду пані запалом закликала своїх підданих до опору загарбникам. Під час однієї надто емоційної промови королеві порадили не кричати в мікрофон. «А раптом на Північному морі гуде шторм? Я ж хочу, щоб мій бідний народ таки почув, що я йому кажу», — відповіла Ї Величність.

Так виглядали підлеглі
«Станіслава-371»
напередодні війни

цем» ... «У сфері розвідки ми були порівняно з тими українцями усього лише новачками, яким ще треба вивчати всі трюки, потрібні для цієї справи»...

«Щойно в 1947 році я дізнався, що сільський учитель, який вів із нами жваву розмову ламаною німецькою мовою, міг робити це цілком добре голландською, бо він кілька років жив у Амстердамі»... «Обід, що ми його тоді мали, був першим нормальним харчем за останні роки, й хотілося споживати його без кінця, так нам усе смакувало»...

силь її й випиває, після чого пересуває все причандалля своєму сусідові, який повторює ритуал. Так воно йде, аж поки не повернеться пляшка й чарка на своє первісне місце. Пляшки не відставляють, поки не вип'ють усієї горілки. Тоді роблять перерву, під час якої їдять масні страви, щоби почати нову пляшку зі свіжим завзяттям»...

ДРУГА БАТЬКІВЩИНА

Окрім таких краєзнавчих моментів, фахові європейські офіцери були вражені майстерністю українських

«У СФЕРІ РОЗВІДКИ МИ БУЛИ ПОРІВНЯНО З ТИМИ УКРАЇНЦЯМИ УСЬОГО ЛИШЕ НОВАКАМИ, ЯКИМ ЩЕ ТРЕБА ВИВЧАТИ ВСІ ТРЮКИ, ПОТРІБНІ ДЛЯ ЦЬОЇ СПРАВИ»

«Командир округи був справжнім сином свого народу. Як і в більшості його земляків, добродушність випромінювалася з його обличчя, проте не раджу недооцінювати цих людей, якби вони мали що-небудь проти вас. Час від часу ми спостерігали, як ця добродушність поєднується з рішучістю, яка не залишала жодного сумніву»...

«Всі чоловіки сідають навколо столу й перед найвищим за рангом чи віком ставлять пляшку й одну чарку. Він наливає чарку, підно-

контррозвідників, які перевіряли, чи не є ці люди німецькою або радянською спецгрупою, фізичною, психологічною й тактичною підготовкою нелегальної армії, їхньою уважністю до чужинців, яких треба було врятувати й переправити на Захід.

Повернувшись до Голландії, ван Готеген й інші нідерландські офіцери поводилися наче зачаровані — все своє життя вони всіляко намагалися розповісти співвітчизникам про дивовижний край, де народилися вдруге. ■

Маки і мацО

ТИЖДЕНЬ ПОБУВАВ У КОЛИСЦІ СЛОВ'ЯНСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я – МАКЕДОНІЇ

АВТОР: ОЛЕНА ЧЕКАН

Огорнута тишею, заколисана райдугами, вона спочиває із широко розплющеними очима. Як у справжньої красуні, очі в неї різні: одне блакитне, інше – зеленкувате, а на чолі – зірка-Сонце. Райдуги, що тримають над нею височінь, схожі на криві турецькі шабляки. Це згадка про недавнє минуле, а майбутнього не знає ніхто. Та їй байдуже. Безтурботно-спокійна, відсторонена від планетарного галасу, вона ледь помічає, як день змінює ніч. Краса цієї миті триває вічність, ім'я її – Македонія.

СОНЦЕ – АЛЕКСАНДР ВЕЛИКИЙ

Місто Охрид полонить червоними маками. Виплекані, буйноцвітні, вони поглинають увесь простір малесеньких двориків, відчайдушно видряпуються на теракотові черепичні дахи, вихлюпуються крізь ґратчасті паркани, затоплюючи карколомні вулички й веселі майдани. Від аритмічної пульсації їхніх кольорів, які жадібно всмоктали всі сонячні спалахи й протуберанці, від запаморочливих, майже агресивних пахощів неймовірно міцної кави сховатися неможливо. Хіба що сторч головою в Охридське озеро.

Воно завжди чекає кришталевою прохолодою та безоднею. До дна все одно не допірнеш – страшенно глибоко й лячно. Та коли, розтинаючи невагому товщу води, будеш стрімко рватися вгору, розплющ очі. Лише на одну мить, але ти обов'язково побачиш золоту восьмипроменеву зірку. І не вір, коли тебе запевнятимуть, що то було просто сонце в бульбашках повітря.

Потім ця зірка-Сонце зустрічатиме тебе на автобанах і балконах будинків, на фасаді мерії і в ма- **►**

Монастир Святого
Іоанна Бігорського XIX ст.

ФОТО: AP GETTY IMAGES

леньких крамничках, де зовсім недорого можна купити місцеву родзинку — прикраси з перлів Охридського озера. Ти побачиш її навіть на верхівках смерек у заповідних лісах, що кільцем оточують Охрид. Бо вона — на прапорі Македонії, а македонці ставляться до нього з дитячою гордістю. Саме така зірка-Сонце була символом Александра Македонського.

Сонце на прапорі, Сонце на античних монетах — статерах Філіп-

па II, Сонце на денцях старовинних срібних чарок у Національному музеї, Сонце — Александр Великий.

А ти — за сонцем, по гладеньких, відшліфованих підшвами й століттями камінцях охридських вуличок, повз чепурні хатинки-лялечки, із зачиненими вікнами, бо ж страшна спека! Як спасіння, погляд чіпляє

ками сонця, яке за мить щезне за перевалом до самісінького ранку.

Два озера, блакитне Охридське й зеленкувате Преспа на твоїх очах закутаються, загорнуться тишею і ніччю, а на далеких грецьких та албанських берегах засвітяться мерехтливі вогники. І ти пошкодуєш, що один. Бо ця краса, ця втіха, ця

У ВИЗВОЛЬНОМУ РУСІ НА БАЛКАНАХ ПРИЙМАЛО УЧАСТЬ ЧИМАЛО УКРАЇНЦІВ

сніг, що затримався на далеких синіх горах, і від тієї крижаної несподіванки зразу стає ніби легше дихати. І розлогим, ностальгічно-карпатським плаєм, стежками-доріжками, та все вище, все крутіше, крізь хаші, водоспади, заплетені плющем дерева і маки, що наздоганяючи тебе, невідомо як тримаються у ледь помітних шпаринках скель.

І коли, вже зовсім зневірившись дійти хоч кудись, ти все ж дістанешся верхівки Галичиці — раптом розчачнетися обрій і два озера шугонуть тобі в очі всіма останніми блискі-

принада має належати всім, кого любиш, на кого чекаєш.

ПОМІЖ БОЛГАРІЄЮ, СЕРБІЄЮ ТА ГРЕЦІЄЮ

«У визвольному русі на Балканах було чимало українців. Добровольцями їхали. Про них й Іван Франко писав», — показує старовинні фотографії Іван Сидоренко, керівник української громади Македонії.

У своїй боротьбі за незалежність Україна й Македонія мають багато спільного. Довгі століття колись зброею та ісламізацією, пізніше — науково-етнографічно-лінгвістич-

ЯК ДІСТАТИСЯ

Хоч літаком, хоч потягом

Літаком: Київ – Відень – Скоп'є – Київ (4500 грн) або Київ – Будапешт – Скоп'є – Київ (3050 грн).

Залізницею: потяг Москва – Афіни, причепний вагон Київ – Салоніки, квиток Київ – Скоп'є – Київ коштує 1940 грн. Автобус Скоп'є – Охрид – €10.

З 1 вересня македонська авіакомпанія Airlift Service відкриває чартер Київ – Охрид – Київ (2000 грн), а з 1 січня наступного року – постійний рейс Київ – Скоп'є – Київ.

ними розвідками македонцям доводило, що їх узагалі нема, як нема і македонської мови.

Балканські війни кінця XIX ст. проти турецького поневолення не принесли македонцям державності. Їхню споконвічну територію зі святими руїнами перших столиць і могилами давніх македонських царів розділили між собою Болгарія, Сербія та Греція.

Тільки в 1991 році, а саме 8 вересня, майже одночасно з Україною, Македонія стала незалежною. Це територія, що була в складі Югославії, а решта так і залишилася в Греції та Болгарії.

Спілкуючись із македонцями, швидко розумієш, яка це болюча тема. «У Македонії відібрали не тільки історичні землі», – гарячкує молодий історик Зорян, розповідаючи, як ще в Середньовіччі болгари привласнили святих рівноапостольних Кирила та Мефодія. Брати народилися у давньому культурному центрі Македонії, місті Солуні (тепер Салоніки, Греція), і стали не тільки православними просвітителями. Вони створили першу слов'янську абетку – глаголицю. А на основі мови македонських слов'ян – церковнослов'янську мову, якою й переклали Святе Письмо. Більш того, вони переконали Папу Римського Адріана II затвердити богослужіння цією мовою у слов'янських церквах.

«А святий Климент Охридський, – палко втручається гід Мірjana, – теж наш, македонський. Він був учнем славетних братів, і саме Климент винайшов кирилицю. Ви теж нею користуєтесь. А ще болгари, серби, росіяни, білоруси й багато неслов'янських народів».

Така пристрасність зрозуміла, бо вже в наші часи Греція намагається відібрати саме ім'я країни – Македонія, погрожуючи своїм правом вето під час вступу до ЄС та НАТО, хоча історична місцевість із такою самою назвою належить Греції лише з 1913 року. Тому країна в євросоюзівських та інших політкоректних документах має дивну абревіатуру FYROM – «Колишня Югославська республіка Македонія».

ЯК ГРЕКИ МАКЕДОНЦІВ НА ОЛІМПІАДУ НЕ ПУСКАЛИ

Претендують греки й на спадщину Александра Македонського. Вони вчинили страшний диплома-

ВАРТО ОГЛЯНУТИ

● ГЕРАКЛЕЯ (БІТОЛА)

Античне місто, де народилася бабця Александра Македонського. Античний театр на 3 тис. місць свідчить, що в місті жило 30 тис. мешканців, а невимовної краси мозаїки передають уявлення ранніх християн про Всесвіт

● ЦЕРКВА РІЗДВА СВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ І ЧОЛОВІЧИЙ МОНАСТІР КАЛІШТЕ (СТРУГА)

Літня резиденція Патріарха Македонської православної церкви Владика Стефана. До чудотворної ікони Чорної Богородиці приходять і християнки, і мусульманки, які хочуть мати дітей. У місті Струга відбуваються щорічні фестивалі поезії

● НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК «ГАЛИЧИЦЯ»

Багатий на флору, – 160 видів рослин, які ростуть тільки тут, та фауну: ведмеді, кабани, рисі, олені, лисиці, вовки, дикі кози. З верхівки гори Галичиця (2225 м.) видно два озера: Охрид і Преспа. Чудові дороги та стежки створюють всі умови для пішої та велотуризму

● ПРСЬКОЛИЖНІ КУРОРТИ

Попова шапка, Маврово, Пелістер, Крушево. Сучасні підйомники, зручні траси, висококласні готелі. Влітку ці курорти радо приймають прихильників зеленого туризму й любителів термомінеральних джерел. До речі, Інтернет в усіх готелях Македонії безкоштовний

тичний галас, коли аеропорт у Скоп'є став носити ім'я полководця. Забули греки, що задовго до Філіппа II, батька Александра, Македонію не допускали до участі у всеелінських Олімпійських іграх саме тому, що македонців не вважали греками.

цесію. Шалено красиві, збентежені Біяна та Климент (класика місцевих імен!) народилися й живуть у Каліфорнії, але... «Нас має благословити рідна земля», — піднімає на мене палаючі очі молодий.

Країна вражає масштабами будівництва — навіть якщо порівню-

земномор'я, що прийняли християнство, саме сюди здійснив свою першу подорож за межі Азії апостол Павло. А ще через три сторіччя слов'янські племена перейшли Дунай і почали розтікати Балканським півостровом. Виникла й зникла Македонська імперія — вже слов'янська. Більше ніж на 500 років прийшли турки. І кожна епоха лишила тут свої пам'ятки, свої руїни.

У самому центрі Охрида — величні залишки давньогрецького амфітеатру. За часів Римської імперії тут билася гладіатори, а зараз проходить міжнародний оперний фестиваль «Охридське літо». Тут співали Хосе Каррерас і наша Ольга Микитенко. Квитки порівняно недорогі — €30, але найкраще заздалегідь домовитися з кимось із мешканців навколишніх будинків і лише за €10, зручно вмовившись на широкому балконі, насолоджуватися чудовим місцевим вином, розбавленим перлинами світової оперної класики.

Балканським Єрусалимом називають Охрид через незліченну кількість християнських святинь. А взагалі, в Македонії 365 церков, «щоб кожного дня молитися в іншій», — жартують македонці й питають, чи знаємо ми, що в Скоп'є народилася албанка Агнес Бояджину — Мати Тереза.

З часів, коли Охрид був столицею слов'янської Македонії, місто

СВОЮ ПЕРШУ ПОДОРОЖ ЗА МЕЖИ АЗІЇ АПОСТОЛ ПАВЛО ЗДІЙСНИВ САМЕ В МАКЕДОНИЮ

І попри всі історичні колізії та перипетії, македонський народ не просто вижив, він живе й уміє радіти життю. Жінки — ніжні сором'язливі красуні, чоловіки — веселі, працьовиті, шляхетні, з підкреслено шанобливим ставленням до жінок — справжні спадкоємці першого мачо Македонії Александра Великого.

Ну і, звісно, є й інша сторона мачизму: «Чого б я не досягла, хвалять Божко, мого чоловіка, — по секрету ділиться Олгица Їоска, господиня готелю Gogica, одного з найкращих в Охриді, — ми в Німеччині познайомилися, працювали там, і ось, нарешті, вдома».

Куди б не закинула доля, македонці зазвичай повертаються — хтось у відпустку, хтось назавжди. В Охриді на набережній біля пам'ятника Кирилу й Мефодію ми зустріли багатолюдну весільну про-

вати з Києвом чи Ялтою. П'ятизіркові готелі, вілли, кемпінги, гірські підйомники...

«За оцінку Світового банку Македонія входить в першу п'ятірку за економічними реформами, тож вже маємо потужні інвестиції тридцяти країн», — з гордістю розповідає керівник Управління туризму Міністерства економіки Республіки Македонія Димитр Боярджиевські.

МАТИ ТЕРЕЗА Й СВАСТИКА

На цій землі завжди жили люди: чисті водойми по вінця заповнені рибою, родючі землі, благодатний клімат. Найвищий розквіт Македонія пережила за часів Александра Великого — тоді її влада сягала Індії та Єгипту. Згодом на ці землі прийшли римляни.

Македонські міста були одними з перших міських громад Серед-

Македонські жінки в традиційній одязі

СМАЧНОГО!

Ягула з пінджуром

Візитівка кухні: ніжно-рожева смажена пастрмка (форель) та ягула — запечений у спеціях вугор. Ловляться ці риби лише в Охридському озері.

Закуска: пінджур — печені баклажани з часником, павлака — смажений перець із сиром та зеленню, гриби, бринза, горішки й духмяна м'ята.

Найкраще сухе вино — червоне та біле Aleksandar.

Ракії — Zolta Lozova та анісова Mastika.

Обід на двох із місцевими напоями коштує €25-30, з імпортованими €150-200.

Щодо проживання, проблем немає — ви легко знайдете готель в Охриді й Скоп'є від €20 до €120.

Церковне свято у монастирі Святого Наума

PHOTO: AP GETTY IMAGES

оперізує потужний середньовічний мур фортеці легендарного царя Самуїла. На її території можна побачити залишки заснованої Климентом Охридської школи писемності, яку вважають першим у світі слов'янським університетом.

Неподалік церква Святої Богородиці з аскетичними фресками IX–XV ст. і катакомбами для ченців. Саме тут — моці святого Климента. Мозаїки баптистерія (хрестильні), які віднайшли у 2000 році, викликали в місцевого населення справжній шок: на них зображено свастику. То не перша подібна знахідка македонських археологів — цей знак принесли з Індії воїни Александра Великого.

ТІ, ХТО БУДУВАЛИ ТРАСУ В КАРПАТАХ

Поруч із церквою стояла чудова мечеть — «джамія» македонською, яку на хвилі антиосманських настроїв у 1913 році зруйнували. Про її зниклу красу свідчить Імарет — благодійна їдальня XV ст., яку тримав при цій мечеті паша Сінап Юсу Челяді. Пам'ять про нього й досі жива, бо своїм коштом годував усіх бід-

них — і мусульман, і християн, і язичників.

Почувши українську мову, до нас підходить чоловік: «Я Климент. Будував дорогу від Львова до кордону зі Словаччиною (так звана македонська траса до Чопа — **Тиждень**). Заходьте на каву, земляки!» Ось такий Климент-будівник. Може, й не святий, але дуже галантний, і кáva просто чудова.

Охридська церква Святої Софії, збудована у 1037–1056 роках майже одночасно з нашою Софією Київською, вражає стародавніми фресками, одна з яких унікальна. Намальована ще до розколу Церкви, вона зображує разом шістьох пап і шістьох патріархів.

За тридцять кілометрів від Охрида на скелястому березі озера височить монастир IX ст. — пам'ять про святого Наума, теж учня Кирила та Мефодія. Добиратися туди краще корабчиком. З усіх суденець лунає золотий голос Балкан — Тоше Прорескі, якого ВВС назвала балканським Елвісом. Божественний голос, рання смерть: він загинув 26-річним у автокатастрофі. Співав поп, фолк, церковну музику. До

його могили — паломництво, їздять навіть школами.

А від древньої церкви лишилися тільки два мармурові стовпи зі зворушливими графіті — звертаннями до Бога. Могила святого Наума, який зцілював душевнохворих, розташована тут-таки, під храмом. За легендою, лише безгрішні чують його серце, тож, притуливши вухо до каменя, будь-хто може переконатися у власному благочесті: ритмічні звуки крапель підземного джерельця або удари власного серця він почує обов'язково.

Повертаємося до Охрида вітрильником. Нас погойдують сутінки, хвилі й голос Тоше, що співає старовинну богородичну пісню *So taki sin se rodil* («В муках сина народила»). Мелодія рідна, страшенно схожа на нашу «Взяв би я бандуру». Та щоб переконаватися в цьому, треба неодмінно поїхати до Македонії. ▣

Тиждень висловлює щире подяку Міністерству економіки Республіки Македонія, Амбасаді Республіки Македонія в Україні й особисто Надзвичайному та Повноважному Послу пану Ілії Ісайловській, а також творчому об'єднанню «Славуца» за цю подорож.

ЕКСТРИМ ЛІТНЬОЇ НОЧІ

ДАВНІ ГРЕКИ НАЗИВАЛИ ЙОГО КАТАРСИСОМ І ЗАРАДИ ЦЬОГО ЙШЛИ ДО ТЕАТРУ. МИ НАЗИВАЄМО АДРЕНАЛІНОМ І СТРИБАЄМО ЗА НИМ У ПРІРВУ

АВТОР: ОЛЕНА ЧЕКАН

Коли літо між розпалом і розпачем, а життя поступово перетворюється на автомат, коли назавжди йдеш від коханого/коханої, а він/вона про це й не здогадується, врятувати може тільки екстрим. Посидівши півдня в Інтернеті, я таки знайшла потрібну інформацію і з чималого асортименту вибрала ночівлю в серпентарії. Чекати на свою чергу довелося п'ять днів.

У ЛІЖКУ ЗІ ЗМІЯМИ

Освітлений низько звисаючими зі стелі лампами під чорно-срібними абажурами, величезний скляний ящик ніби випромінював тихе сяйво. В темряві стояв диван із декоративними подушками, пледом і трохи переляканою мною. Господар попередив, що я не повинна нервувати, бо змії дуже чутливі й ніжні створіння. Моя полохливість може передатися їм, і тоді отрути, задля якої він їх, власне, й тримає, буде менше. А власник із цього живе.

Коли змії «подоєні» і тому безпечні, Сашко дозволяє переночувати в серпентарії стороннім. Почалося це жартома, як парі між друзями, але зараз дає непоганий прибуток. Вартість — \$500 за ніч, потрапити можна тільки через знайомих, бо тварючки — нелегали. Сашко показав кнопку дзвінка на той випадок, «якщо щось», і пішов.

Ми лишилися. Вони — пружними кільцями за склом, я — навпроти, калачиком у кутку дивана.

ДОРΟΣЛІ ІГРИ

Мода на екстрим дійшла України. Один із 32-х основних гормонів людини під назвою метиламінетанолліпрокатехін, а простіше адреналін, усе частіше змушує наших співвітчизників шукати й знаходити надзвичайні ситуації для себе чи друзів. Раніше люди, які не могли жити без ризику, йшли в пожежники, спецназівці чи верхолази. Зараз екстрим стає чимось на кшталт наркотику для обраних.

НАРАЗІ ЕКСТРИМ СТАЄ ЧИМОСЬ НА КШТАЛТ НАРКОТИКУ ДЛЯ ОБРАНИХ

Стомившись від тягаря керівництва, президенти компаній і банків прагнуть знайти ситуацію, коли хтось буде розпоряджатися їхніми вчинками, а то й життям. Шукають і знаходять. За \$20 тис. можна тиждень по пояс у багноці полазити камбоджійськими мусонними лісами. Або на блаженському човнику пройти одну з приток Меконгу, що так і кишить різними гадами. Звісно, в провідника є рація, та й гвинтокрил, у разі чого, долетить за 20 хвилин. І все ж ніхто не захистить від укусу малярійного комара чи невеличкого

гону Червоних ктмерів, які ще й досі переховуються десь у джунглях. Як розповідають туроператори, VIP-персони витримують таку прогулянку щонайбільше три-чотири дні.

Набувають популярності колективні екстремальні ігри за принципом team building («побудова команди»). В них можуть брати участь до ста чоловік, як правило, це колектив банку або компанії. На Чукотці чи в горах Туреччини (можна вибирати) протягом двох діб розгортається гра за мотивами фільму «Індіана Джонс». Вартість такої гри — \$100 тис., незалежно від кількості учасників. А, наприклад, «Пирати

Карибського моря» значно дорожчі (до \$200 тис.), бо там багато складних технічних засобів.

Не подобається «голівудщина»? Є пропозиції з реального життя. Хоча б 14-годинна зміна під наглядом озброєної охорони на шахтах із видобутку коштовного каміння десь у Таїланді. Кажуть, небагато хто з найбільш трудолюбивих бізнесменів може дочекатися кінця робочого дня.

ГОРИ Й НЕБО

Нині висотні сходження на восьми-тисячники перестають бути суто спортивними заходами. Все більше грошовитих людей купують місця в командах, що йдуть на штурм вершин. Вони вперше чують, чим відрізняються динамічні, стратегічні й допоміжні мотузки, вперше бачать льодоруби, темляки, альпіністські шоломи тощо. Екстрим-висота для аматорів починається з 5000 метрів і коштує до \$500 тис. А часом і життя.

Хто з хлопчаків у дитинстві не мріяв сісти за штурвал літака?! Без перебільшення — всі, навіть ті, хто

Шукаючи задоволення...

Нема ніякої самореалізації, є тільки самоувічнення з конфліктами, антагонізмом й нещастями, що постійно напливають. Шукати задоволення на будь-якому рівні нашого буття — означає притягувати безлад та горе, оскільки задоволення ніколи не може бути постійним.

«Коментарі до життя» Дж. Кришнамурті.

“

мордував скрипки та флейти. Зараз мрія стала цілком досяжною. Під наглядом інструктора можна спробувати виконати всі фігури вищого пілотажу як у прямому, так і в перевернутому польоті. Двомісний літак SU-29 напрокат із пілотом коштує \$1000 за три години польоту.

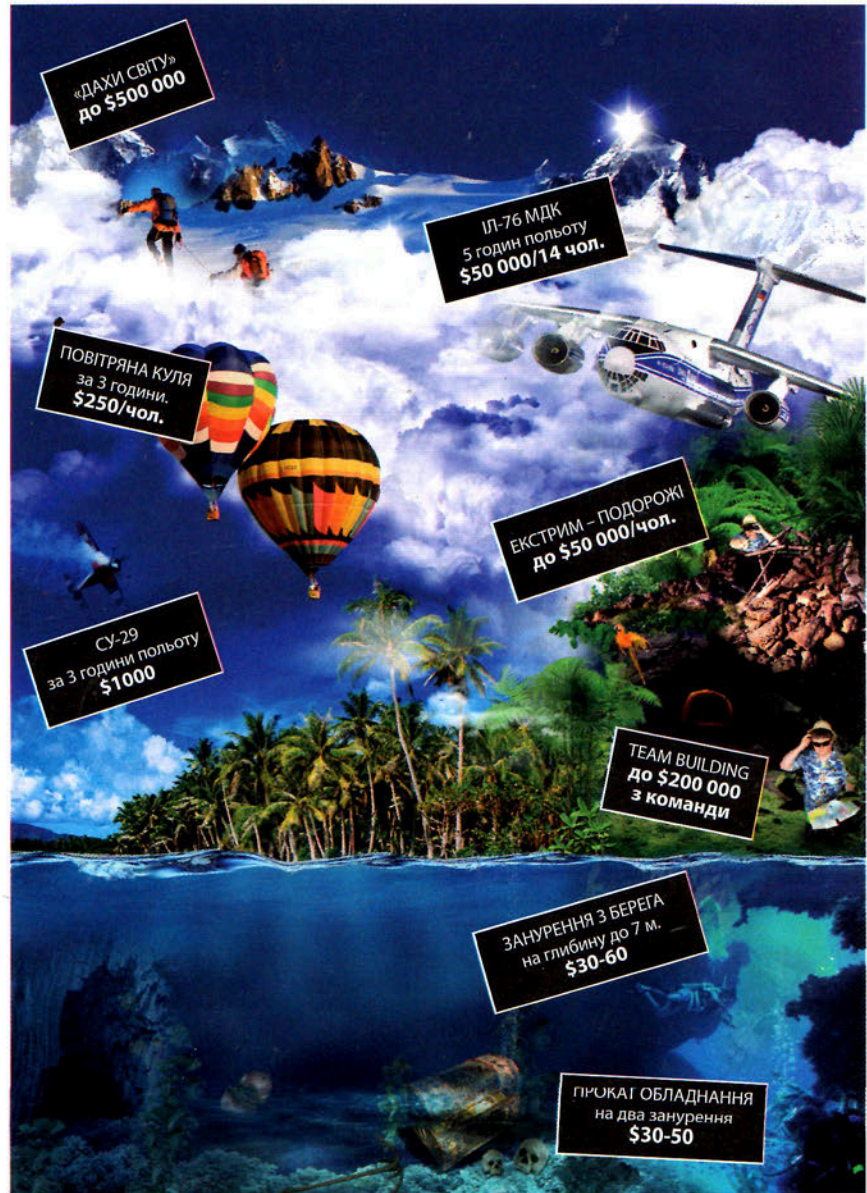
І космонавтами всі хотіли бути, включно з дівчатками. На унікальному літаку-лабораторії ІЛ-76 МДК можна відчувати невагомість, бо під час різкого зниження він протягом 25 секунд перебуває фактично в стані вільного падіння. За п'ять годин польоту літак виконує до 15-ти таких «гірок». Для 14 пасажирів ризикована розвага коштуватиме \$50 тис.

НИЖЧЕ ВАТЕРЛІНІ

Дайвінг вам запропонують на будь-якому узбережжі, але від цього він не стає менш екстремальним. Мій приятель Андрій має Master Scuba Diving — найвищу любительську категорію, і все ж минулого літа мало не загинув, заблукавши в підводних скелях Дахаба в Єгипті. Врятувала матуся, яка померла, коли він був ще маленьким. Вона з'явилася зненацька метрів за два від нього. Прозора постать, котра ніби вела його за собою. Обличчя жінки він не бачив, але чомусь чітко усвідомлював, що то мама.

До відомих видів занурення щороку додаються нові. Наприклад підлідний. Організація додаткових елементів безпеки, спеціальний костюм із підігрівом, що коштує до \$10 тис., спорядження тисяч за \$25, обов'язковий власний інструктор.

Надалі залишаються популярними печерний дайвінг і wtesk-diving, тобто підводна прогулянка на затонулі кораблі. Ці глибоководні декомпресійні занурення, окрім достатньо складних технічних засобів,

без акваланга. Найзатятіші запросто пропливають під водою на одному вдихові 150 метрів і можуть затримати дихання хвилин на п'ять — шість.

АНДРІЙ МАЛО НЕ ЗАГИНУВ, ЗАБЛУКАВШИ В ПІДВОДНИХ СКЕЛЯХ ДАХАБА В ЄГИПТІ. ВРЯТУВАЛА МАТУСЯ, ЯКА ПОМЕРЛА, КОЛИ ВІН БУВ ЩЕ МАЛЕНЬКИМ

потребують жорсткої дисципліни й наполегливих тренувань у спеціальних басейнах. Та на виході — ворожий світ неймовірно краси, що чекає на аквалангіста-екстремала. А для затятих фанатів — free diving — пірнання на затриманому диханні

Найкрутіші українські дайвери вже взяли на озброєння нову пентагонівську розробку — спорядження для підводного плавання PowerSwim. Людина в цьому костюмі нагадує літак: два невеликих крила кріпляться до литок, два ве-

ликих — на рівні пояса. Для того, щоб пливти, достатньо легких рухів ногами, й тоді сила передається крилам, які, обертаючись, підтримують плавця на потрібній глибині й штовхають уперед. Такий рух учені підглядали в дельфінів та черепах. ККД такого дива — 85%.

Щодо моїх знайомих зміюк, стелили ми одне за одним усю ніч. Під ранок я все ж не витримала — заснула. І наснилося мені рухливе плетиво зі зміїних тіл. Воно весь час перекручувалося, мінлося, перетікало кольорами й раптом почало складатися в химерні літери, а ті — в начебто слова. І я зрозуміла, що то лист коханому, який ніколи не напишу. Бо справжній екстрим — любов, але це вже зона занадто високого ризику. ■

Втримати ЗІРКУ

ЛЮДСТВО МАЄ ВСІ ШАНСИ ОПАНУВАТИ ЕНЕРГІЮ ТЕРМОЯДЕРНОГО СИНТЕЗУ ДО 2020 РОКУ. ЯКЩО ЦЕ ВДАСТЬСЯ, ОДИН ТАКИЙ РЕАКТОР ВАРТУВАТИМЕ 100 АТОМНИХ СТАНЦІЙ

АВТОР: АНТОН СУХОНОСЕНКО

Франція стає світовим науковим центром. На її швейцарському кордоні готують до запуску адронний колайдер (про нього **Тиждень** уже писав у №22, 2008). Водночас на півдні країни, в містечку Карадаш, починають будувати перший у світі справжній (тобто енергетично вигідний) термоядерний реактор. Результати роботи цього пристрою покажуть, чи здатне людство опанувати термоядерний синтез і використовувати його для власних енергетичних потреб.

ЗІРКИ НА ЗЕМЛІ

Ядерна реакція синтезу легких елементів — саме та реакція, що відбу-

вається всередині зірок, забезпечуючи головну відому нам рушійну силу Всесвіту. Відтоді, як людство почало гратися з ядерними силами, спроби підкорити цю реакцію завжди закінчувалися невдало.

Для здійснення синтезу легких елементів у космосі потрібна лише достатня кількість водню. Під дією гравітаційних сил маси водню стискаються й нагріваються. Після того, як гравітація стає потужнішою за електричні сили відштовхування, відбувається злиття ядер елементів — вільних ядер водню. В таких реакціях виділяється велика кількість енергії.

А от на Землі з такою реакцією впоратися важко. Адже для того, щоб отримати від реакції більше енергії,

ніж витрачено на її створення, температура плазми [див. словничок] має становити кілька десятків тисяч кельвінів [див. словничок] — у 5-6 разів більше за температуру на поверхні Сонця. Тож для успішного протікання реакції потрібно підтримувати температуру в кілька мільйонів кельвінів. З огляду на надвисокі температури реакція й називається термоядерною.

Найбільша проблема проведення космічної реакції в лабораторних умовах — як втримати плазму в розпеченому стані, щоб вона не охолонула й не зруйнувала реактор. На рівні проектування цю проблему вже вирішено, а от на практиці...

ТЕРМОЯДЕРНИЙ ШЛЯХ

У 1968 році вчені Інституту атомної енергії імені Курчатова відкрили найефективнішу з відомих пасток для гарячої плазми — так званій токамак [див. словничок]. У цьому пристрої плазму утримували надпотужні магнітні сили. Саме на принципі токамака ґрунтується новий проект. Він називається ITER — одночасно від International Thermonuclear Experimental Reactor і латинського iter — шлях.

ITER — це експериментальний реактор. Його створюють для того, щоб довести можливість постійного користування термоядерною енергією. Адже всі сьогоденні реактори — в США, Великій Британії, Японії, Росії — можуть підтримувати горіння плазми лише кілька секунд, і на цей процес витрачається не менше енергії, ніж продукується реактором. А ITER продукує в 10 разів більше теплової енергії, ніж витрачається на його підтримку. Саме цей унікальний пристрій і будують нині у Франції.

Завершити будівництво планують у 2018 році. Це, зважаючи на су-

ПРЯМА МОВА

«Ми що, гірші від Казахстану?»

Між Україною і ЄС є договір про співпрацю в галузі термоядерного синтезу, однак у проекті ITER на державному рівні Україна участі не бере. Державне фінансування, що ми отримуємо, — просто смішне. Але ми підтримуємо зв'язки з проектом на рівні окремих інститутів: займаємося обладнанням діагностування реактора, іншими окремими елементами, наприклад оболонками.

Відмовлятися від настільки перспективного джерела енергії нерозумно, особливо в нашому становищі. Ось дивіться: нещодавно до проекту ITER приєднався Казахстан! Щоб увійти в число учасників, вони зібрали € 1 млрд. Маючи не менше проблем, ніж Україна, вони знайшли ці гроші, і тепер Казахстан матиме всю інформацію щодо проекту. Казахстан отримує не тільки технологію, але й частину замовлень — деякі деталі реактора робитимуть самі, тож повернуть частину витрачених грошей.

ВОЛОДИМИР ТЕРЬОШИН, директор інституту фізики плазми ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут»

Токамак – контейнер для плазми нового термоядерного реактора. Температура всередині перевищуватиме у 5-6 разів температуру поверхні Сонця.

часний темп життя, не таке вже й далеке майбутнє. Наразі повноправними учасниками проекту є Китай, Індія, Корея, Росія, США, Японія та Євросоюз. За роки проектування експериментального реактора деякі країни входили до проекту, зменшували фінансування, виходили й поверталися. До таких країн належать Канада, США, Іспанія. Нещодавно почав процедуру приєднання до проекту Казахстан.

Вартість спорудження реактора й належної інфраструктури – €10 млрд. Крім того, в 2008 році Євроатом заручився підтримкою іншої провідної наукової організації – Європейської ради ядерних досліджень (ЄРЯД), саме вона буде адронний колайдер. ЄРЯД, крім іншого, поділиться своїм досвідом роботи з надпровідними магнітами й системами охолодження до космічних температур. ■

ПАЛИВО ДЛЯ РЕАКТОРА

Зайвий нейтрон

У термоядерній реакції, яку найпростіше відтворити, зливаються два ядра ізотопів водню – дейтерій і тритій. Перший ізотоп відносно легко видобути з води. Технологія видобування відпрацьована давно – ще на постачанні супутніх компонентів для звичайних ядерних реакторів. А от тритію на Землі дуже мало – не вистачить для роботи навіть одного реактора. Але тут приходить на допомогу сама суть реакції. Коли зливається тритій із дейтерієм, утворюється гелій і один нейтрон. Цей нейтрон, реагуючи з ізотопом металу літію, утворює необхідний тритій.

СЛОВНИЧОК

Плазма – стан матерії, при якому значна кількість електронів відділена від атомів і утворює з ними змішаний газ. Розділеність позитивно заряджених ядер і негативно заряджених електронів робить плазму електропровідною. Під дією зовнішніх електричних сил у плазмі може утворитися самообмежувальне магнітне поле, що триматиме плазму в наперед заданих межах.

Кельвін (К) – одиниця вимірювання температури від абсолютного нуля – теоретичного стану відсутності теплової енергії. 1 кельвін дорівнює градусу Цельсія. $0\text{ K} = -273,16\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Токамак – найефективніший контейнер для плазми. Назва – аббревіатура від «тороїдальна камера з магнітними котушками». Це великий, порожній усередині, металевий «бублик», обмотаний магнітними котушками. Саме ці магніти створюють поле, яке утримує плазму далеко від стінок контейнера – у вигляді тонкого гарячого шнура.

ПЕРЕВАГИ

ЧОРНОБИЛЯ НЕ БУДЕ

Термоядерний реактор значно безпечніший від звичайного ядерного в усьому, що стосується ймовірного радіаційного забруднення. Всередині реактора набагато менше радіоактивної речовини, ніж у реакторі розпаду. Крім того, відсутня сама можливість утворення ланцюгової реакції а-ля Чорнобиль, адже щоб плазма не охолола, треба навпаки: витратити енергію, а не «гасити» її. А за умови вибору правильних матеріалів радіація всередині термоядерного реактора буде знижуватися до безпечного рівня протягом 30 років. Це означає, що відпрацьований реактор вже через 30 років можна розібрати й зробити новий.

ПРОБЛЕМИ

ДЛЯ ЗАПУСКУ ПЛАЗМИ ПОТРІБНЕ... ВУГЛЯ

Водень видобувають за допомогою електрики, розкладаючи воду. Цей процес називається електролізом. Як видно з назви, він потребує багато електроенергії. Добре, коли є термоядерний реактор і можна користуватися частиною енергії, яку він виробляє. Але поки що реактора немає, тож для виготовлення палива доводиться використовувати енергію з інших джерел: звичайних атомних, теплових та гідроелектростанцій. Тому перші термоядерні реактори будуть забруднювати довкілля, хоч і опосередковано – так триватиме, доки вони не стануть істотною часткою джерел електроенергії. Щоправда, судячи з прогнозів видобутку нафти, це можливо навіть ще за нашого з вами життя.

Дмитро Філов «Жовта яхта»

Memento море

УКРАЇНСЬКІ ХУДОЖНИКИ НЕ ПОЛИШАЮТЬ СПРОБ УВІЧНИТИ ОБЛИЧЧЯ МОРЯ. ЩОПРАВДА, ЗОВСІМ ІНАКШЕ, НІЖ ЦЕ БУЛО РАНІШЕ

АВТОР: ЛАРИСА ДАНИЛЕНКО

Україна — морська держава. Хто не вірить, хай переконається, зазирнувши, наприклад, до географічного атласу. Там, на Півдні, казенним синім кольором позначено Чорне море. Саме воно колись надихнуло бідного хлопця Ованеса Айвазяна стати багатим меценатом й «батьком рідного міста Феодосії» Іваном Айвазовським. На цьому, на жаль, мистецькі перевтілення за участі великої вітчизняної води за-

кінчилися. Сьогодні словосполучення «українська мариністика» звучить, м'яко кажучи, екзотично. Та, як не дивно, це поняття має право на існування. Хто не вірить, хай переконається, поглянувши разом із нами на витвори нинішніх диваків, натхненних свіжим бризом із найближчого узбережжя.

КИЇВ: СТОЛИЧНИЙ ДИВЕРТИСМЕНТ
Знайти увічене на полотнах море в столиці виявилось не набагато про-

стіше, ніж голку в копиці сіна. На «Арт-Києві-2007» з-поміж близько 900 картин і мистецьких фото морю були присвячені аж десять. І це враховуючи колекційні екземпляри робіт Миколи Глуценка, Василя Чегодара, Федора Захарова, Якова Басова, Віктора Толочка, Володимира Преображенського та чотири абстракції Тиберія Сільваші під назвою «Сине». Останні можуть бути як морем, так і всім іншим, що має цей глибоко архетипічний колір: за-

НАВІГАТОР

лежить від ступеня зануреності індивіда в поетику палітри.

Серед галерейних проектів року втішила свіжа «Гра в кораблики» Матвія Вайсберга. Наш сумовитий філософ якимось чином упіймав в атмосфері грайливий дитячий настрій і втілює його в різноманітних моделях швидкохідних суден. Кораблі Вайсберга ходять різноманітними морями, деякі — абсолютно чорні.

На червону рибку в природному середовищі існування можна було помилуватися на виставках Бориса Єгіазаряна, котрі в липні пройшли аж у кількох столичних галереях. Хід сонця над штильовим водним плесом показав патріарх українського пейзажу Олег Животков. Раз чи два промайнув іграшковою блакиттю Давид Шарашидзе. Анатолій Криволап написав гарний пейзаж «На кладці».

Оце, наче, і все. Небагато, як для морської держави. Рейд місцями, збагаченими безпосередньою присутністю велетенського резервуара з солоною водою, призвів до результатів радше цікавих, ніж утішних.

КРИМ: МОРЕ, ЯКОГО НЕМАЄ

Для кримського митця писати з натури або знімати море — все одно, що гарувати над черговим автопортоном, пильно вдивляючись у дзеркало як у горизонт. Принаймні, для творчої групи, котра сформувалася на півострові в 90-ті роки минулого століття й уперто не віддає естафетну паличку молоді, це твердження справедливе повною мірою. Віктор Бабанін, Михайло Семашин, Олексій Чугуй, Дмитро Філов, Олександр Кадніков — художники, фотографи, дизайнери та «стихийні перформансисти», які вперто проповідують «сучасне планетарне мистецтво», змішане на легендарному кримському патріотизмі. Котрий, у свою чергу, складається з ландшафтної краси місцевості, її космічної («планетарної») енергетики, творчої насаги й бурхливої фантазії осіб, натхненних морем, сонцем, вітром, джанкойською марихуаною і терпким масандрівським портвейном.

Кримчани розуміють мариністику максимально широко. Поємою про море може називатися все, що виходить з-під пензля півострівного аборигена. Наприклад, ідеолог планетаризму Віктор Бабанін багато років пише морем, усвідомлює він це, чи ні. Хвилясті лінії його графіки, блакитно-сріблясті панночки, ме-

рехтливі риби та сиві штормові узбережжя його живопису свідчать — у пана Бабаніна замість крові в жилах тече морська вода. Не дивно, що власне «портретів моря» у цього митця немає. Напевне, така робота здалася б йому якщо не брутальною, то тавтологічною.

Свого часу на морську тему «відірвався» по повній кримській про-

світлин Чугуя. Що тут скажеш? По-перше, це гарно. А «по-друге» в такому жанрі не буває.

Щодо молоді, яка торгує творами мистецтва здебільшого на набережних та в міських парках, то мариністика для неї — спосіб заробити законні дві копійки за популярні пейзажі з вітрильниками й русалками. Серйозно ставитися до цього жанру

ЯКЩО ДЛЯ КРИМЧАН МОРЕ — ЦЕ СТАН ДУШІ, ТО ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ОДЕСИТІВ, У ПЕРШУ ЧЕРГУ, — ПОРТ

грамі Олександр Кадніков — колишній сімферополець, а наразі успішний київський фотограф. Разом із фотомитцем Володимиром Буличовим вони видали епохальну серію пейзажних світлин нестерпної комерційної краси. Мало хто з тих, хто мають у руках професійну камеру, а в серці — палку любов до бухт з шовковою водою й скелями рудого оксамиту, уникнув спокуси розтягнути їх на глянцевої цитати. Принаймні, фотомитець Олексій Чугуй не стримався і розкидав по чорноморському узбережжю струнких моделей, зодягнутих лише у прозорі шалики. На їхніх стегнах танцюють сонячні зайчики, а смаглявий колір шкіри підкреслює сліпучу блакить морської стихії, яка, попри відверту присутність красунь, є головною героїнею

в Криму ніхто не збирається. «Наш головний мариніст — Айвазовський, — пояснює 21-річний алуштинський митець Сашко Ковтун. — Вище нього — тільки небо». І це правда: до феодосійського музею видатного малювальника ескізів фотопалер влітку стоять величезні черги. Сайт храму мариністики активно працює, а на гастролях Іван Костянтинівич б'є всі рекорди музейних відвідин. У цей час кримські галереї та музеї, де виставляються сучасні митці, переважно рятують від спеки заблукалих у місті поодиноких туристів.

ОДЕСА: ПЕРЛИНИ БІЛЯ МОРЯ

Якби не Одеса та невгамовна енергія деяких її мешканців, про наявність в Україні офіційної мари-

Спецпроект «Море-Океан»: спочатку море три ночі поспіль малювали, а потім удень роздивлялися створене

ДОВІДКА

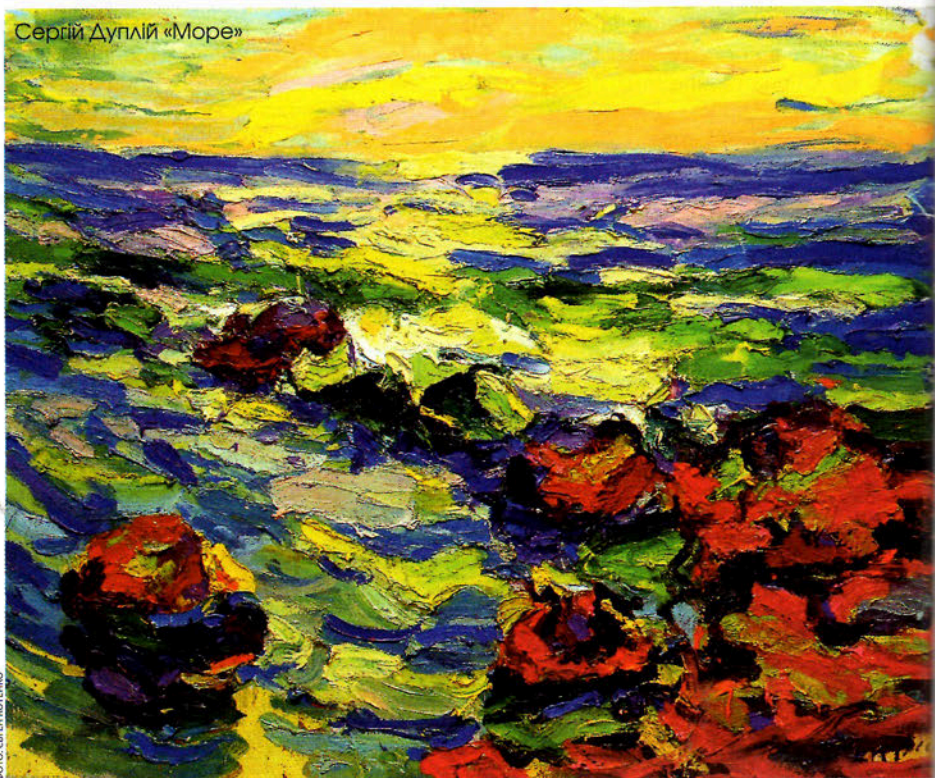
Символіка моря

У малюванні море, як і земля, є втіленням образу матері і символом перетворення, змін та відродження. Також море – знак нескінченності пізнання. В більшості традицій шторм пов'язують із Божим гнівом, а штиль – із тишею та спокоєм. Колір моря – синій, найзагадковіший та найбільш привабливий колір спектра. Часто розглядається як символ усього духовного. Незалежно від стану стихії, синій асоціюється зі стриманістю й налаштовує глядача на глибокі роз-

думи. ністики можна було б спокійні-сінько забути. Такий стан речей не влаштує гарячу білявку Тетяну Біновську, господиню одеської Морської галереї, неабияку художницю й досвідчену бизнесвумен у одній особі. Близько 15 років тому Тетяна започаткувала першу й наразі останню українську «Марину» – конкурс-бієнале присвячених морю витворів мистецтва. Минулого місяця в міському порту пройшла сьома бієнале, що представляла творчість не лише українських, але й закордонних майстрів.

Для всієї Одеси, не кажучи вже про Україну, їх присутність важлива – форум претендує на почесне звання міжнародного. «Марині» все складніше притягувати до себе ста-

Сергій Дуплій «Море»

тус міжнародної події, – бідкається пані Біновська. – Ще тяжче утримати його. Справа в українських митних законах, які не сприяють культурним контактам. Роботи французьких учасників «Марини-2008» затримали на кордоні аж на два тижні. Довелося оформити купу нікому не потрібних паперів, а митцям – сплатити немалі кошти за ввезення та вивезення власних робіт. І все одно ми радіємо – «Марина» живе».

Живе вона за рахунок ентузіазму галеристки, меценатів і участі провідних сучасних українських художників. Постійні лауреати одеських арт-форумів – Едуард Бельський, Сергій Савченко, Катерина Бурліна. 2008-го до них приєднались Петро Лебединець, Володимир Подлевський, Ігор Єлісеєв, Аліна Максименко. Ця молода одеситка, до речі, стала переможницею «Марини-2008». Журі сподобалась її картина «Біла моря», на якій зображено

ПЕРСОНАЛЬНЕ

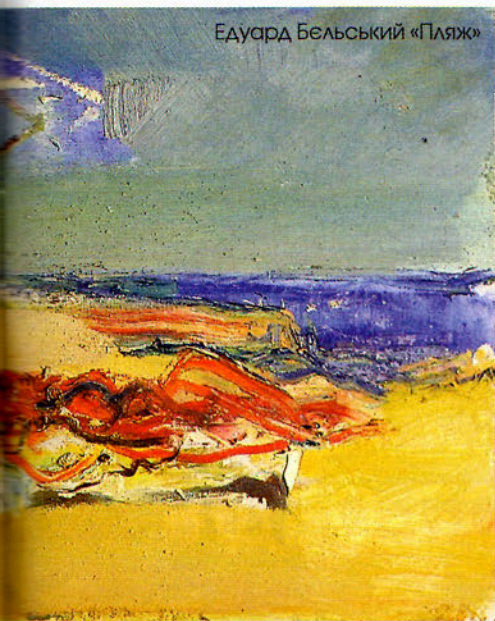
Курортний роман

оголений жіночий силует. Взагалі, конкурсні роботи краще було б об'єднати під назвою «У кожному малюнку — море». Тобто в сучасних картинах воно, слава Богу, ще є, але зазвичай не перебуває в центрі уваги. Айвазовський, мабуть, перевертається в труні — адже такого ставлення до його улюбленої стихії він би не потерпів.

Що ви скажете, наприклад, про пані з кішкою під назвою «Ранок»? Її автор Геннадій Шликов, художник із Нікополя, саме так відчуває море — через пані з кішкою. Патріарх одеського мистецтва Юрій Гальперін під морем розуміє Афродиту, а француз Жан Белотранд — фотосерію «Поручні», що оспівує портову урбанізацію.

Якщо для кримчан море — це стан душі, то для практичних одеситів, у першу чергу, — порт. Йому був присвячений чудовий спецпроект бієнале «Море-Океан, Одеса-2008». Три ночі поспіль запрошені митці та всі охочі зображували море, яким бачили його в районі Морвокзалу. Готові роботи викладали на тротуарі. Майже всі учасники проекту написали величезні крани, що завжди височіють над одеським портом, та кольорові дахи службових приміщень.

А безпосередньо море, без крапів, хвилює лише юну одеситку на ім'я Поліна Зіновеєва. Можливо, вона і є останнім романтиком нашого часу, яка ще пам'ятає, звідкіля ми вийшли і куди, врешті-решт, повернемося. ■

Едуард Бельський «Пляж»

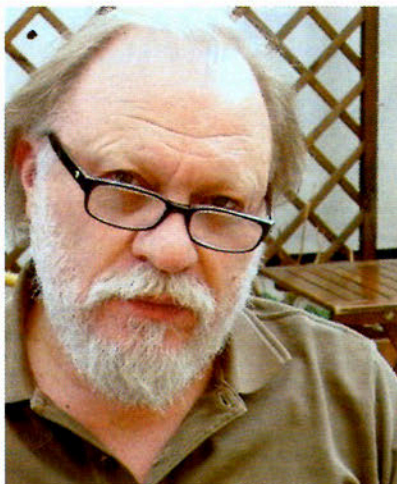

ФОТО: МІЛЕНА ФІЛІПАС

ІГОР ПОМЕРАНЦЕВ
ПИСЬМЕННИК

У цьому місті я сидів в тюрмі.
Мій каземат — чотири на три. Все ж
мені крізь ґрати було чути море.

Ілля Сельвінський

Іллю Сельвінського заарештували 1919 року в Севастополі білогвардійці. Мене заарештували влітку 1976 року в Одесі чекісти. Точніше, мене не «заарештували», а «затримали», оскільки у Вілена Павловича й Валерія Миколайовича ордер на арешт не було. В Одесу я прийшов у відпустку з товстим зошитом, щоби писати вірші на самоті. «Взяли» мене на пляжі. Я досхочу поплавав, кинув на топчан махровий рушник і підставив спину сонцю. І в цей момент я почув свої ім'я та по-батькові. Два громадянина показали мені посвідчення офіцерів Київського обласного КДБ і попросили вдягнутися. Я спитав, чи можна переодягнути мокрі плавки, та мені не дозволили. Мене посадили до «Волги», й ми рушили. Мокрі плавки неприємно різали стегна. Штани вмить змокли, і збоку могло видатися, що я них надзорив. Але «збоку» ніхто мене бачити не міг. За півгодини ми прийшли до Одеського КДБ. Мене провели до кабінету на третьому поверсі, посадили й кинули на стіл копії трьох самвидавівських книг — «Архіпелагу ГУЛАГ», «З-під глиб» і «Запрошення на страту».

— Ваші?

Я, як дисидент-любитель, знав, що зізнаватися не можна, й тому весь наступний тиждень непевно бубонів: «Не бачив, не читав, нікому не давав». Через мокрі плавки я застудився й часто просився до туалету. Одного разу Валерій Миколайович із надією у голосі запитав: «У вас що, тріпак?» До туалету мене водили широким коридором. Краєчком ока я бачив настінну газету «Дзержинець». Чекисти, як і всі радянські люди, боролися за перехідний червоний прапор, брали участь у соціалістичному змаганні. Цікаво, як вони там визначали переможців? Кількістю завербованих? Вагою конфіскованого самвидаву?

Ночували ми втроях у готелі, а вранці дружно, обов'язково вервечкою, йшли до КДБ на допити. Якось Вілен Павлович і Валерій Миколайович привезли мене на пляж. Вони явно хотіли «урвати» свій кайф від відрадження на море. Валерій Миколайович був запеклим шахістом, і на пляжі він запропонував мені зіграти кілька партій. Я погодився. Доки ми чухали потилиці й пересували фігури, якийсь пляжник накидав малюнок нашої «групи». Валерій Миколайович і Вілен Павлович розхвилювалися: це суперечило їхнім інструкціям. Валерій Миколайович за троєчка викупив малюнок і заспокоївся. За тиждень мене відпустили, нічого не добившись, але нагнавши страху. Після останнього допиту мене відвезли на пляж, де вічність тому раптом обірвалося моє колишнє безтурботне життя. Сонце так само світило, але вже якось мляво, море було синім, але зі свинцевим відблиском. Відпустка явно не вдалася. Я повернувся до Києва з порожнім зошитом. За два роки я поїхав з СРСР.

Вірш «У цьому місті я сидів в тюрмі» Ілля Сельвінський написав 1944 року. Цикл «КДБ та інші вірші» я написав у Празі влітку 2008-го. Ось найкоротший твір із цього циклу:

Разюче!

Коли Вілен Павлович виходив,
Валерій Миколайович втрачав до мене
інтерес.

дїставав книгу шахових задач
й розв'язував їх, гризучи кінчик олівця.
Так ось хто розвалив СРСР!

Бронзовий світ

«Пасхальна пісня», бронза

ІРИНА ВЕШТАК-ОСТРОМЕНСЬКА
на всі руки майстер

ВІД ПЛАКАТА ДО СКУЛЬПТУРИ – ОДИН КРОК

АВТОР: МАР'ЯНА ПРУТ

Скульптор Ірина Вештак-Остроменська – дуже відома художниця. І донедавна відома як графік та маляр. Вона багато років плідно працювала в плакаті, займалася живописом, брала участь у виставках і допомагала стати ближче до народу іншим. Авторитетна «Майстерня», директором і засновником якої є Ірина, – єдина в столиці галерея, що спеціалізується на графічному мистецтві й має одну з найкращих колекцій українського плаката.

Та чіткий і плаский світ графіки, напевне, набрид художниці. І пані Ірина зрадила йому зі скульптурою – дрібною й не тільки пластикою, виконаною в бронзі. Звісно, давні навички в цій справі також знадобилися. Бронзовий світ Вештак-Остроменської відтак наповнився графічними абрисами, пливкими «живописними» фактурами і новою скульптурною фантазією. Її образи – трохи сюрреалістичні, дещо казкові, злегка абстрактні, поверхня яких мерехтить і міниться, ніби натякаючи, що персонажі мисткині родом із «Соляриса».

Водночас витвори Ірини подібні до іграшок – їх хочеться брати в руки, крутити, роздивлятися, тобто робити все, чого не можна втнути з полотном чи аркушем. Схоже, саме цього «об'ємного» буття й бракувало графіковій Вештак-Остроменській для повного художнього щастя. ■

ЩОДЕННО

3 000 000 ОЧЕЙ

БАЧАТЬ РЕКЛАМУ

НА НАШИХ ЕКРАНАХ

Контрактова площа

розмір 6x3 м
OTS 46 406
GRP 1,5

Центральний вокзал

розмір 7x5 м
OTS 245 767
GRP 7,6

Солом'янська площа

розмір 6x3 м
OTS 85 968
GRP 2,7

Приміський вокзал

розмір 6x3 м
OTS 85 402
GRP 2,7

Арсенальна площа

розмір 4x3 м
OTS 110 672
GRP 3,5

...та ще 15
LED-екранів Києва

НАЙБІЛЬША МЕРЕЖА

ВІДЕО-БОРДІВ

CD

Чужі тут не ходять

Невеличке селище на Івано-Франківщині, Уніж — мальовничий куточок із розкішними краєвидами і вкрай розбитими дорогами. З літа 2008-го цю назву перетворено на фестивальний бренд, точніше, на стартовий майданчик молодіжних проєктів. Організатори імпрези легко обійшлися без «фейс-контролю», оскільки приїхали саме ті, на кого чекали. До їхніх послуг були намети, централізоване харчування, зручності надворі, а також майстер-класи ковальства, анімації, художніх розписів і літератури. За останній пункт відповідав Юрій Андрухович. Придумала і організувала цей веселий гармидер київська мистецька агенція «Наш формат». Оскільки складовою частиною агенції є аудіокомпанія, то ще до початку марафону «Уніж-2008» було підготовлено альбом із 19-ма треками всіх груп, які виступали протягом трьох днів фесту. Збірка драйвова, розмаїта за стилістикою, та головне — вона ненав'язливо демонструє нові цікаві імена. Для гуртів «Смарагда», «Факультет», «Рура», «Квітень руїн», «Амальгама» це був справді вдалий дебют. Групи-хедлайнери — «Пропала грамота», «Перкалаба», «От Vinta», які збирали щовечора близько 4 тис. осіб, «засвітили» нові програми, а на диску представили свіжі композиції. Не гірше за них звучать відомі «Брем Стокер», «Королівські зайці», «Тінь сонця», «Ті, що падають вгору», «Роллік'с» і «Хорта». І хоча тут зібрано студійні записи, альбом цілком відчутно передає фестивальну атмосферу, насичену справжнім креативом і розкутістю.

Олександр Євтушенко

«Уніж-2008». — «Наш формат», 2008.

DVD

Еду Вуду та Голлівуду присвячено

Фільми Мішеля Гондрі подібні до сеансів гіпнозу, під час яких режисер занурює глядацьку аудиторію в дитячі фантазії та повертає їй безпосереднє сприйняття дійсності. Персонажів його стрічок важко назвати «героями нашого часу», вони не рятують світ і не повстають проти зла. Гондрі любить диваків і мрійників, що граються з корабличками у сновидіннях («Наука сну»), чи фарбують волосся під настрій («Вічне сяйво чистого розуму»). В останній картині французького режисера все також обертається довкола двох оригіналів.

«Перемотування» — стрічка світла й добра, а через простоту сюжету, комедійний жанр і участь Джека Блека, Денні Гловера та Сігурні Вівер критики охрестили фільм найбільш «мейнстрімним» дітищем режисера. Однак «Перемотування» —

аж ніяк не «сміх заради сміху», швидше, пародія на кінематографічні штампи, збагачена гротеском, зворушливими діалогами та нестандартними образами. Головні герої стрічки — працівник крамнички з прокату відеокасет Майк та його товариш Джеррі — починають самотужки переізнати останні хіти

ВИСТАВКА

Жінки по-справжньому

Попри те, що роботи Бориса Фірцака виставлялися ще з кінця 1980-х, донедавна його ім'я майже не було відоме навіть в арт-тусовці. Прорив відбувся три роки тому, коли він спробував себе в амплу головного дизайнера заходів «Євробачення» 2005-го та художника-постановника у фільмі «Аврора». Діяльність, треба сказати, далека від тієї, що гармоніює з тишею галерей. Проте саме у цей час Фірцак починає свою активну галереїну експансію. За кілька років він показав на виставках і графіку, і живопис, і сценографію. Та найбільше запам'яталися його ню. Оголену натуру художник малює смачно. Його яскрава помаранчево-червона кольорова гама нагадує палітру Анрі Матісса, а зображувані ним моделі своїми безтурботно-щасливими по-

зами далеко не ідеальних тіл ставлять хрест на звичних канонах краси. І хоча до рубенсівських цим дамам ще далеко, переможницями конкурсу «Міс Всесвіт» їх також важко уявити. Одне слово, дівчата Фірцака справжні. Можливо, саме тому його ню так вабить око.

До 20 серпня
Галерея «Триптих»
(Київ, Андріївський узвіз, 34)

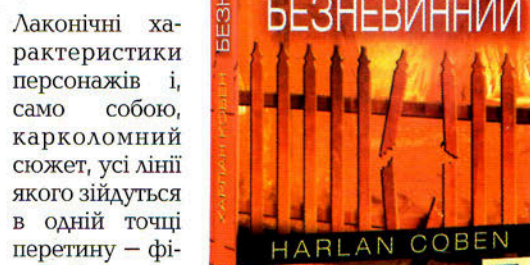
Анна Шабеко

КНИГА

Винні всі

Всі американські автори, які використовують у текстах образи співробітників ФБР, поділяються на дві категорії: тих, хто віддають належне спецагентам, і тих, хто духу їх не терплять. Харлан Кобен належить до другої — дію його «Безневинного» закручено навколо двох ефбеєрівців із нечистим сумлінням, які, рятуючи власні родини й кар'єри калічать, убивають і залякують пересічних громадян.

Крім них у перенаселеному персонажі романі є: стриптизерки, покинуті діти, колишні в'язні, діючі копи, справжні й фальшиві черниці, домогосподарки, приватні нишпорки. Інший письменник заблукав би в тенетах своєї буйної фантазії, але тільки не Кобен. Єдиний лауреат трьох найважливіших премій у детективному жанрі своїх «слоників» отримав заслужено. В міру психологізму, але жодної «достоевщини». Виважена, як на аптекарських терезах, дециця сентиментальності — саме стільки, щоб пояснити мотиви героїв, але не збитися на манівці «мильної опери».

Харлан Кобен. Безневинний — Х.: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2008.

Лаконічні характеристики персонажів і, само собою, карколомний сюжет, усі лінії якого зійдуться в одній точці перетину — фіналі. Та до нього читачам доведеться почититися невідомістю: якщо ми знаємо ім'я виконавця злочину, то не відома особа замовника, щойно розплутали один клубок — автор-вигадник підкидає нову купу плутанок. А більш за все письменникові подобається гратись у забавку «грішний — невинний», повертаючи героїв таким чином, аби червоточинки їхніх життів потрапили під сліпуче світло. Й тоді зрозумілим стане висновок автора: безневинних не буває — є ті, кому пощастило більше за інших.

Вікторія Поліненко

сезону («Мисливці за привидами», «Кінг Конг», «Година пік» тощо). До цього кроку їх спонукала загроза втрати останніх клієнтів, оскільки пришелепкуватий Джеррі розмагнічує всі касети після невдалої «диверсії» на електростанції. Ці новоспечені «едвуди» (Еда Вуда визнано найгіршим режисером за всю історію Голлівудського кінематографа) примудряються створювати по «рімейку» на день, задіявши у зйомках любительську відеокамеру та підручні засоби. Їхній самвидав швидко поширюється серед людей: крамничка перетворюється на аматорську кіностудію, а провінційне містечко — на осередок кіноманії.

Наталія Петринська

CD

Найвища опозиція

Серед дисків української академічної музики, презентованих цього року колективом «Київська камерата», «Камерні твори» Олега Киви стоять особіно. По-перше, це єдиний «двоплитник» у колекції, а отже, спроба більш-менш повної антології творчості композитора. По-друге, Кива — єдиний з представлених у підбірці авторів, кому не судилося діждати виходу альбому. Здається, Йосіфу Бродському належать слова, що кожна епоха дарує своєму народові цілу плеяду геніїв з передбаченням різних шляхів культурного розвитку і можливістю паралельного використання кількох варіантів. Народу ж притаманно обирати й підносити до абсолюту лише один із багатьох.

Творчість Киви у найкращих її зразках була і буде безнадійно відбрунькована від магістральної лінії, яким би не було її обличчя — патентовано соцреалістичне чи рафіновано авангардне. На дисках зібрано найцін-

ніше — ліричні камерні кантати для голосу з оркестром на вірші Шевченка і Тичини, Лорки та Заболоцького, Мандельштама, Пушкіна й Тютчева. Твори апелюють до безпосереднього чуттєвого досвіду, коли ловиш себе на тривожному відчутті: ця музика — про тебе самого, і про землю, яку ти щодня товчеш ногами. Вона — абсолютне втілення месіанської функції слов'янського художника. Як не парадоксально, найвищим її компліментом може

бути фраза, кинута одного разу аполетом вишуканого модерну: «Саме через таких... українська музика десятиріччями була аутсайдером європейських процесів». Що ж, правильно. Поки живі її провідні виконавці — диригент Валерій Матюхін

та співачка Ніна Матвієнко — вона ще протримається в ролі правдивої опозиції.

Олег Кива. Камерні твори — Atlantic, 2008.

Іван Лютий

ФЕСТИВАЛЬ

ВИСТАВКА

ЕТНО

КІНО

НА ВИЌЗДІ

РОК «У Білорусі, аби провести виступ просто неба, необхідно заплатити чималу суму міліції, медикам, купити дозвіл, надіслати на прослуховування музичний матеріал, — розповідає керівник білоруського музичного лейблу ВМАground Вігаль Супрановіч. — Особливо неприхильно білоруська влада ставиться до рок-музики». Натомість в Україні організувати будь-яку музичну імпрезу набагато простіше. До того ж, білоруси приїжджають сюди без віз. То чому б не зробити фестиваль незалежної білоруської, а разом з нею й української та польської рок-музики у нас? Саме так і виникла торік ідея міжнародного фестивалю Be Free. Цьогоріч у ньому візьмуть участь близько 30 гуртів. Зокрема, білоруські Krama, ULIS, Neuro Dubel, Zygmunt Vaza, Pomidor/OFF, IQ-48, «Стари Ольса»; польські — Nabakuk, Voo Voo та T-Love та українські «Тартак» і «Гайдамаки».

8 – 10 серпня

Парк Богдана Хмельницького (Львів, вул. Вітовського)
Площа Ринок (Львів)

ГЕРОЯМ СЛАВА!

Фестиваль української альтернативи «Бандерштат-2008» функціонуватиме цілодобово: вдень відбуватимуться майстер-класи з гри на акустичній гітарі та барабанах, боді-арту та гончарства, проходитимуть конкурси графіті й літературні читання за участі всіх охочих. Увечері виступатимуть рок-гурти, а вночі триватимуть кіносеанси фільмів на повстанську тематику.

9 – 10 серпня

с. Гарзджа, Луцький р-н, Волинська обл.

САКРАЛЬНЕ

ІКОНОПИС «Православна ікона Росії, України та Білорусі» — масштабний міжнародний проєкт, присвячений 1020-річчю хрещення Київської Русі, зібрав під одним дахом найкращі зразки іконопису трьох країн. Експозиція нараховує понад 80 витворів XIV–XIX ст. — від ранніх взірців візантійської традиції до більш пізніх доби бароко й класицизму. Створені майстрами іконописних шкіл та анонімними народними митцями, українські ікони різних регіонів (Волинь, Галичина, Київщина, Чернігівщина) вирізняються нестандартним підходом до зображення канонічних біблійних сюжетів. Білоруська частина експозиції цікава пам'ятками з різьбленим декоративним тлом і складною композиційною побудовою. Серед найвідоміших зразків російських ікон — пам'ятки XV ст. «Богородиця Володимирська», «Спас Нерукотворний» та «Покрова».

До 14 вересня

Музей українського народного декоративного мистецтва (Київ, вул. Івана Мазепи, 21)

ДАР МІСТУ

Корінний одесит Геннадій Верещакін уміє вдивлятися в обличчя й пейзажі рідного міста, як ніхто інший. Його проєкт — «Одеса в подарунок» — це ніжні пастельні офорти, в яких, наче в дзеркалі, відбилосся таке звичайне й водночас особливе життя південної Пальміри: краса парків, драма старих будинків, цитати з європейських культур і, звісно, гумор мешканців.

До 17 серпня

Арт-галерея «Сальєрі» (Одеса, вул. Ланжеронівська, 14)

БІЛЯ ДИКАНЬКИ

ЯРМАРОК «Такою розкішно променів один із днів спекотного серпня...», дорога верст за десять до містечка Сорочинці кипіла народом, який поспішав з усіх навколишніх і далеких хуторів на ярмарок. Так описував Сорочинський ярмарок Микола Гоголь. Окрім своєї літературної легенди, місцевий ярмарок вирізняється й тим, що саме з нього 1966-го в Україні почав відроджуватися повністю припинений у 1920-х роках ярмарковий рух. Програма 2008-го подібна до попередніх — театралізовані вистави за участю героїв голлівських творів, виступи троїстих музик, фольклорних ансамблів, зокрема, колективів автентичної народної пісні переважно зі співочої Полтавської області, але також і з інших регіонів України, Литви та Угорщини. Приємний цьогорічний бонус — розважально-презентаційна програма від найкращих виробників грузинського вина за участю фольклорних колективів Грузії.

13 – 17 серпня

с. Великі Сорочинці, Миргородський р-н, Полтавська обл.

МЕНЕСТРЕЛІ

Фестиваль історичної реконструкції «Київська Русь» цілковито присвячений традиційній слов'янській культурі. Програма передбачає виступи менестрелів, бардів, гусярів, майстер-класи з гри на народних слов'янських інструментах, реконструкції костюмів, зброї та старовинних предметів побуту, народні ігри, а також екскурсії історичними місцями Любеча.

14 – 16 серпня

с.мт. Любеч, Ріпкинський р-н, Чернігівська обл.

НЕВІДОМІ

ГОРОП Щойно екранами України пройшов авторський римейк Міхаеля Ханеке «Забавні ігри», як у прокаті з'явилася подібна за темою стрічка — «Незнайомці». Молода пара приїждить до замиського будинку, щоб з'ясувати стосунки, які стають усе прохолоднішими. В розкішних декораціях старої вілли ніщо не віщує великої біди — і це найстрашніше. Як і належить порядному горору, вже за мить з'являться люди в масках, аби нагадати безпечним буржуа про існування зла в усьому його розмітті й протягом півторагодинного фільму виснажувати своїх жертв гонитвою та трошити все навкруги. І хоча режисер Брайан Бертіно натякає на те, що його картину засновано на реальних подіях (зокрема, кінці 1960-х років, коли Чарльз Менсон наводив жах на Каліфорнію), переконливості стрічки додає зовсім не це, а блискуча операторська робота Пітера Овери і створені Лів Тайлер та Скоттом Спідменом образи головних героїв.

У кінотеатрах України

з 7 серпня

КРАСА ЗЕМНА

Далеке майбутнє, природні ресурси Землі вичерпано, люди ховаються в підземеллях, на поверхні лишилися тільки мутанти. За всієї сюжетної м'явості «Хроніки мутантів» Саймона Гантера варто дивитися хоча б тому, що у фільмі з дивовижною точністю відтворено дух і букву стімпанку: парова машинерія, ретрофутуристичне приладдя й розкішні декорації в стилістичі часів Першої світової війни.

У кінотеатрах України

з 7 серпня

КЛАСИКА

ЛІТЕРАТУРА

ЕЛЕКТРОНІКА

СКРИПКОВА МІЦЬ

ФЕСТИВАЛЬ «Чарівні звуки скрипки» у Національному заповіднику «Софія Київська» (якби не серпень, можна було б сказати, що він звалився на голови меломанів, як сніг), уже залучив солідну кількість уцілілих посеред мертвого сезону прихильників. Розпочавшись концертами молоді, він завершиться грою зрілих музикантів. Останню крапку в імпрезі поставитиме скрипалька Ірина Пушкарська. Артистка Національного симфонічного оркестру, вона часто виконує функції концертмейстера перших скрипок і за необхідності приходиться на допомогу братнім колективам — нещодавно Пушкарська була помічена в рядах Чернігівського симфонічного оркестру «Філармонія». Нинішня програма з піаністкою Олесею Шутко — візирець її сольного виконавства. Відвідувачам «Хлібні» запропонують інтерпретацію бахівської Сонати №1 для скрипки соло та Концерт ре мажор Брамса, перекладений для скрипки і фортепіано.

8 серпня

Музей «Хлібня»

(Київ, вул. Володимирська, 24)

КАМЕРНІ ШЕДЕВРИ

Українському філармонійному товариству — організаторові «Шедеврів камерної музики» — притаманно збирати в потрібний час в потрібному місці потрібних виконавців. Твори Баха, Моцарта, Камбіні й Дебюссі проінтерпретують Марія Кононова (сопрано, віолончель), Стефанія Ермошенко (скрипка), Олександр Лагоша (альт), Тамара Рой (флейта) і Дарина Харитонова (фортепіано).

15 серпня

Музей «Хлібня»

(Київ, вул. Володимирська, 24)

ПРО ІЗДРИКА

ЧИТАННЯ «Про нього відомо тільки те, що він мешкає де-небудь у Калуші. Але по четвергах приїздить до Станіслава. Він завжди ходить містом із початою пляшкою мінеральної води. Час до часу надливає з пляшки. І так до вечора, поки не повернеться в Калуш», — так починається есе Юрія Андруховича «Про Іздрика». Насправді ж про Іздрика відомо значно більше. Наприклад, те, що він є автором романів «Воцдек», «Подвійний Леон» та «АМ™», поетичної збірки «Станіслав і 11 його визволителів», численних статей з культурології та літературознавства й розробником концепції та редактором літературного часопису «Четвер». Музикант із технічною освітою, цього разу він виступатиме разом зі свердловським колегою — пост-рокером Хробоком.

10 серпня

Ковчарня Perfect Coffee (Новомосковськ, вул. Радянська, 30)

11 серпня

Клуб MasterShmidt (Дніпропетровськ, вул. Шмідта, 14)

ДЕНЬ КУЛІША

Пантелеймон Куліш — український письменник, фольклорист, критик, перекладач, автор «Чорної ради», яку Іван Франко назвав «найліпшою історичною повістю в нашій літературі», неоднозначна постать із палким характером та суперечливими поглядами. Цього року святкують 189-ту річницю від дня його народження.

9 серпня

Історико-меморіальний музей «Ганнина Пустина» (с. Оленівка, Борзнянський р-н, Чернігівська обл.)

МЕГАДРАЙВ

ВЕЧІРКА «Техносфера» — влучна назва для фестивалю електронної музики. Серед хедлайнерів — засновник та резидент британського технофестивалю з більш ніж десятирічною історією Oogri Techno — DJ Calek, англоросійський DJ Fashist, добре знайомий київським клаберам DJ Suhar та інші представники цього напрямку з різних міст України та Росії. Разом із колегами вони протягом 37 годин у режимі non-stop тишатимуть шанувальників техно. Проте у фестивалю є ще одна важлива складова — драм'енд бейс: йому буде відведено окрему сцену зі своїм зірковим лідером — DJ Dieselboy, який є водночас найуспішнішим американським продюсером цього стилю та одним із авторів саундтрека до культової відеогри Need for Speed. Працюватиме також «Нова експериментальна сцена» з українськими техно та д'н'б виконавцями. Весь цей рейвах — поблизу живописного каньйону «Зорепад спогадів».

8 серпня

Берег Чорного моря, Євпаторія, Крим

ПІННА ПАТІ

Френк Таваколі (відомий також як Rotator і Mr Kill) завітає на вечірку, де разом із колегами продемонструє зразки справжнього брейккору, джанглу та іншої експериментальної електроніки. З ним виступатимуть DJ 8088, Submatukana, Steppkillah, Crusader, MJ Nooker. Поруч розташується пляжний Dubstep/8bit танцполочик.

8 серпня

Розважальний комплекс «The MOST» (Київ, Московський міст)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«ДЖАЗ-КАБАРЕ»

Авангардне поетично-музичне дійство — імпровізації акторів і поетів у джазовому супроводі.

8 серпня. Академічний театр ім. Леся Курбаса (Львів, вул. Курбаса, 3)

ROCKABILLY

Весела вечірка за участі WiseGuyz, Rocking Ham, «Руки в Брюки».

9 серпня. Бар «Алькатрас» (Сімферополь, вул. Горького, 5)

MILITARY PARTY

Відкриття першого фронту в стилях індастріал, брейккор, мілітарі-готик за участі Hologhost, Mindlesspuppet, Gargaroht, Lemon, Arment, Selan.

9 серпня. Клуб «Прайм»

(Київ, Кудрявський узвіз, 56)

«ДНІ ХАНЖОНКОВА»

Кіномани мають змогу долучитися до Ади Роговцевої, Володимира Талашка, Микити Джигурди, Владіміра Конкіна й разом відсвяткувати 131-ту річницю з дня народження піонера кінематографа Олександра Ханжонкова.

9 – 10 серпня. Макіївка,

Соборна пл.

«ТІНЬ»

Ілона Сільваші та Ярослав Присяжнюк, за допомогою серії фотографій та інсталяцій досліджують зміни, які з часом відбуваються в таких химерних явищах, як тіні предметів.

До 14 серпня. ЦСМ «Совіарт» (Київ, Андріївський узвіз, 22а)

РУСЛАНА

Солдати майбутнього, пірати, байкери, середньовічні воїни та музи — розмаїття запропонованих у новому шоу образів вражає увагу.

15 серпня. Дніпропетровськ, наб. Леніна

«КОРОЛЬ І ШУТ»

Підніматимуть градус кримської спеки своїми панк-композиціями із казковими сюжетами та вбивчим саундом.

15 серпня. Цирк (Сімферополь, вул. Горького, 3)

«ФАКУЛЬТЕТ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА»

Виставка живопису Ігоря Куделіна — абстрактні полотна, конструктивістські портрети, шокуючі «анатомічні» вправи.

До 15 серпня. Зал «Діорама» (Дніпропетровськ, п-т К. Маркса, 16)

МОДНІ ПРИЗВИЩА Маю давніх знайомих, чії прізвища колись видавалися типово українськими, а зараз сприймаються як ультрасучасні й глобалізовані. Наприклад, Троян — колись воно викликало асоціації з архаїчним героєм «Слова про Ігорів похід», а тепер — з хитрим комп'ютерним вірусом. Так само Сидюк — 20 років тому був просто собі Сидюк, а нині — вже компакт-диск! Ну, а Жежера, сивий мудрагель козак Жежера? Його прізвище на сучасні гроші означає активного блоггера, завсідника ЖЖ, дописувача у LiveJournal.

Отже, ви сміялися з анекдоту про Кульмана і Рейсфедера? ■

▲
**ІГОР
КРУЧИК**

**ВЕРОНІКА
КІФІЧАК**

▼ **ЛІТО В КОСИЧКИ** Нарешті здійснилася моя давня мрія — на моїй голові відтепер близько 200 африканських косичок. Моє довге, майже по пояс волосся заплітали 12 годин, але результат неперевершений! Спочатку про неприємне: косички справді важкі, та можна звикнути. Але, по-перше, голову місяць не треба мити — це дуже доречно, поки в будинку відключили гарячу воду. По-друге, можна поспати на 20 хвилин більше, адже зачіску робити не потрібно. По-третє, всі друзі, які знали, що я збираюся зробити зі своїм волоссям, уже двічі й навіть тричі телефонували, аби запитати, як ся маю. Так-от, якщо вам набридла стара зачіска, драгує відсутність гарячої води й ви любите довше поспати вранці — мерщій до салону по своє літо в косички! ■

УКРАЇНЬСЬКА ДЛЯ ДІТЕЙ Виріс я в сім'ї класичної київсько-булгаківської інтелігенції. Тобто моєю рідною мовою до певного моменту була російська. Першим віршем, який я прочитав, був не «Заповіт», а «Буря мглою небо кроет» Пушкіна. Першою великою книжкою стали не «Тіні забутих предків», а «Капитанская дочка» все того ж Пушкіна. І якось це неправильно, скажу я вам. Саме тому роблю все, щоб для моїх дітей єдиною рідною мовою була українська. Бо вони мають стати повноцінними українцями — людьми, які живуть і думають справді рідною мовою. І не відчувати доволі неприємного роздвоєння своєї натури, як це сталося зі мною. ■

▲
**БОГДАН
БУТКЕВИЧ**

▼
**АНТОН
ЗІКОРА**

▼ **СЬОГОДНІ В КЛУБІ...** У лютому я став членом елітного клубу. Сталося це дуже просто: я бігав навколо озера Тельбін і дивився на людей, які купаються в ополонці. Вирішив теж скупатися, отримав масу задоволення і, як кажуть, «підсів» на це. Щоправда, тут же до мене підійшли місцеві мужички й сказали: «Це все не просто так, у нас офіційна організація — Каублюбителів зимового плавання «Тельбін». Ми слідкуємо за ополонкою, а в квітні робимо суботники». «Скільки з мене?». «Двадцять гривень». «Будь ласка». «Купайтеся, скільки завгодно».

Я із задоволенням віддав гроші й прокупався в Тельбіні майже весь лютий і березень. Потім щось зламалося, в теплій воді купатися не хотілося, ще більше не хочеться купатися сьогодні. «Прихід» не той, тепло. ■

НЕПАТРІОТИЧНЕ? У кожного з нас є улюблені речі. Я часто одягаю зручне кепі з вишитою емблемою поліції Нью-Йорка, пошите в... Росії. У сина є шкіряні велосипедні рукавички пакистанського виробництва. А також кримськотатарська тубетейка родом із Тайваню. Пригадую, як у школі я вчився писати чорнилом китайською самопискою, яка безвідмовно прослужила 20 років батькові. Він подарував її мені на день народження як щось дуже цінне. Звичайно, нині важко вибрати щось особливе і якісне з імпортного ширвжитку. Можна багато говорити й про недоліки світової глобалізації, яка б'є по вітчизняному виробнику. Проте небагато людей за кордоном отримують задоволення від товарів з лейбою «Made in Ukraine». ■

▲
**ВАСИЛЬ
ВАСЮТИН**

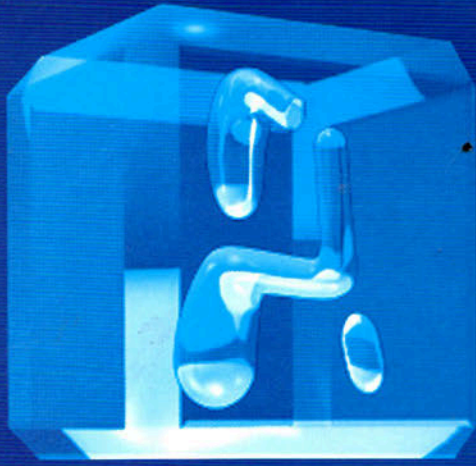

▼
**ТАНЯ
ОВЧАК**

▼ **МОВНЕ ПИТАННЯ** Є в нашій країні мовне питання чи немає? Я думаю, що немає. Проте діалоги мого сина з однолітками інколи змушують думати інакше. Ось останній: «Ты что, только на украинском разговариваешь?» — запитує дівчинка сина. «Так, це ж моя рідна мова», — відповідає він, хоча такі іноді російську використовує у спілкуванні з родичами. «Ты еще маленький. Вырастешь, будешь на русском разговаривать». «Я не маленький. А коли виросту ще трохи, то буду французькою, італійською, англійською...» — син іще багато мов назвав у своєму переліку, щоб не було мало. Надалі я не чула таких дитячих дискусій, але він зі мною днями почав говорити російською просто так. На моє здивування, чому це він російською розмовляє, відповів: «Бо я розумний, знаю багато мов!» ■

ДЛЯ ТИХ, ХТО ПРАГНЕ БУТИ ПЕРШИМ
ІНФОРМАЦІЯ ТА АНАЛІТИКА 24 ГОДИНИ НА ДОБУ

перший діловий
телевізійний канал

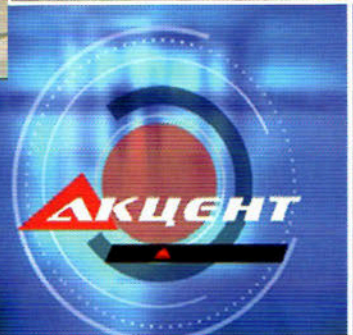
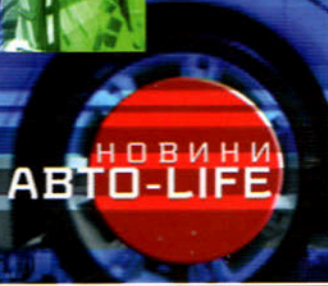
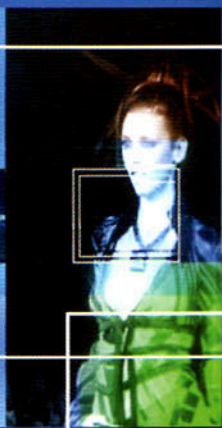

Спутник "Hellas Sat 2" 39o E
Частота прийому: 11.512 GHz,
Символьна швидкість: 30 000 SR
FEC: 7/8, Поляризація: H.

Україна, 04119, м. Київ
вул. Якіра, 13-б
тел/факс: +38 044 207 4717

www.fbc.net.ua www.tv1.com.ua

дивись в кабельних мережах твого міста

Ліцензія Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення на право користування каналами мовлення (на телерадіомовлення) серія НР № 2659 від 18.07.2006 р.

Новий унікальний
український проект

МЕРЕЖА КНИГАРЕНЬ

К Н И Г А Р Н Я

Купуйте в інтернет-магазині за адресою:
www.book-ye.com

Нова сучасна книгарня в історичному центрі Києва,
поруч зі станцією метро «Золоті ворота», вул. Лисенка, 3
тел: (044) 235-88-54
office@book-ye.com